

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Suomen talousvyöhykkeestä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Suomen talousvyöhykkeestä.

Talousvyöhyke muodostuisi Suomen aluevesiin välittömästi liittyvästä merialueesta, jonka ulkorajoista on sovittu asianomaisten valtioiden kanssa, ja se korvaisi nykyisen kalastusvyöhykkeen ja mannerjalustan. Talousvyöhykkeellä Suomi käyttäisi pääasiassa samoja oikeuksia kuin nykyisin kalastusvyöhykkeellä ja mannerjalustalla. Näiden oikeuksien lisäksi Suomella olisi kuitenkin oikeus myös muuhun talousvyöhykealueen taloudelliseen hyödyntämiseen ja tutkimiseen. Lisäksi Suomella olisi talousvyöhykkeellä kansainvälisen oikeuden mukainen lainkäyttövalta meriympäristön suojelussa ja talous-

vyöhykkeellä harjoitettavassa meritieteellisessä tutkimuksessa. Suomella olisi talousvyöhykkeellään myös yksinomainen oikeus rakentaa ja käyttää sekä antaa lupa rakentaa ja käyttää tekosaaria sekä eräitä muita laitteita ja rakennelmia samoin kuin säännellä niiden rakentamista ja käyttöä.

Esitykseen sisältyvät lisäksi ehdotukset Suomen talousvyöhykettä koskevaan lakiin liittyvän 14 lain muuttamisesta. Suomen kalastusvyöhykkeestä annettu laki ja mannermaajalustalaki ehdotetaan kumottaviksi.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan kahden kuukauden kuluttua niiden hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYSLUETTELO.....	2
YLEISPERUSTELUT	5
1. Nykytila	5
1.1. Lainsäädäntö.....	5
1.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö.....	5
Yleistä.....	5
Ruotsi ja Tanska.....	7
Saksa.....	7
Venäjän federaatio, Baltian maat ja Puola.....	8
1.3. Nykytilan arviointi	8
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	9
3. Esityksen vaikutukset.....	11
3.1. Taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset	11
3.2. Ympäristövaikutukset.....	11
4. Asian valmistelu.....	11
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	13
1. Lakiehdotusten perustelut	13
1.1. Laki Suomen talousvyöhykkeestä.....	13
1 luku. Yleiset säännökset	13
2 luku. Talousvyöhykkeellä sovellettava lainsäädäntö.....	13
3 luku. Talousvyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen ja siihen tähtäävä tutkimus sekä rakentaminen talousvyöhykkeellä	16
4 luku. Meritieteellinen tutkimus	18
5 luku. Suomen rikosoikeuden soveltaminen talousvyöhykkeellä ja rangaistukset.....	19
6 luku. Erinäiset säännökset	24
7 luku. Voimaantulo	25
1.2. Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä.....	25
1.3. Merensuojelulaki.....	26
1.4. Ympäristönsuojelulaki.....	26
1.5. Vesilaki	27
1.6. Jätelaki	27
1.7. Laki aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä.....	27
1.8. Laki tutkimuksen toimittamisesta ja pakkokeinojen käyttämisestä ulkomaisessa kauppa-aluksessa rikoksen johdosta eräissä tapauksissa	35
1.9. Kalastuslaki.....	35

1.10.	Rikoslaki.....	36
1.11.	Metsästyslaki.....	37
1.12.	Luonnonsuojelulaki.....	38
1.13.	Laki valaiden ja arktisten hylkeiden suojelusta	39
1.14.	Laki eräiden vedenalaisten johtojen suojelemisesta	40
1.15.	Laki rajavartiolaitoksesta.....	40
2.	Tarkemmat säännökset.....	40
3.	Voimaantulo.....	40
LAKIEHDOTUKSET.....		41
	Suomen talousvyöhykkeestä.....	41
	ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta	47
	merensuojelulain muuttamisesta	48
	ympäristönsuojelulain muuttamisesta	51
	vesilain 1 luvun 3 §:n ja 16 luvun 7 §:n muuttamisesta	52
	jätelain 73 a §:n muuttamisesta	53
	aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain muuttamisesta.....	54
	tutkinnan toimittamisesta ja pakkokeinojen käyttämisestä ulkomaisessa kauppa-aluksessa rikoksen johdosta eräissä tapauksissa annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	57
	kalastuslain muuttamisesta	58
	rikoslain muuttamisesta	60
	metsästyslain muuttamisesta.....	61
	luonnonsuojelulain muuttamisesta	62
	valaiden ja arktisten hylkeiden suojelusta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	63
	eräiden vedenalaisten johtojen suojelemisesta annetun lain 1 §:n muuttami- sesta	64
	rajavartiolaitoksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta	65
LIITE 1.....		66
RINNAKKAISTEKSTIT		66
	merensuojelulain muuttamisesta	66
	ympäristönsuojelulain muuttamisesta	71
	vesilain 1 luvun 3 §:n ja 16 luvun 7 §:n muuttamisesta.....	73
	jätelain 73 a §:n muuttamisesta	74
	aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain muuttamisesta.....	75
	tutkinnan toimittamisesta ja pakkokeinojen käyttämisestä ulkomaisessa kauppa-aluksessa rikoksen johdosta eräissä tapauksissa annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	81
	kalastuslain muuttamisesta	82
	rikoslain muuttamisesta	85
	metsästyslain muuttamisesta.....	87
	luonnonsuojelulain muuttamisesta	89

valaiden ja arktisten hylkeiden suojelusta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	91
eräiden vedenalaisten johtojen suojelemisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	92
rajavartiolaitoksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta	93
LIITE 2	94
ASETUSLUONNOKSET	94
Suomen talousvyöhykkeestä.....	94
aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun asetuksen muuttamisesta.....	96
LIITE 3	97

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö

Suomella on vuoden 1975 alusta lähtien ollut aluemerensä jatkeena kalastusvyöhyke, joka perustettiin Suomen kalastusvyöhykkeestä annetulla lailla (839/1974). Kalastusta koskevan lainkäyttövallan ulottamista aluevesiin läheisesti liittyvälle merialueelle pidettiin tarpeellisenä muun muassa kalatalouden kehityksen ja rannikoiden kalastusta harjoittavan väestön etujen turvaamisen kannalta. Laajuutensa ja tarkoituksensa osalta Suomen kalastusvyöhyke vastasi Itämeren alueella tuolloin noudatettua käytäntöä. Kalastusvyöhykkeen leveys määriteltiin aluksi 8 meripeninkulmaksi. Vuonna 1981 tehdyllä lainmuutoksella kalastusvyöhyke laajennettiin ulottumaan keskiviivaan saakka siltä osin, kuin keskiviivasta oli tuolloin sovittu muiden valtioiden kanssa.

Suomen valtiolla on kalastusvyöhykkeestä annetun lain mukaan yksinomainen oikeus määrätä kalastusvyöhykkeellä harjoitettavasta kalastuksesta ja valvoa sitä sekä suorittaa muitakin alueen kalaston säilyttämiseksi ja lisäämiseksi sekä kalastusolojen järjestämiseksi ja kehittämiseksi tarpeellisia toimenpiteitä, ellei Euroopan yhteisön asetuksista tai voimassa olevista kansainvälisistä sopimuksista muuta johdu.

Suomella on rannikkonsa edustalla myös Genevessä vuonna 1958 tehdyn mannermaajalustaa koskevan yleissopimuksen (SopS 6—7/1965) mukainen mannerjalusta, jonka osalta tarkempia säännöksiä on annettu mannermaajalustalaissa (149/1965). Järjestely vastaa myös vuonna 1982 tehdyn ja vuonna 1994 voimaan tulleen YK:n merioikeusyleissopimuksen (SopS 49—50/1996, jäljempänä myös *merioikeusyleissopimus*) määräyksiä. Suomen mannerjalustan ulkorajasta on sovittu Ruotsin kanssa vuosina 1972 ja 1994 tehdyillä sopimuksilla (SopS 7/1973 ja 39/1995) ja Viron kanssa vuonna 1996 tehdyllä sopimuksella (SopS 99/1996). Merivyöhykerajojen kohtauspisteestä Itämerellä on sovittu Suomen, Viron ja Ruotsin välillä vuonna

2001 (SopS 59/2001). Suomen ja Venäjän välillä on soveltuvin osin voimassa Suomen ja Neuvostoliiton välillä vuonna 1965 tehdyssä sopimuksessa (SopS 20/1966) määrätty raja.

Mannermaajalustalan mukaan oikeus Suomen rannikkoon liittyvän mannerjalustan ja sen sisustan tutkimiseen sekä sen alueella olevien luonnonvarojen hyväksikäyttöön kuuluu Suomen valtiolle. Luvan tällaiseen tutkimiseen tai hyväksikäyttöön myöntää valtioneuvosto.

1.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

Yleistä

Kalastusvyöhykkeen käsite ei sisälly kansainvälisiin merioikeutta koskeviin yleissopimuksiin vaan kehittyi käytännössä rantavaltioiden pyrkiessä varaamaan rannikkonsa läheisyydessä olevan merialueen elolliset luonnonvarat omien kalastajiensa käyttöön. YK:n merioikeusyleissopimuksen V osassa luotiin kuitenkin kokonaan uusi lainkäyttövallan alue, talusvyöhyke, jolla tarkoitetaan aluemereren ja aavan meren väliin sijoittuvaa merivyöhykettä. Talusvyöhyke kattaa sekä asianomaisen vesi- että merenpohja-alueen, ja sillä sovelletaan myös merioikeusyleissopimuksen VI osaan sisältyviä mannerjalustaa koskevia säännöksiä.

Talusvyöhyke yhdistää yhtäältä kalastuslainkäyttövaltaa ja toisaalta mannerjalustaa koskevat määräykset yhtenäisen järjestelyn alaisuuteen. Lisäksi rantavaltiolla on talusvyöhykkeellään muut merioikeusyleissopimuksessa sille annetut oikeudet.

Merioikeusyleissopimuksen 56 artiklan mukaan rantavaltiolla on siten talusvyöhykkeellään yksinoikeus niin vesialueen kuin merenpohjan ja sen sisustan elollisten ja elottomien luonnonvarojen tutkimiseen, hyödyntämiseen, säilyttämiseen ja hoitamiseen samoin kuin muuhunkin talusvyöhykealueen taloudelliseen tutkimiseen ja hyödyntämiseen kuten energiantuotantoon aaltojen, merivirtojen tai tuulen avulla. Rantavaltiolla on lisäksi

lainkäyttövalta talousvyöhykealueella harjoitettavan meritieteellisen tutkimuksen osalta, joskin muiden valtioiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen asianmukaisesti esitettyihin pyyntöihin rauhanomaisesta ja muuhun kuin taloudelliseen hyödyntämiseen tähtäävästä tutkimuksesta tulee merioikeusyleissopimuksen 246 artiklan mukaan pääsääntöisesti suostua.

Myös meriympäristön suojelu ja säilyttäminen kuuluu merioikeusyleissopimuksen 56 artiklan mukaan talousvyöhykkeellä rantavaltion toimivaltaan — se on yhtäältä oikeus ja toisaalta velvollisuus. Talousvyöhykkeen perustaminen laajentaa tältä osin merkittäväällä tavalla rantavaltion lainkäyttövaltaa aluemeren ulkopuolella.

Merioikeusyleissopimuksen XII osan säännökset asettavat puitteet kansallisella sääntelyllä tapahtuvalle meriympäristön suojelulle. Merioikeusyleissopimuksen 211 artiklan 5 kappaleen mukaan talousvyöhykkeellä kulkevia ulkomaisia aluksia koskevien kansallisten säännösten tulee vastata asiasta toimivaltaisessa kansainvälisessä järjestössä tai diplomaattikonferenssissa hyväksytyjä määräyksiä ja olla tarkoitettuja näiden toimeenpanemiseen. Toimivaltaisella kansainvälisellä järjestöllä tarkoitetaan tässä yhteydessä Kansainvälistä merenkulkujärjestöä (IMO). Sen paremmin aluksista tapahtuvia päästöjä kuin aluksen rakennetta tai muita vastaavia seikkoja koskevia rajoituksiakaan ei voida perustaa pelkästään kansalliseen lainsäädäntöön, vaan rantavaltio voi kansallisella lainsäädännöllään vain huolehtia kansainvälisten määräysten täytäntöönpanosta. Merioikeusyleissopimuksen 220 artiklassa määrätään lisäksi ne puitteet, joissa rantavaltion viranomaiset voivat ryhtyä täytäntöönpanotoimenpiteisiin sellaisen ulkomaisen aluksen suhteen, joka on rikkonut aluksista aiheutuvan meren pilaantumisen ehkäisemistä koskevaa rantavaltion lainsäädäntöä. Rantavaltiolla on jonkin verran enemmän sääntelyvaltaa ns. erityisalueilla, jotka toimivaltainen kansainvälinen järjestö on sellaisiksi hyväksynyt. Myös erityisalueilla voimassa olevien kansallisten erityismääräysten tulee kuitenkin olla toimivaltaisen kansainvälisen järjestön hyväksymiä. Sen sijaan rantavaltion sääntelyvalta on huomattavasti laajempi merioikeusyleisso-

pimuksen 234 artiklassa tarkoitetuilla niin sanotuilla jääpeitteisillä alueilla, jotka ovat suurimman osan vuotta jään peitossa.

Rantavaltiolla on talousvyöhykkeellään kattavat valtuudet merenpohjaan kohdistuvasta toiminnasta aiheutuvan pilaantumisen samoin kuin jätteen mereen laskemisen eli dumpingin estämiseksi. Merioikeusyleissopimuksen 210 artiklan mukaan kaikkeen jätteen mereen laskemiseen talousvyöhykkeellä tarvitaan rantavaltion lupa.

Merioikeusyleissopimuksen 56 ja 60 artiklan mukaan rantavaltiolla on talousvyöhykkeellään lisäksi yksinomainen oikeus rakentaa ja antaa lupa rakentaa ja käyttää tekosaa-ria sekä eräitä muita laitteita ja rakennelmia sekä säännellä näiden rakentamista ja käyttöä.

Rantavaltion oikeuksia talousvyöhykkeellä rajoittaa merioikeusyleissopimuksen 58 artikla, jonka mukaan kaikilla valtioilla on rantavaltion talousvyöhykkeellä merenkulun ja ylilennon vapaus, vapaus merenalaisten kaapeleiden ja putkistojen laskemiseen sekä vapaus kaikkeen muuhun näihin vapauksiin liittyvään kansainvälisessä oikeudessa hyväksytyyn meren käyttöön.

Merioikeusyleissopimukseen ei sisälly erityisiä talousvyöhykkeellä tai mannerjalustalla olevan vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelua koskevia määräyksiä. Tällaisia määräyksiä sisältyy sen sijaan YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön (UNESCO) yleiskokouksen 2 päivänä marraskuuta 2001 hyväksymään vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelua koskevaan yleissopimukseen (Convention on the Protection of the Underwater Cultural Heritage). UNESCO:n yleissopimuksen täytäntöönpanemiseksi mahdollisesti tarvittavaa lainsäädäntöä ei ole valmisteltu tämän esityksen laatimisen yhteydessä vaan se on tehtävä erikseen kyseiseen yleissopimukseen sitoutumisen yhteydessä. UNESCO:n yleissopimus ei ole vielä tullut kansainvälisesti voimaan.

Merioikeusyleissopimuksen 57 artiklan mukaan talousvyöhyke voi ulottua 200 meripeninkulman päähän aluemeren perusviivasta. Talousvyöhykkeen rajoista sellaisten valtioiden väliillä, joiden rannikot sijaitsevat vastakkain tai vierekkäin, on sovittava merioikeusyleissopimuksen 74 artiklan mukaisesti.

Suomen talousvyöhyke voitaisiin siten ulottaa kattamaan se alue, jonka kalastusvyöhyke ja mannerjalusta yhdessä jo muutenkin voisivat kattaa.

Talousvyöhykkeen on tähän mennessä perustanut yli 110 valtiota, joiden joukossa ovat muut Itämeren alueen valtiot. Itämeren ulkopuolisista EU-maista seuraavat ovat perustaneet talousvyöhykkeen Euroopassa sijaitsevan alueensa osalta: Alankomaat, Belgia, Portugali sekä Ranska Pohjanmereen, Englannin kanaaliin ja Atlantin valtameren ja Espanja Atlantin valtameren rajoittuvan rannikkonsa edustalle. Myös Islanti ja Norja ovat perustaneet talousvyöhykkeet.

Ruotsi ja Tanska

Ruotsi perusti rannikkonsa edustalle talousvyöhykkeen 1 päivästä tammikuuta 1993 lukien. Laki Ruotsin talousvyöhykkeestä (Lag (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon, myöhempine muutoksineen) sisältää talousvyöhykkeen yleisluonteisen alueellisen määrittelyn lisäksi säännöksiä meriympäristön suojelusta, luonnonvarojen hyödyntämisestä, meritieteellisen tutkimuksen harjoittamisesta, kansainvälisen oikeuden periaatteiden ylläpitämisestä, valvonnasta ja sovellettavasta laista sekä rangaistussäännöksiä. Lain antamisen ohella muutettiin useita muita säädöksiä. Mannerjalustalaki (Lag (1966:314) om kontinentalsockeln, myöhempine muutoksineen) jätettiin kuitenkin erikseen voimaan. Talousvyöhykkeestä on annettu säännöksiä myös asetuksessa Ruotsin talousvyöhykkeestä (Förordning (1992:1226) om Sveriges ekonomiska zon, myöhempine muutoksineen).

Ruotsin talousvyöhykkeellä sovelletaan myös muun muassa aluksista aiheutuvan pilaantumisen estämistä koskevaa lainsäädäntöä (Lag (1980:424) ja förordning (1980:789) om åtgärder mot förorening från fartyg, myöhempine muutoksineen). Ruotsi ulotti rikosoikeudellisen toimivaltansa ulkomaiselta alukselta talousvyöhykkeellä tehtyihin laitomiin päästöihin lainmuutoksella, joka tuli voimaan 1 päivänä helmikuuta 2002.

Tanskan laki talousvyöhykkeistä (Lov nr. 411 af 22. maj 1996 om Danmarks eksklusive økonomiske zone) tuli voimaan 1 päivänä

heinäkuuta 1996. Laissa määritellään Tanskan talousvyöhyke ja kuvataan yleisluonteisesti sen ulkoraja. Tarkempia määräyksiä talousvyöhykkeen rajoista on annettu asetuksella (Bekendtgørelse nr. 584 af 24. juni 1996 om Danmarks eksklusive økonomiske zone). Laissa luetellaan myös Tanskan oikeudet talousvyöhykkeellään. Lain soveltamisala voidaan ulottaa asetuksella Färssaariin ja Grönlantiin. Lain soveltamisalan laajentaminen onkin valmisteltavana Grönlannin osalta.

Lain säätämisen yhteydessä ei tehty muutoksia mannerjalustaa tai kalastusta koskevaan sääntelyyn. Meriympäristön suojelua (Lov nr. 476 af 30. juni 1993 om beskyttelse af havmiljøet) ja alusten turvallisuutta (Lov nr. 98 af 12. marts 1980 om skibes sikkerhed m.v.) koskevia lakeja sekä merilakia (Sølov, lov nr. 170 af 16. marts 1994) sen sijaan muutettiin lain säätämisen johdosta.

Saksa

Saksalla on ollut talousvyöhyke Pohjanmerellä ja Itämerellä 1 päivästä tammikuuta 1995 alkaen. Talousvyöhyke perustettiin liittotahallituksen 25 päivänä marraskuuta 1994 antamalla julistuksella (Proklamation der Bundesrepublik Deutschland über die Errichtung einer ausschließlichen Wirtschaftszone der Bundesrepublik Deutschland in der Nordsee und in der Ostsee), kun Saksa oli liittynyt YK:n merioikeusyleissopimukseen. Julistuksessa määritellään koordinaatein talousvyöhykkeen ulkorajat.

Talousvyöhykkeen perustamisen aiheuttamat lainsäädäntömuutokset huomioitiin 6 päivänä kesäkuuta 1995 annetussa laissa YK:n merioikeusyleissopimuksen ja sen XI osan soveltamiseen liittyvän sopimuksen täytäntöönpanosta (Gesetz zur Ausführung des Seerechtsübereinkommens der Vereinten Nationen vom 10. Dezember 1982 sowie des Übereinkommens vom 28. Juli 1994 zur Durchführung des Teils XI des Seerechtsübereinkommens (Ausführungsgesetz Seerechtsübereinkommen 1982/1995)). Kyseisellä lailla muutettiin talousvyöhykkeen perustamisen johdosta muun muassa meriympäristön suojeluun ja meritieteellisen tutkimuksen harjoittamiseen liittyvää lainsäädän-

töä. Lisäksi laajennettiin Saksan rikoslain soveltamisalaa. Lakien lisäksi on muutettu ase-
tuksia. Talousvyöhykkeellä tapahtuvaa toi-
mintaa on sittemmin säännelty myös muussa
lainsäädännössä.

Venäjän federaatio, Baltian maat ja Puola

Neuvostoliitto perusti talousvyöhykkeen vuonna 1984 asetuksella, joka tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1984. Nytemmin talousvyöhykettä sääntelee erityisesti 17 päivänä joulukuuta 1998 annettu liittovaltion laki Venäjän federaation talousvyöhykkeestä (liittovaltion laki nro 191-FZ, myöhemmin muutoksineen). Laissa on talousvyöhykkeen yleisluonteinen alueellinen määrittely ja se sisältää lisäksi säännöksiä elollisten luonnonvarojen hyödyntämisestä ja säilyttämisestä, vyöhykkeen muusta taloudellisesta hyödyntämisestä, tutkimuksesta, meriympäristön suojelusta ja säilyttämisestä sekä lain täytäntöönpanosta. Elottomien luonnonvarojen tutkimuksen ja hyödyntämisen osalta viitataan muun muassa 30 päivänä marraskuuta 1995 annettuun, Venäjän federaation mannerjalustaa koskevaan liittovaltion lakiin nro 187-FZ ja 21 päivänä helmikuuta 1992 annettuun, mineraalivarjoja koskevaan liittovaltion lakiin nro 2395-1. Talousvyöhykettä koskevia säännöksiä sisältyy myös 31 päivänä elokuuta 1998 annettuun liittovaltion lakiin nro 155-FZ Venäjän federaation sisäisistä aluevesistä, aluemerestä ja Venäjän federaatiolle kuuluvasta vyöhykkeestä sekä tiettyihin Venäjän federaation hallituksen antamiin asetuksiin.

Myös Virolla, Latvialla ja Liettualla on rannikkojensa edustalla talousvyöhyke. Viron 25 päivänä helmikuuta 1993 voimaan tullut talousvyöhykelaki (Majandusvööndi seadus) sisältää säännökset elollisten luonnonvarojen säilyttämisestä ja hyödyntämisestä, meritieteellisestä tutkimuksesta, tekosaarten, laitteiden ja rakennelmien rakentamisesta, käytöstä ja poistamisesta sekä meriympäristön suojelusta talousvyöhykkeellä. Laissa on lisäksi säännöksiä ulkomaisiin aluksiin kohdistuvasta täytäntöönpanosta sekä rangaistus-
säännöksiä. Talousvyöhykkeen rajoista on määrätty 10 päivänä huhtikuuta 1993 voimaan tullessa laissa merivyöhykkeiden rajoista (Merealapiiride seadus). Lain 1 liittees-

sä on lueteltu Viron perusviivan, 2 liitteessä aluemerren ulkorajan ja 3 liitteessä talousvyöhykkeen ulkorajan koordinaatit.

Latvian tasavallan mannerjalustaa ja talousvyöhykettä koskeva laki, joka on annettu 2 päivänä helmikuuta 1993, sisältää asianomaisten vyöhykkeiden yleisluonteisen alueellisen määrittelyn sekä määrää mannerjalustalla ja talousvyöhykkeellä tapahtuvan tutkimuksen ja taloudellisen hyödyntämisen sekä tietyn muun toiminnan luvanvaraiseksi. Laki sisältää myös säännöksiä muun muassa viranomaisten oikeudesta ryhtyä toimenpiteisiin sellaisten alusten osalta, joilta on rikottu merellisen ympäristön suojelua koskevia määräyksiä.

Puolan talousvyöhykettä koskevat määräykset sisältyvät 21 päivänä maaliskuuta 1991 annettuun lakiin Puolan tasavallan merivyöhykkeistä ja merihallinnosta (Ustawa z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskich). Laki tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1991. Siinä muun muassa määritellään talousvyöhyke ja kuvataan yleisluonteisesti sen alueellinen sijainti. Lakiin sisältyy ympäristönsuojelua, kalastusta, tekosaarten ja laitteiden rakentamista ja käyttöä sekä merenalaisten kaapeleiden laskemista samoin kuin näihin liittyviä lupamenettelyjä, meritieteellistä tutkimusta ja mineraalivarjojen tutkimista ja hyödyntämistä koskevia säännöksiä sekä rangaistussäännöksiä.

1.3. Nykytilan arviointi

Kalastusvyöhykettä ja mannerjalustaa koskevien lakien nojalla Suomi soveltaa jo nyt olennaisin osin niitä oikeuksia, jotka sisältyvät talousvyöhykkeeseen. Talousvyöhyke tulisi myös kattamaan ne merialueet, jotka jo nyt kuuluvat Suomen mannerjalustaan ja kalastusvyöhykkeeseen. Suomen ja Viron välisen merivyöhykerajasopimuksen sekä Suomen, Viron ja Ruotsin välillä merivyöhykerajojen kohtauspisteestä tehdyn sopimuksen myötä Suomi voisi kuitenkin nyt ulottaa talousvyöhykkeensä Bogskäristä kaakkoon sijaitsevalla alueella nykyistä kalastusvyöhykettä ulommaksi sopimuksissa määrättyyn rajaan saakka.

Kalastusvyöhyke- ja mannerjalustasääntelyyn verrattuna talusvyöhykkeen perustaminen vahvistaisi erityisesti mahdollisuuksia ryhtyä meriympäristön suojelua koskeviin toimenpiteisiin myös aluevesien ulkopuolella. Suomen ei olisi tarkoituksenmukaista jättää käyttämättä niitä oikeuksia meriympäristön suojeluun, jotka talusvyöhykkeen perustaminen toisi mukanaan. Myös mahdollisuudet aikaisempaa laajemmassa mitassa talusvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen ja tutkimiseen puhuvat talusvyöhykkeen perustamisen puolesta.

Talusvyöhykkeen perustamista on puoltanut myös meriympäristön suojelusopimusten ratifioimistoimikunta mietinnössään 1993:37.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on perustaa Suomen aluemerien jatkeeksi talusvyöhyke nykyisen kalastusvyöhykkeen ja mannerjalustan sijaan. Talusvyöhykkeestä annettavassa laissa määriteltäisiin yleisluonteisesti talusvyöhykealue ja luettelaisiin Suomen valtiolle talusvyöhykkeellä kuuluvat oikeudet ja lainkäyttövalta. Ympäristönsuojelun osalta talusvyöhykkeellä sovellettaisiin ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia (468/1994), ympäristönsuojelulakia (86/2000), vesilakia (264/1961), jätelakia (1072/1993) ja aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annettua lakia (300/1979, jäljempänä *alusjätelaki*) siltä osin kuin se on Suomen kansainvälisoikeudellisten velvoitteiden mukaista. Talusvyöhykkeelle ulotettaisiin myös kalastusta, metsästyä ja luonnonsuojelua koskeva lainsäädäntö tietyiltä osin. Kalastuksen osalta sovellettaisiin erityisesti myös Euroopan yhteisön yhteistä kalastuspolitiikkaa.

Talusvyöhykkeellä olevan merenpohjan ja sen sisustan luonnonvarojen hyödyntämiseen ja siihen tähtäävään tutkimukseen sekä merioikeusyleissopimuksen 56 artiklan 1 kappaaleen mukaiseen "muuhun toimintaan", jonka tarkoituksena on talusvyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen, voisi saada oikeuden valtioneuvoston erikseen myöntämällä suostumuksella. Kaivoskivennäisten osalta tulisi lisäksi hakea kauppa- ja teollisuusministe-

riöltä valtauskirjaa alueeseen sekä kaivospiirin määräämistä esiintymän hyväksikäyttämistä varten. Valtioneuvoston myöntämä suostumus tarvittaisiin myös tekosaarten sekä tiettyjen laitteiden ja rakennelmien rakentamiseen ja käyttämiseen talusvyöhykkeellä. Tällaisilla tekosaarilla, laitteilla ja rakennelmilla sovellettaisiin Suomen lakia.

Valtioneuvoston suostumuksen lisäksi edellä tarkoitettuun toimintaan olisi myös saatava muussa lainsäädännössä mahdollisesti edellytettävät luvat.

Talusvyöhykkeellä harjoitettava meritieteellinen tutkimus (joka ei tähtää talusvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen) olisi ilmoituksenvaraista. Kauppa- ja teollisuusministeriö voisi kuitenkin tietyin edellytyksin kieltää tutkimushankkeeseen ryhtymisen. Laki sisältäisi myös säännöksiä meritieteellisen tutkimuksen keskeyttämisestä ja lopettamisesta.

Talusvyöhykkeestä annettavassa laissa säädettäisiin lisäksi Suomen rikoslain soveltamisen ulottamisesta myös talusvyöhykkeellä olevalla tekosaarella, laitteella tai muulla rakennelmalla tehtyihin tai niihin kohdistuviin rikoksiin sekä tiettyihin muualla talusvyöhykkeellä tehtyihin rikoksiin. Jälkimmäisten osalta rikosasian tutkiminen Suomessa edellyttäisi lähtökohtaisesti valtakunnansyyttäjän syytemääräystä. Lakiin sisältyisivät myös asianomaiset rangaistus-säännökset, jotka pääsääntöisesti olisivat viittauksia rikoslain tai muun asiaan liittyvän lainsäädännön määräyksiin. Viittaukset näihin määräyksiin tarkoittaisivat myös niihin liittyvien vanhentumista, menettämisseuraamuksia tai oikeushenkilön rangaistusvastuuta koskevien säännösten soveltamista talusvyöhykkeellä tehtyihin rikoksiin. Talusvyöhykkeestä annettavassa laissa määriteltäisiin talusvyöhykkeellä tehtyjen rikosten osalta toimivaltaiseksi tuomioistuimeksi Helsingin kärjäoikeus.

Laissa olisi säännöksiä myös viranomaisten alueellisesta toimivallasta, tietynlaisen talusvyöhykkeellä tapahtuvan toiminnan valvonnasta, uhkasakosta ja teettämishuosta, rikosprosessuaalisten pakkokeinojen käyttämisestä sekä muutoksenhausta.

Lain voimaantulon myötä kumottaisiin laki Suomen kalastusvyöhykkeestä ja manner-

maajalustalaki. Samalla muutettaisiin ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia, merensuojelulakia (1415/1994), ympäristönsuojelulakia, vesilakia, jätelakia, aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annettua lakia, tutkinnan toimittamisesta ja pakkokeinojen käyttämisestä ulkomaisessa kauppa-aluksessa rikoksen johdosta eräissä tapauksissa annettua lakia (148/1965), kalastuslakia (286/1982), rikoslakia (39/1889), metsästyslakia (615/1993), luonnonsuojelulakia (1096/1996), valaiden ja arktisten hylkeiden suojelusta annettua lakia (1112/1982), eräiden vedenalaisten johtojen suojelemisesta annettua lakia (145/1965) ja rajavartiolaitoksesta annettua lakia (320/1999).

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 2 §:n mukaan maakunta käsittää sille lain voimaantullessa kuuluvan alueen sekä ne aluevedet, jotka voimassa olevien Suomen aluevesien rajoja koskevien säännösten mukaan välittömästi liittyvät tähän alueeseen. Maakunnalla on lain 18 §:n mukaan lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat luonnon- ja ympäristönsuojelua, vesioikeutta, metsästyistä ja kalastusta, kalastuselinkeinon ohjaamista, kalastusvesien tuotantokyvyn ylläpitämistä sekä oikeutta etsiä, vallata ja hyödyntää mineraalilöytöjä. Jos valtakunnan vallankäyttöoikeudet laajenevat aluevesirajan ulkopuolelle, maakunnan toimivaltaa voidaan itsehallintolain 2 §:n 2 momentin mukaan laajentaa niin kuin valtakunnan ja maakunnan kesken sovitaan. Ahvenanmaan itsehallintolakia koskevan hallituksen esityksen (73/1990 vp.) perusteluissa todetaan, että itsehallintolain 2 §:ssä veloitetaan valtakunnan ja maakunnan viranomaiset neuvottelemaan valtakunnan alueherruuden laajenemisen maakuntaa koskevista vaikutuksista. Perusteluissa todetaan edelleen lähdettävän siitä, ettei valtakunnan alueherruuden laajentuminen itsestään aiheuta maakunnan toimivallan vastaavaa laajentumista. Maakunnan toimivallan laajentuminen on arvioitava kussakin esille tulevassa tilanteessa erikseen ja järjestettävä valtakunnan ja maakunnan välisin sopimuksin. Lainsäädäntötoimivallan osalta maakunnalle annettavasta toimivallasta on sovittava lain tasolla.

Talousvyöhykkeen perustamisessa on tie-

tyin osin kysymys valtakunnan vallankäyttöoikeuksien laajenemisesta aluevesirajan ulkopuolelle, joskin rantavaltion toimivalta talousvyöhykkeellä on rajoitettu. Talousvyöhyke muodostuisi alueellisesti pääosin Suomen nykyisestä kalastusvyöhykkeestä ja mannerjalustasta, joilla toimivalta jo nyt kuuluu valtakunnalle. Talousvyöhykkeen perustaminen ei antaisi lisäoikeuksia kalastuksen tai mannerjalustan elottomien luonnonvarojen suhteen, eikä talousvyöhykkeen perustaminen siltä osin laajentaisi valtakunnan vallankäyttöoikeuksia. Talousvyöhykkeellään Suomella olisi kuitenkin lisäksi täysivaltainen oikeus vyöhykkeen muuhun taloudelliseen hyödyntämiseen ja tutkimiseen samoin kuin kansainvälisen oikeuden mukainen lainkäyttövalta tekosaarten, laitteiden ja rakennelmien rakentamisessa ja käytössä, meritieteellisessä tutkimuksessa sekä meriympäristön suojelussa ja säilyttämisessä. Talousvyöhyke on tarkoitus ulottaa alueellisesti uusimpien merivyöhykerajasopimusten sallimaan enimmäislaajuuteen, minkä vuoksi valtakunnan vallankäyttöoikeudet laajenisivat nykyiseen kalastusvyöhykkeeseen verrattuna jonkin verran maantieteellisesti.

Talousvyöhykkeen perustamistarvetta selvittäneessä työryhmässä, joka jätti mietintönsä toisen osan 30 päivänä syyskuuta 1998, keskusteltiin maakuntahallituksen taholta tehdystä ehdotuksesta, jonka mukaan Ahvenanmaan alueeseen rajoittuvalla talousvyöhykkeen osalla sovellettaisiin maakuntalainsäädäntöä niissä asioissa, jotka kuuluvat maakunnan toimivaltaan, ja jonka mukaan Ahvenanmaan maakuntahallitus toimisi lupa- ja valvontaviranomaisena näissä kysymyksissä. Asiasta ei kuitenkaan päästy yksimielisyyteen, ja Ahvenanmaan maakuntahallituksen edustaja jätti mietintöön eriävän mielipiteen. Mietintöön sisältyy myös maa- ja metsätalousministeriön edustajan täydentävä kannanotto. Koska työryhmä ei tehnyt ehdotusta siitä, miten toimivaltakysymyksen suhteen meneteltäisiin, kysymyksestä neuvoteltiin erikseen pääministerin johdolla valtakunnan ja maakunnan viranomaisten kesken. Neuvottelujen päätteeksi pääministeri ilmoitti 18 päivänä tammikuuta 2001 päivätyllä kirjeellään Ahvenanmaan edustajille, että talousvyöhykkeen perustamisen valmisteluja

jatketaan työryhmän mietinnön pohjalta enemmistön kannan mukaisesti. Kirjeessä todettiin lisäksi, että hallitus on valmis palaamaan asiaan, jos talousvyöhykkeen käytöstä saadut kokemukset antavat siihen aihetta.

Talousvyöhykkeen perustamisen yhteydessä ei edellä selostetun mukaisesti esitetä lainsäädäntövallan jakamista talousvyöhykkeellä valtakunnan ja maakunnan kesken.

Eduskunta on 21 päivänä tammikuuta 2003 hyväksynyt lepäämään lain Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamisesta (EV 246/2002 vp). Lakiin ei kuitenkaan sisälly säännöksiä, jotka vaikuttaisivat talousvyöhykkeen perustamista koskevan hallituksen esityksen käsittelyyn. Itsehallintolain muuttamista koskevan lain keskeisenä sisältönä on täsmentää maakunnan osallistumista Euroopan unionia koskevaan päätöksentekoon.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

Alusjätelain valvonta- ja täytäntöönpanotoimenpiteiden ulottaminen talousvyöhykkeelle aiheuttaisi joitakin lisäkustannuksia valvonta- ja virka-apuviranomaisille. Valvonta- ja virka-aputehtävien suorittaminen ei kuitenkaan saisi merkittävällä tavalla vaarantaa kyseisen viranomaisen tärkeän muun lakisääteisen tehtävän suorittamista.

Erytyisesti alusturvallisuuden valvontaviranomaisen ja rajavartiolaitoksen kesken olisi erikseen sovittava tarvittavat järjestelyt, joita laajentuva valvontatehtävä edellyttää. Lisääntyvien tehtävien määrästä ei voida vielä tässä vaiheessa esittää arviota. On kuitenkin huomattava, että ulkomaiseen alukseen nouseminen talousvyöhykkeellä ja aluksen tarkastaminen edellyttäisivät, että epäilty rikkomus on aiheuttanut huomattavan päästön, josta puolestaan on aiheutunut tai uhkaa aiheutua merkittävää meriympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Suomen viranomaisilla on jo nyt velvollisuus ryhtyä Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua koskevan yleissopimuksen (SopS 2/2000, jäljempänä *Helsingin sopimus*) VII liitteessä tarkoitettulla vastuualueel-

la öljy- tai kemikaalivahinkojen torjuntaan sekä suorittaa siellä päästövalvontaa. Perustettava talousvyöhyke vastaisi maantieteellisesti tätä vastuualuetta. Ehdotetut alusjätelain muutokset eivät siten käytännössä lisäisi Suomen viranomaisten tehtäviä ja kustannuksia tältä osin.

Ehdotettu lainsäädäntö ei aiheuttaisi muutoksia kalastuksen tai sen valvonnan osalta. Kalastusvyöhykkeen tapaan kalastuksen valvonnasta huolehtisivat myös talousvyöhykkeellä rajavartiolaitos, poliisi, tullilaitos ja kalastusviranomaiset. Alukseen nouseminen ja sen tarkastaminen kalastuksen valvontaa varten eivät edellyttäisi rikosepäilyjä valvottavaan alukseen tai sen miehistöön nähden.

Esityksellä ei ole välittömiä organisatorisia vaikutuksia.

3.2. Ympäristövaikutukset

Talousvyöhykkeen perustamisen myötä Suomi voisi ulottaa lainkäyttövaltansa meriympäristön suojelun osalta aluevesien ulkopuolelle YK:n merioikeusyleissopimuksen puitteissa. Tämä vahvistaisi Suomen mahdollisuuksia ryhtyä meriympäristön suojelua koskeviin toimiin perustettavalla talousvyöhykkeellä.

4. Asian valmistelu

Ulkoasiainministeriö asetti 14 päivänä tammikuuta 1993 työryhmän selvittämään tarvetta talousvyöhykkeen perustamiseen. Työryhmässä olivat edustettuina ulkoasiainministeriön lisäksi oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, puolustusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenneministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, ympäristöministeriö ja Ahvenanmaan maakuntahallitus.

Talousvyöhykettä koskevan selvitystyön käynnistyessä tarkasteltiin kuitenkin ensin kysymystä Suomen aluemerren laajentamisesta, jota maa- ja metsätalousministeriö oli esittänyt 3 päivänä helmikuuta 1993 päivätyssä kirjeessään. Työryhmän mietinnön ensimmäinen osa, joka valmistui vuonna 1994, sisälsi työryhmän käsityksen aluemerren laajentamiseen liittyvistä näkökohdista sekä esityksen Suomen aluevesien rajoista annetun lain

(463/1956) muuttamisesta. Suomen aluemi laajennettiin pääsääntöisesti 12 meripeninkulmaan 30 päivästä heinäkuuta 1995 alkaen (laki Suomen aluevesien rajoista annetun lain muuttamisesta (981/1995)).

Työryhmä kutsuttiin marraskuussa 1995 uudelleen koolle talousvyöhykettä koskevan selvitystyön jatkamiseksi. Työryhmän mietinnön toinen osa, joka on laadittu Suomen talousvyöhykkeestä annettavaa lakia sekä siihen liittyvää lainsäädäntöä koskevan hallituksen esityksen muotoon, valmistui syyskuussa 1998. Mietinnöstä antoivat keväällä 2001 lausuntonsa oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, puolustusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö ja ympäristöministeriö. Lausuntojen johdosta esitykseen tehtiin runsaasti muutoksia, joilla lähinnä huomioitiin ehdotuksessa viitatussa lainsäädännössä mietinnön valmistumisen jälkeen tapahtuneet muutokset.

Alusjätelain muuttamista koskeva osuus, joka ei sisällynyt työryhmän vuonna 1998 valmistuneeseen mietintöön, on laadittu virkatyönä liikenne- ja viestintäministeriössä. Siitä on pyydetty lausunto ulkoasiainministeriöltä, oikeusministeriöltä, sisäasiainministe-

riöltä, puolustusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Ahvenanmaan maakuntahallitukselta, Merenkululaitokselta, Merentutkimuslaitokselta, Tiehallinnolta, Tieliikelaitokselta, Tullilaitokselta, Suomen ympäristökeskukselta, Suomen Kuntaliitolta, Suomen Varustamoyhdistykseltä, Ålands Redarförening'iltä, Rahatialusyhdistykseltä, Suomen Konepäälystöliitolta, Suomen Laivanpäälystöliitolta, Suomen Merimies-Unionilta, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitolta ja Öljy- ja Kaasualan Keskusliitolta. Alusjätelakia koskeva osuus on tämän jälkeen keväällä 2002 yhdistetty hallituksen esitykseen laiksi Suomen talousvyöhykkeestä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Valtioneuvoston kanslia, oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, rajavartiolaitoksen esikunta, puolustusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, ympäristöministeriö, Valtakunnansyyttäjänvirasto, Merentutkimuslaitos ja Suomen Ympäristöoikeustieteen Seura r.y. antoivat vielä elokuussa 2002 lausuntonsa koko esityksestä. Hallituksen esitys on tämän jälkeen viimeistelty ulkoasiainministeriössä virkatyönä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki Suomen talusvyöhykkeestä

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Talusvyöhyke*. Pykälässä määriteltäisiin talusvyöhykealue. Sen mantereenpuoleisena rajana olisi Suomen aluevesien ulkoraja, joka määräytyy Suomen aluevesien rajoista annetun lain mukaisesti.

Suomen talusvyöhyke ei maantieteellisistä syistä voisi missään ulottua merioikeusyleissopimuksen sallimaan 200 meripeninkulmaan alumeren perusviivoista, vaan talusvyöhykkeen ulkorajasta sovitaan yleissopimuksen 74 artiklan mukaan asianomaisten valtioiden kanssa.

Suomi ja Ruotsi ovat sopineet mannermaajalustan rajan määrittämisestä Perämerellä, Selkämerellä, Ahvenanmerellä ja Itämeren pohjoisimmassa osassa vuonna 1972 tehdyllä sopimuksella (SopS 7/1973). Sopimuksen voimassaolo on kuitenkin lakannut siltä osin kuin se koskee Märketin eteläpuolista aluetta. Tällä alueella Suomen ja Ruotsin välillä on voimassa vuonna 1994 tehty sopimus Suomen mannermaajalustan ja kalastusvyöhykkeen sekä Ruotsin talusvyöhykkeen välisen rajan määrittämisestä Ahvenanmerellä ja pohjoisella Itämerellä (SopS 39/1995).

Suomen ja Viron välillä on voimassa vuonna 1996 tehty sopimus Suomen tasavallan ja Viron tasavallan välillä merivyöhykerajasta Suomenlahdella ja pohjoisella Itämerellä (SopS 99/1996).

Merivyöhykerajojen kohtauspisteestä Itämerellä on sovittu Suomen, Viron ja Ruotsin välillä vuonna 2001 (SopS 59/2001).

Suomen ja Venäjän välillä on soveltuvin osin voimassa Suomen Tasavallan hallituksen ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton hallituksen kesken merialueiden ja mannermaajalustan rajoista Suomenlahdella vuonna 1965 tehdyssä sopimuksessa (SopS 20/1966) määrätty raja.

Lisäksi Suomen on vielä vahvistettava yhdessä Viron ja Venäjän kanssa se piste, jossa

maiden väliset merivyöhykerajat kohtaavat toisensa Suomenlahdella.

Ehdotettu talusvyöhyke muodostuisi kaksiosaiseksi: toinen osa talusvyöhykkeestä muodostuisi Suomenlahdelle ja pohjoiselle Itämerelle ja toinen Selkämerelle ja Perämerelle. Kapeimmillaan talusvyöhyke olisi Märketin pohjoispuolella ja Merenkurkussa vain muutaman sadan metrin levyinen. Ahvenanmerellä Suomen ja Ruotsin alumerien ulkorajat yhtyvät eikä kummallakaan ole mahdollisuutta perustaa alueelle talusvyöhykettä. Esityksen 3 liitteenä on talusvyöhykkeen sijaintia havainnollistava kartta.

Talusvyöhykkeen ulkorajan kulku osoitettaisiin yksityiskohtaisemmin valtioneuvoston asetuksella.

2 §. *Suomen valtion oikeudet ja lainkäyttövalta talusvyöhykkeellä*. Pykälässä vahvistettaisiin Suomelle kansainvälisen oikeuden mukaan kuuluva toimivalta talusvyöhykkeellä. Tältä osin keskeisiä määräyksiä sisältyy YK:n merioikeusyleissopimuksen 56 artiklaan.

2 luku. Talusvyöhykkeellä sovellettava lainsäädäntö

3 §. *Ympäristönsuojeluun ja vesirakentamiseen sovellettava lainsäädäntö*. Pykälän 1 momentin mukaan talusvyöhykkeellä sovellettaisiin keskeisiä ympäristölakeja. Alueella toteutettavan hankkeen ympäristövaikutukset tulisi selvittää ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisesti ja hankkeeseen tulisi hakea lupaa ympäristönsuojelulain tai vesilain säännösten perusteella. Toimintaa koskisivat myös ympäristönsuojelulain päästökiellot ja rajoitukset.

Ympäristönsuojelulainsäädäntöä sovellettaisiin kaikkiin talusvyöhykkeellä toimiviin kansalaisuudesta riippumatta. Ympäristönsuojelulainsäädännön alueellisen soveltamisalan laajentaminen perustuisi YK:n merioikeusyleissopimuksen 56 artiklan 1 kappaaleen b kohdan iii alakohtaan, jonka nojalla rantavalttiolla on talusvyöhykkeellään merensuojelun osalta yleissopimuksen asian-

omaisten määräysten mukainen lainkäyttövalta myös ulkomaalaisiin nähden. Merensuojelulakia, joka koskee ainoastaan Suomen kansalaisten sekä suomalaisen yhteisön, aluksen, avomeriyksikön ja ilma-aluksen toimia, ehdotetaan muutettavaksi siten, että sitä sovellettaisiin Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely tulisi suorittaa esimerkiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen (268/1999) mukaisessa merihiekan otossa tai maakaasuputken sijoittamisessa. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta tiettyyn hankkeeseen voidaan määrätä myös tapauskohtaisesti ympäristöministeriön päätöksellä. Tällainen tapauskohtainen päätös voitaisiin tehdä esimerkiksi suuren tekoosaaren rakentamisesta. Jos talousvyöhykkeellä tapahtuvalla hankkeella olisi valtioiden rajat ylittäviä vaikutuksia, jouduttaisiin suorittamaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 3 luvun mukainen kansainvälinen arviointi.

Ympäristönsuojelulain 28 §:n 2 momentin 5 kohdan mukaan ympäristölupaa edellytettäisiin talousvyöhykkeellä tapahtuvaan öljyn ja kaasun etsintäporaukseen ja hyväksikäyttöön sekä muuhun niihin liittyvään toimintaan. Toimintaan liittyvä päästö veteen tai muut toimintaan liittyvät seikat kuten kemikaalien varastointi saattaisivat olla erikseen luvanvaraisia ympäristönsuojelulain 29 §:n ja ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) 3 §:n mukaan sekä ympäristönsuojelulain 28 §:n 1 momentin ja ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n 1 momentin mukaan. Ympäristönsuojelulain 9 §:ssä kiellettäisiin myös talousvyöhykealueella merensuojelulaissa tarkoitettu muu meren pilaaminen sekä jätteen mereen laskeminen eli dumping samoin kuin aluksen, avomeriyksikön tai ilma-aluksen upottaminen tai hylkääminen.

Vesilain mukaan lupaa voitaisiin edellyttää lähinnä 1 luvun 15 §:n mukaisen vesistön muuttamiskiellon perusteella. Lupaa voisi edellyttää esimerkiksi merihiekan otto, johon talousvyöhykkeellä ei talousvyöhykkeestä annettavaksi ehdotetun lain 5 §:n 2 momentin mukaan sovellettaisi lainkaan maa-aineslakia (555/1981), tai tekoosaaren rakentaminen. Luvan tarve arvioitaisiin tapauskohtaisesti. Li-

säksi vesilaista tulisivat talousvyöhykkeellä sovellettaviksi esimerkiksi rakentamista koskevat 2 luvun säännökset, korvauksia koskevat 11 luvun säännökset, viranomaisia koskevat 14 luvun säännökset, hakemusasioiden käsittelyä koskevat 16 luvun säännökset, muutoksenhakua koskevat 17 luvun säännökset, katselmustoimitusta ja lopputarkastusta koskevat 18 luvun säännökset sekä erityisiä määräyksiä sisältävän 21 luvun säännökset.

Jos hanke sisältäisi sekä vesilain että ympäristönsuojelulain nojalla luvanvaraisia toimenpiteitä, lupa-asiat käsiteltäisiin vesilain 1 luvun 21 §:n mukaan yhdessä siten kuin vesilain 16 luvun 2 §:ssä ja ympäristönsuojelulain 39 §:ssä säädetään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisäksi, että alusten tavanomaisesta toiminnasta aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä ja öljyvahinkojen torjuntaa koskevista toimenpiteistä talousvyöhykkeellä säädetään erikseen alusjätelaissa. Alusjätelain tarkoituksena on ehkäistä alusten tavanomaisesta toiminnasta aiheutuvaa vesien pilaantumista muun muassa kieltämällä vahingollisten aineiden päästäminen aluksista veteen. Yksityiskohtaiset säännökset asiasta on annettu aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetulla asetuksella (635/1993, jäljempänä *alusjäteasetus*). Alusjätelain ja -asetuksen säännökset perustuvat pääosin IMO:ssa tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä (SopS 51/1983, jäljempänä *Marpol 73/78 -yleissopimus*). Eräät alusjätelain säännökset perustuvat vuonna 1992 tehtyyn Helsingin sopimukseen sekä vuonna 1969 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen väliintulosta öljynsaastuntauonnettomuuksissa aavalla merellä (SopS 62—63/1976, niin sanottu *interventioyleissopimus*) sekä vuonna 1973 tehtyyn pöytäkirjaan väliintulosta aavalla merellä muista aineista kuin öljystä johtuvissa pilaantumistapauksissa (SopS 72—74/1986, niin sanottu *interventio-pöytäkirja*). Suomen talousvyöhykkeelle ulotettaisiin niiden alusjätelain päästökieltojen ja -rajoitusten soveltaminen, jotka perustuvat Marpol 73/78 -yleissopimukseen.

Lisäksi 2 momentissa säädettäisiin, että talousvyöhykkeellä sovelletaan jätelakia siten,

kuin siitä erikseen säädetään. Säännös olisi luonteeltaan informatiivinen ja viittaisi esityksessä olevaan lakiehdotukseen jätelain 73 a §:n muuttamisesta. Ehdotuksen mukaan jätelain 73 a §:n 1 momenttia muutettaisiin siten, että jätteen polttamiskielto koskisi Suomen vesialueen lisäksi myös talousvyöhykettä.

4 §. *Kalastukseen, metsästyksen ja luonnonsuojeluun sovellettava lainsäädäntö.* Pykälän mukaan kansallisen kalastuslainsäädännön perustan muodostaisivat myös talousvyöhykkeellä kalastuslaki (286/1982), kalastusasetus (1116/1982), laki Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta (1139/1994) sekä asetus eräistä lohien kalastusta koskevista rajoituksista Suomen aluevesillä ja kalastusvyöhykkeellä Itämeren pääaltaalla ja Pohjanlahdella sekä Simojoessa (258/1996).

Euroopan yhteisön yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevat säännökset muodostaisivat käytännössä keskeisimmän osan kalastussäännöksistä talousvyöhykkeellä. EY:n yhteisen kalastuspolitiikan perustana on elollisten vesiluonnonvarojen säilyttämisestä ja kestävästä hyödyntämisestä yhteisessä kalastuspolitiikassa annettu neuvoston asetus (EY) N:o 2371/2002. Siinä säädetään yleisesti jäsenvaltioiden alueella, kalastusvyöhykkeellä tai talousvyöhykkeellä sekä kalastusaluksilta tapahtuvasta vesien elollisten luonnonvarojen hyväksikäytöstä. EY:n kalastuksen valvontaa koskee yhteisen kalastuspolitiikkaan sovellettavasta valvontajärjestelmästä annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2847/93. EY:n komissio valvoo kansallisten valvontajärjestelmien toimivuutta. EY:n Itämeren kalastusrajoitukset perustuvat Itämeren ja Belttien kalastusta ja elollisten luonnonvarojen säilyttämisestä koskevaan yleissopimukseen, johon EY on liittynyt neuvoston päätöksellä 83/414/ETY. Kansainvälisen Itämeren kalastuskomission suositukset ja kalastussäännökset on saatettu voimaan tietyistä Itämeren, Belttien ja Juutinrauman vesialueiden kalavarojen teknisistä säilyttämistoimenpiteistä annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 88/98. Keskeisen osan kalastuksen sääntelyä Itämerellä muodostavat kiintiöityjen kalalajien suurimmat sallitut pyyntimäärät (total allowable catch, TAC), joista neuvosto antaa asetuksen vuosittain.

Kalastuslain säännöksiä sovelletaan myös kalantutkimustarkoituksessa tehtävään koepyyntiin. Jos koepyyntiin aiotaan ryhtyä kielletynä aikana tai kielletyillä pyyntivälineillä, sitä varten on saatava poikkeuslupa työvoima- ja elinkeinokeskuksesta, jolla on kalastuslain 37, 38 ja 127 a §:n mukaan oikeus antaa muun muassa tutkimustoimintaa varten poikkeuslupia kalastuslain ja kalastusasetuksen säännöksistä.

Talousvyöhykkeellä harjoitettavaa metsästystä ja riistanhoitoa koskeva sääntely sisältyisi metsästyslakiin (614/1993) ja metsästysasetukseen (666/1993). Niiden säännöksiä sovelletaan muun muassa riistaeläimiin kuuluvien vesilintujen ja hylkeiden metsästyseen.

Talousvyöhykkeellä olisi voimassa myös mitä luonnonsuojelulainsäädännössä säädetään. Vuonna 1996 toteutettiin luonnonsuojelulain kokonaisuudistus. Vuoden 1923 vanhentunut luonnonsuojelulaki korvattiin uudella samannimisellä lailla. Yksi uudistuksen keskeisistä päämääristä oli panna täytäntöön EY:n kaksi luonnonsuojeludirektiiviä, luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annettu neuvoston direktiivi 92/43/ETY (*luontodirektiivi*) ja luonnonvaraisten lintujen suojelusta annettu neuvoston direktiivi 79/409/ETY (*lintudirektiivi*), muilta osin kuin metsästyslain 5 §:ssä tarkoitettujen eläinlajien osalta. Ehdotuksen mukaan luonnonsuojelulakia sovellettaisiin tietyiltä osin talousvyöhykkeellä. Tämä tarkoittaisi sitä, että luonnonsuojelulain eliölajien suojelua koskevat säännökset olisivat voimassa myös talousvyöhykkeellä. Lisäksi talousvyöhykkeelle olisi mahdollista perustaa luonnonsuojelulain mukaisia muita luonnonsuojelualueita kuin kansalliset tai luonnonpuistoja, mukaan lukien mahdolliset Natura 2000 -verkostoon sisältyvät alueet. Talousvyöhykkeelle mahdollisesti perustettavien luonnonsuojelualueiden osalta olisi otettava huomioon merioikeusyleissopimuksen V ja XII osan asettamat rajoitukset rantavaltion toimivallalle. Luonnonsuojelualueiden perustaminen talousvyöhykkeelle näyttäisi kuitenkin ainakin näillä näkymin varsin epätodennäköiseltä. Sitä vastoin lajisuojelua koskevien säännösten ulottamisella talousvyöhykkeelle tulisi olemaan käytännön merkitystä,

muun muassa merilinnuston suojelun kannalta.

5 §. *Vedenalaisten johtojen suojelemiseen, maa-aineksiin sekä kaivoskivennäisiin sovellettava lainsäädäntö.* Pykälään ehdotetaan koottavaksi se muu lainsäädäntö, jota talousvyöhykkeellä olisi sovellettava talousvyöhykkeestä annettavaksi ehdotetun lain ja sen 3 ja 4 §:ssä tarkoitetun lainsäädännön ohella.

Pykälän 1 momentin mukaan talousvyöhykkeellä sovellettaisiin lakia eräiden vedenalaisten johtojen suojelemisesta. Kyseisen lain määräyksillä on täytäntöönpantu Genevessä vuonna 1958 tehdyn aavaa merta koskevan yleissopimuksen (SopS 6—7/1965) määräykset merenalaisen kaapelin tai putken katkeamisen tai vahingoittumisen varalta. Geneven yleissopimusta näiltä osin vastaava sääntely sisältyy myös YK:n merioikeusyleissopimuksen 113—115 artiklaan, joita 58 artiklan 2 kappaleen mukaan sovelletaan myös talousvyöhykkeellä sikäli kuin ne eivät ole ristiriidassa merioikeusyleissopimuksen talousvyöhykettä koskevan V osan kanssa. Esityksessä ehdotetaan lisäksi erikseen eräiden vedenalaisten johtojen suojelemisesta annetun lain 1 §:n muuttamista siten, että lain soveltamisala ulotettaisiin talousvyöhykkeen lisäksi myös aluevesille.

Pykälän 2 momentti koskisi maa-ainesten ottamista. Maa-aineslain 2 §:n 3 kohdan nojalla maa-aineslakia sovelletaan sellaisten aineiden ottamiseen vesialueella, johon ei tarvita vesilain mukaan ympäristölupaviraston lupaa. Esimerkkinä voidaan mainita pienimuotoinen soranotto vesialueelta. Koska maa-aineslain mukaisena lupaviranomaisena toimii kunnan määräämä viranomainen, olisi toimivaltaisen viranomaisen määrittelemisen talousvyöhykkeen eri osien suhteen kuitenkin käytännössä hankalaa ja tulkinnanvaraista. Pykälän 2 momentissa ehdotetaankin, että maa-ainesten ottamiseen talousvyöhykkeellä sovellettaisiin aina vesilakia. Myös toiminnan valvonta olisi siten vesilain järjestelmään perustuvaa.

Vesialueen pohjasta tapahtuvan maa-ainesten ottamisen luvanvaraisuus ratkeaa vesilain 1 luvun 12—15 §:n kielto­säädännön perusteella. Käytännössä maa-ainesten ottamisen luvanvaraisuudessa on kyse vesilain 1 luvun 15 §:n muuttamiskiellosta. Maa-aines-

ten ottamista koskeva hanke luetaan vesilain järjestelmässä vesilain 2 luvun mukaiseksi rakentamiseksi ja käsitellään siten rakentamista koskevien vesilain säännösten nojalla. Talousvyöhykkeellä tapahtuva maa-ainesten ottaminen ei edellyttäisi muutoksia vesilakiin eikä maa-aineslakiin.

Maa-ainesten ottaminen yleisillä vesialueilla edellyttää yleisistä vesialueista annetun lain (204/1966) nojalla yleistä vesialuetta hallinnoivan viranomaisen antamaa omistajan suostumusta. Koska talousvyöhyke pohjineen ei ole yleisten vesialueiden tapaan Suomen valtion omistuksessa, talousvyöhykkeellä ei edellytettäisi maa-ainesten taloudelliseen hyödyntämiseen minkään viranomaisen antamaa omistajan suostumusta.

Pykälän 3 momentin mukaan kaivoskivennäisten hyödyntämiseen tähtäävään tutkimukseen, etsintään ja valtaamiseen tai kaivoskivennäisten hyväksikäyttöön talousvyöhykkeellä sovellettaisiin kaivoslakia (503/1965) ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Sen lisäksi mitä talousvyöhykkeestä annettavaksi ehdotetun lain 6 §:ssä säädettäisiin hyödyntämisoikeudesta, tulisi kaivoskivennäisten osalta näin ollen hakea kauppa- ja teollisuusministeriöltä valtauskirjaa alueeseen sekä kaivospiirin määräämistä esiintymän hyväksikäyttämistä varten. Ehdotus vastaa nykyistä mannermaajalustalaisia säädettyä menettelyä.

3 luku. **Talousvyöhykkeen taloudellisen hyödyntäminen ja siihen tähtäävä tutkimus sekä rakentaminen talousvyöhykkeellä**

6 §. *Hyödyntämisoikeus.* Pykälän 1 momentin mukaan valtioneuvoston erikseen myöntämällä suostumuksella voisi saada oikeuden (hyödyntämisoikeus) talousvyöhykkeellä olevan merenpohjan ja sen sisustan luonnonvarojen hyödyntämiseen ja siihen tähtäävään tutkimukseen sekä sellaiseen muuhun toimintaan talousvyöhykkeellä, jonka tarkoituksena on vyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen. Tällaista muuta toimintaa olisi esimerkiksi energian tuottaminen aaltojen, merivirtojen ja tuulien avulla. Pykälän määräykset eivät kuitenkaan koskisi ka-

lastuksen tai metsästyksen harjoittamista tai kalantutkimustarkoituksessa tehtävää koeppyyntiä esimerkiksi kalastuskiintiöiden määrittämistä varten, joista säädetään 4 §:ssä. Tutkimukseen, joka ei tähtää talousvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen, sovellettaisiin 8 §:ää. Hyödyntämisoikeutta koskevan hakemuksen sisällöstä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella. Pykälän 2 momentissa täsmennettäisiin YK:n merioikeusyleissopimuksen 77 artiklan 4 kappaletta seuraten, mitä luonnonvaroilla tässä pykälässä tarkoitetaan.

Valtioneuvostolle kuuluvat asiat ratkaistaan perustuslain 67 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvoston yleisistunnossa tai asianomaisessa ministeriössä. Valtioneuvoston ratkaisuvallan järjestämisen perusteista säädetään tarkemmin valtioneuvostosta annetussa laissa (175/2003). Lain 12 §:n 2 momentin mukaan asiat, joiden yhteiskuntapoliittinen tai taloudellinen merkitys sitä edellyttää, ratkaistaan valtioneuvoston yleisistunnossa. Nykyisen mannermaajalustalain 2 §:n mukaan oikeuden mannermaajalustan ja sen sisustan tutkimiseen sekä sen alueella olevien elottomien luonnonvarojen ja tiettyjen pohjalajien hyödyntämiseen myöntää Suomen talousvyöhykkeestä annettavaan lakiin ehdotettavaa sääntelyä vastaavasti valtioneuvosto. Lupahakemuksiin liittyvien kysymysten taloudellisen ja periaatteellisen merkityksen vuoksi käytäntönä on ollut mannermaajalustalain 2 §:n mukaisten lupahakemusten käsitely valtioneuvoston yleisistunnossa valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 4 §:n 7 kohtaan nykyisin sisältyvän säännöksen nojalla. Kun lupahakemuksessa on ollut kysymys muusta kuin meritieteellisestä tutkimuksesta, hakemukset on ratkaistu valtioneuvoston yleisistunnossa kauppa- ja teollisuusministeriön esittelystä. Tätä käytäntöä ehdotetaan edelleen jatkettavaksi talousvyöhykkeellä olevan merenpohjan ja sen sisustan luonnonvarojen hyödyntämisen ja siihen tähtäävän tutkimuksen osalta ja sovellettavaksi myös sellaisen muun talousvyöhykkeellä tehtävän toiminnan osalta, jonka tarkoituksena on vyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen.

Hyödyntämisoikeus voitaisiin 3 momentin mukaan myöntää määrääjäksi tai toistaiseksi.

Päätöksessä olisi määrättävä ehdot, jotka katsotaan turvallisuuden ja yleisen edun kannalta välttämättömiksi. Turvallisuuden ja yleisen edun kannalta välttämättömiä ehtoja arvioitaessa olisi muiden seikkojen ohella kiinnitettävä huomiota myös mahdollisiin Suomen alueellisen koskemattomuuden valvontaan ja turvaamiseen liittyviin näkökohtiin. Talousvyöhyke rajoittuu Suomen aluevesiin, joiden osalta merenpohjan tutkiminen ja kartoittaminen on säädetty luvanvaraiseksi aluevalvontalain (755/2000) 12 §:ssä.

Hyödyntämisoikeutta koskevaa päätöstä voitaisiin 4 momentin mukaan tarkistaa, jos toiminta ei vastaa päätöksessä määrättyjä ehtoja. Toiminta voitaisiin samoin edellytyksin määrätä keskeytettäväksi. Toiminnan keskeyttämisestä päättäisi kauppa- ja teollisuusministeriö. Päätös voitaisiin myös peruuttaa, jos toiminnassa rikotaan olennaisesti päätöksessä määrättyjä ehtoja. Valvontaviranomaisen tulisi viipymättä ilmoittaa kauppa- ja teollisuusministeriölle havaitsemastaan rikkomuksesta.

Jos hyödyntämisoikeutta haetaan kaivoskivennäisten hyödyntämiseen tähtäävään tutkimukseen, etsintään tai valtaamiseen taikka kaivoskivennäisten hyväksikäyttöön talousvyöhykkeellä, 5 §:n 3 momentin mukaan olisi lisäksi noudatettava kaivoslakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

Maa-ainesten ottamiseen sovellettaisiin 5 §:n 2 momentin mukaan vesilakia. Yleisistä vesialueista annetun lain mukaan maa-ainesten ottamiseen yleisillä vesialueilla edellytetään lisäksi yleistä vesialuetta hallinnoivan viranomaisen antamaa omistajan suostumusta. Koska talousvyöhyke pohjineen ei ole yleisten vesialueiden tapaan Suomen valtion omistuksessa, talousvyöhykkeellä ei edellytettäisi maa-ainesten taloudelliseen hyödyntämiseen minkään viranomaisen antamaa omistajan suostumusta.

7 §. *Rakentaminen.* Pykälä koskisi tekoarten ja muiden kansainvälisen oikeuden mukaan Suomen lainkäyttövaltaan kuuluvien laitteiden ja rakennelmien rakentamista ja käyttöä talousvyöhykkeellä. Muita kuin tekoarten, laitteiden tai rakennelmien toiminnan yhteydessä asennettavia tai käytettäviä kaapeleita ja putkistoja ei tässä yhteydessä katsottaisi niihin kuuluviksi.

Pykälässä tarkoitettujen tekosaarten, laitteiden ja rakennelmien rakentamista ja käyttöä varten tarvittaisiin valtioneuvoston myöntämä suostumus. Suostumusta koskevan hakemuksen sisällöstä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella. Asian periaatteellisen merkityksen vuoksi tarkoituksena on, että suostumuksen myöntäminen kuuluisi valtioneuvoston ohjesäännön 4 §:n 7 kohdan tai 7 §:n 3 kohdan nojalla valtioneuvoston yleisistunnon käsittelemiin ja ratkaisemiin asioihin ja että hakemuksen käsittely ja ratkaiseminen yleisistunnossa tapahtuisi kauppa- ja teollisuusministeriön esittelystä.

YK:n merioikeusyleissopimuksen 60 artiklan 7 kappaleen mukaan tekosaarta, laitetta tai rakennelmaa ei saa rakentaa alueelle, jossa tekosaari, laite tai muu rakennelma saattaisi haitata yleisesti tunnustettujen, kansainväliselle merenkululle olennaisen tärkeiden merireittien käyttöä. Suostumuksen myöntämistä harkittaessa tulisi ottaa huomioon myös mahdolliset Suomen alueellisen koskemattomuuden valvontaan ja turvaamiseen liittyvät näkökohdat. Suostumus annettaisiin määräajaksi tai toistaiseksi. Jos toiminta ei vastaa päätöksessä määrättyjä ehtoja tai jos olosuhteet päätöksen antamisen jälkeen ovat muuttuneet olennaisesti, päätöksen ehtoja voitaisiin muuttaa tai suostumus voitaisiin peruuttaa kokonaan. Valvontaviranomaisen tulisi viipymättä ilmoittaa kauppa- ja teollisuusministeriölle havaitsemastaan rikkomuksesta.

Merenkulun turvallisuuden vuoksi päätöksessä tulisi pääsääntöisesti velvoittaa suostumuksen saaja poistamaan käytöstä pois jätettävät laitteet tai rakennelmat, ottaen huomioon kaikki toimivaltaisen kansainvälisen järjestön antamat yleisesti hyväksytyt kansainväliset määräykset. Laitteita ja rakennelmia poistettaessa on kiinnitettävä asianmukaista huomiota myös kalastukseen, meriympäristön suojeluun sekä muiden valtioiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Kaikkien sellaisten laitteiden ja rakennelmien syvyydestä, sijainnista ja mitoista, joita ei ole poistettu kokonaan, olisi ilmoitettava kauppa- ja teollisuusministeriölle, koska Suomen on tiedotettava niistä merenkulkijoille asianmukaisesti. Säännös perustuu YK:n merioikeusyleissopimuksen 60 artiklan 3 kappaleeseen.

Pykälän 4 momentin mukaan päätöksessä voitaisiin määrätä suojavyöhykkeen perustamisesta tämän lain mukaisesti rakennettujen tekosaarten, laitteiden ja rakennelmien ympärille. YK:n merioikeusyleissopimuksen 60 artiklan 7 kappaleen mukaan suojavyöhykettä ei kuitenkaan saa perustaa, jos se saattaa haitata yleisesti tunnustettujen, kansainväliselle merenkululle olennaisen tärkeiden merireittien käyttöä. Suojavyöhykkeen leveyttä harkittaessa olisi otettava huomioon asianomaiset kansainväliset määräykset yleissopimuksen 60 artiklan 5 kappaleen mukaisesti. Suojavyöhyke ei saisi ulottua yli 500 metrin etäisyydelle tekosaaren, laitteen tai rakennelman ulkoreunan kustakin pisteestä mitattuna, paitsi milloin yleisesti hyväksytyissä kansainvälisissä määräyksissä toisin sallitaan tai milloin toimivaltainen kansainvälinen järjestö toisin suosittaa. Vyöhykkeen olisi lisäksi liityttävä kohtuullisella tavalla tekosaaren, laitteen tai muun rakennelman luonteeseen ja toimintaan.

4 luku. Meritieteellinen tutkimus

8 §. *Meritieteellinen tutkimus.* Pykälän 1 momentissa asetettaisiin talousvyöhykkeen alueella tehtävän meritieteellisen tutkimuksen osalta ilmoitusedellytys. Meritieteellisellä tutkimuksella ymmärrettäisiin sellaista mereen kohdistuvaa tutkimustoimintaa, jolla pyritään meriympäristöä, sen muutoksia sekä meren, jään ja ilmakehän välistä vuorovaikutusta koskevan tiedon lisäämiseen. Sillä ei sen sijaan tarkoitettaisi esimerkiksi luonnonvarojen hyödyntämistä tai siihen tähtäävää tutkimusta. Meritieteellisestä tutkimuksesta ei myöskään olisi kysymys silloin, kun tutkimushanke vaikuttaa suoraan elollisten tai elottomien luonnonvarojen hyödyntämiseen tai siihen tähtäävään tutkimukseen esimerkiksi siten, että tutkimushankkeen tulokset ovat merkityksellisiä elollisten tai elottomien luonnonvarojen hyödyntämisen tai siihen tähtäävän tutkimuksen kannalta. Meritieteelliseksi tutkimukseksi ei myöskään katsottaisi tutkimushanketta, joka sisältää merenpohjan porausta, räjähteiden käyttöä, haitallisten aineiden päästämistä meriympäristöön tai 7 §:ssä tarkoitettujen tekosaarten, laitteiden tai rakennelmien rakentamista tai käyttöä.

Merioikeusyleissopimuksen 246 artiklan mukaan rantavaltio voi näissä tilanteissa evätä tutkimushankkeelta suostumuksensa, joten niihin sovellettaisiin 6 tai 7 §:n säännöksiä sekä meriympäristöön päästettävien haitallisten aineiden osalta 3 §:n säännöksiä. Pykälässä tarkoitettua meritieteellistä tutkimuksesta ei merioikeusyleissopimuksen 246 artiklan 3 kappaleen nojalla olisi kysymys myöskään silloin, kun hankkeeseen ryhdytään muussa kuin rauhanomaisessa tarkoituksessa.

Suunnitteilla olevan tutkimuksen luonteen arvioinnin kannalta ja menettelyn yksinkertaistamiseksi tutkimuksen tekemistä suunnittelevan tahon näkökulmasta olisi tarkoituksenmukaista, että ilmoitukset vastaanottaisi se taho, joka valmistelisi 6 ja 7 §:ssä tarkoitettujen hakemusten käsittelyn valtioneuvoston yleisistunnossa eli kauppa- ja teollisuusministeriö. Mikäli kauppa- ja teollisuusministeriö katsoisi, että meritieteellistä tutkimusta koskevassa ilmoituksessa tarkoitettu tutkimushanke kuuluu lain 6 tai 7 §:n soveltamisalaan, ministeriön olisi ilmoitettava siitä ilmoituksen tekijälle mahdollisimman pian ja viimeistään neljän kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta ja asian käsittely jatkuisi 6 tai 7 §:ssä säädettyä menettelyä noudattaen. Ilmoitettuun tutkimukseen voitaisiin muuten ryhtyä aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua ilmoituksen vastaanottamisesta, jollei kauppa- ja teollisuusministeriö päättäisi, että tutkimukseen voidaan ryhtyä aikaisemmin. Lain 19 §:n mukaan kauppa- ja teollisuusministeriön olisi annettava 6—8 §:ssä tarkoitettun toiminnan harjoittamista valvovalle viranomaiselle tieto meritieteellistä tutkimusta koskevasta ilmoituksesta samoin kuin päätöksestä, jolla se sallii tutkimukseen ryhtymisen aikaisemmin kuin kuuden kuukauden kuluttua ilmoituksen vastaanottamisesta. Tiedoksiannosta informoitaisiin samalla myös ilmoituksen tekijää, jotta tämä voisi varmistua siitä, että ilmoituksen mukaiseen tutkimushankkeeseen on mahdollista ryhtyä.

Kauppa- ja teollisuusministeriöllä olisi kuitenkin lisäksi mahdollisuus kieltää tutkimushankkeeseen ryhtyminen, jos ilmoituksen tiedot tutkimushankkeesta ovat virheellisiä tai jos tutkimushankkeeseen ryhtyvällä ei ar-

vioida olevan kykyä täyttää tutkimushankkeeseen liittyviä merioikeusyleissopimuksen 249 artiklan mukaisia velvoitteita sen vuoksi, että tutkimushankkeeseen ryhtyvältä on aiemmin jäänyt täyttämättä vastaavia velvoitteita. Kauppa- ja teollisuusministeriön olisi merioikeusyleissopimuksen 252 artiklan mukaisesti ilmoitettava kieltopäätöksestään ilmoituksen tekijälle neljän kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Tutkimushankkeesta vastaava voisi tällaisessa tapauksessa täsmentää antamiaan tietoja uudella ilmoituksella tai antaa ilmoituksen uudelleen, kun aikaisemmin täyttämättä jääneet velvoitteet on täytetty. Edellä mainittu kuuden kuukauden määräaika, jonka kuluttua ilmoitettuun tutkimukseen voidaan ryhtyä, alkaisi näissä tapauksissa tietojen täsmentämisajankohdasta tai uudelleen annetusta ilmoituksesta.

9 §. *Meritieteellisen tutkimuksen keskeyttäminen ja lopettaminen.* Pykälässä määrätäisiin YK:n merioikeusyleissopimuksen 253 artiklaa seuraten niistä edellytyksistä, joilla meritieteellinen tutkimus voitaisiin vaatia keskeytettäväksi tai lopetettavaksi. Tutkimuksen keskeyttämisestä tai lopettamisesta päättäisi kauppa- ja teollisuusministeriö.

Merenpohjan ja sen sisustan luonnonvarojen hyödyntämiseen tähtäävän tutkimuksen keskeyttämiseen ja lopettamiseen sovellettaisiin 3 §:ssä tarkoitettussa lainsäädännössä mahdollisesti olevia säännöksiä sen lisäksi, että 6 §:n mukaisessa suostumuksessa voitaisiin määrätä tutkimuksen keskeyttämisestä ja lopettamisesta.

5 luku. Suomen rikosoikeuden soveltaminen talousvyöhykkeellä ja rangaistukset

10 §. *Suomen rikosoikeuden soveltaminen talousvyöhykkeellä tehtyyn rikokseen.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi Suomen rikosoikeuden soveltamisesta talousvyöhykkeellä tehtyyn rikokseen. Vaikka talousvyöhyke ei kuulu valtion alueeseen, pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että Suomen rikosoikeutta sovellettaisiin talousvyöhykkeellä olevalla 7 §:ssä tarkoitettulla tekosaarella, laitteella tai muulla rakennelmalla tehtyyn tai

niihin kohdistuvaan rikokseen ja sen rangaistavaan yritykseen, ikään kuin ne olisi tehty Suomessa. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että myös muualla talousvyöhykkeellä tehty 11—16 §:ssä mainittu rikos ja sen rangaistava yritys katsotaan Suomessa tehdyksi. Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että rikoslain 1 luvun 1 §:ään lisättäisiin viittaus, jonka mukaan Suomen rikosoikeuden soveltamisesta tietyihin talousvyöhykkeellä tehtyihin rikoksiin säädetään muun muassa laissa Suomen talousvyöhykkeestä.

Talousvyöhykkeestä annettavaksi ehdotetun lain mukaan mikä tahansa talousvyöhykkeellä sijaitsevalla tekosaarella, laitteella tai muulla rakennelmalla tehty rikos rinnastettaisiin Suomen alueella tehtyyn rikokseen. Ehdotus pohjautuu YK:n merioikeusyleissopimuksen 60 artiklan 2 kappaleeseen, jonka mukaan rantavaltiolla on tekosaariin, laitteisiin ja rakennelmiin nähden yksinomainen lainkäyttövalta, joka sisältää myös rikosoikeudellisen lainkäyttövallan tällaisilla tekosaarilla, laitteilla ja rakennelmilla tehtyjen tai niihin kohdistuvien rikosten osalta. Sen sijaan muualla talousvyöhykkeellä tehtyyn rikokseen sovellettaisiin Suomen rikosoikeutta vain, jos kyse olisi lakiehdotuksen 11—16 §:ssä tarkoitettusta rikoksesta. Tällä olisi merkitystä erityisesti ulkomaisessa aluksessa taikka ulkomaiselta alukselta tehdyn rikoksen osalta, koska suomalaisessa aluksessa tai suomalaiselta alukselta talousvyöhykkeellä tehtyyn rikokseen voidaan jo nykyisinkin soveltaa Suomen rikosoikeutta rikoslain 1 luvun 2 §:ssä säädetyn lippuperiaatteen nojalla.

Rikoslain 1 luvun 12 §:n 1 momentin mukaan rikosasiaa ei saa tutkia Suomessa ilman valtakunnansyyttäjän syytemääräystä, kun rikos on tehty ulkomailla tai kun ulkomaalainen on tehnyt rikoksen ulkomaisessa aluksessa sen ollessa Suomen aluevesillä tai ulkomaisessa ilma-aluksessa sen ollessa Suomen ilmatilassa eikä rikos ole kohdistunut Suomeen, Suomen kansalaiseen, Suomessa pysyvästi asuvaan ulkomaalaiseen tai suomalaisen yhteisöön, säätiöön, tai muuhun oikeushenkilöön. Valtakunnansyyttäjän syytemääräys ei kuitenkaan ole tarpeen, jos rikoksella on jokin mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettu yhteys Suomeen. Talousvyöhykkeestä annettavan lain 10 §:n 3 momen-

tissa ehdotetaan, että valtakunnansyyttäjän syytemääräys olisi tarpeen myös silloin, kun rikos on tehty ulkomaiselta alukselta sen ollessa Suomen talousvyöhykkeellä, ellei rikoksella ole jotakin rikoslain 1 luvun 12 §:n 2 momentissa tarkoitettua liittymäkohtaa Suomeen. Säännöksellä taattaisiin valtakunnansyyttäjälle mahdollisuus harkita tapauksittain, onko rangaistusvaatimuksen esittäminen Suomessa tarkoituksenmukaista silloin, kun Suomen rikosoikeuden soveltaminen ja ulkomaisen aluksen lippuvaltion lain soveltaminen kilpailevat keskenään.

11 §. *Ympäristörikokset talousvyöhykkeellä.* Talousvyöhykkeellä tehdystä ympäristön turmelemisesta, törkeästä ympäristön turmelemisesta, ympäristörikkomuksesta, tuottamuksellisesta ympäristön turmelemisesta ja luonnonsuojelurikoksesta ehdotetaan säädettäväksi viittaussäännöksiin rikoslain 48 luvun 1—5 §:ään.

Rikoslain 48 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan ympäristön turmelemisrikos edellyttää tahallisuutta tai törkeää huolimattomuutta. Tekomuotoina tulisivat kysymykseen muun ohella luvaton tai luvanvastainen taikka yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastainen aineen, säteilyn tai muun sellaisen saattaminen, päästäminen tai jättäminen ympäristöön siten, että teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista tai roskaantumista tai vaaraa terveydelle. Rangaistusasteikkona on sakko tai vankeutta enintään kaksi vuotta. Rikoslain 48 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan ympäristön turmelemisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta muuten kuin 1 momentissa tarkoitettulla tavalla ryhtyy muuttamaan ympäristöä muun ohella vastoin vesilain säännöksiä tai vesilain nojalla annettuja yleisiä tai yksittäistapausta koskevia määräyksiä. Tekomuotona tulee kysymykseen myös vesilain mukaisesti luvanvaraisen toiminnan harjoittaminen ilman lupaa, jos teko on omiaan aiheuttamaan vakavuu-deltaan ympäristön pilaantumiseen rinnastettavaa muuttumista.

Rikoslain 48 luvun 2 §:ssä säädetään puolestaan törkeästä ympäristön turmelemisesta, 3 §:ssä ympäristörikkomuksesta ja 4 §:ssä tuottamuksellisesta ympäristön turmelemisesta. Talousvyöhykkeellä mahdollisena te-

komuotona tulisi kysymykseen myös rikoslain 48 luvun 5 §:ssä säädetty luonnonsuojelurikos. Vankeusrangaistusuhka sisältyy myös näihin rikoksiin liittyviin rangaistusasteikkoihin.

Rangaistuksesta talousvyöhykkeellä tapahtuvasta alusjätelain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti tehdystä ympäristön turmelemisesta sekä alusjätterikkomuksesta ehdotetaan säädettäväksi alusjätelain 28 §:ssä.

Rikoslain 48 luvun 1—4 §:ään sisältyvät vankeusrangaistukset eivät sovi yhteen YK:n merioikeusyleissopimuksen 230 artiklan 1 kappaleen kanssa. Mainitun sopimusmääräyksen mukaan meriympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi, vähentämiseksi ja valvomiseksi tarkoitettujen kansallisten lakien ja määräysten tai sovellettavien kansainvälisten sääntöjen ja säännösten rikkomisesta, johon ulkomaiset alukset ovat syöllistyneet aluemerennon puolella, voidaan tuomita vain sakkorangaistukseen. Tämän vuoksi rikoslain 48 lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 10 §, jonka mukaan rangaistukseksi saisi tuomita vain sakkoa silloin, kun on kysymys alusjätelain 28 §:n 1 momentissa tarkoitettua, rikoslain 48 luvun 1—4 §:ssä rangaistavaksi säädetystä teosta, joka on tehty Suomen talousvyöhykkeellä ulkomaiselta alukselta. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole samalla rajoittaa esitutkinnassa käytettävissä olevia rikosprosessuaalisia pakkokeinoja näiden ulkomaisten alusten osalta. Tätä koskeva säännös ehdotetaan lisättäväksi alusjätelain uudeksi 28 b §:ksi.

Pykälän 2 momentti olisi viittaussäännös ympäristönsuojelulain 116 §:n 2 momenttiin, jätelain 60 §:ään ja luonnonsuojelulain 58 §:n 2 momenttiin, joissa tarkoitetuista teoista talousvyöhykkeellä voitaisiin tuomita sakkorangaistukseen. Ympäristönsuojelulain 116 §:n 2 momentin osalta sovellettavaksi voisi tulla esimerkiksi 2 tai 4 kohta. Luonnonsuojelulain 58 §:n 2 momentin tekemuodoista voisi talousvyöhykkeellä tulla kysymykseen 1 kohdassa tarkoitettu säännöksen tai määräyksen rikkominen. Jätelain 60 §:ssä luetelluista rangaistusuhkaisista tekemuodoista voisi talousvyöhykkeellä tulla kysymykseen esimerkiksi 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu jätteen polttamiskiellon tai ros-

kaamiskiellon rikkominen. Jos teko tehdään alukselta vastoin jätteen mereen laskemista koskevaa ympäristönsuojelulain 9 §:n 2 momenttiin ehdotettua kieltoa, rangaistussäännöksenä sovellettaisiin siihen liittyvää ympäristönsuojelulain 116 §:n 2 momenttia tai rikoslain 48 luvun 1—4 §:ää. Jätelain 60 § soveltuisi sen sijaan esimerkiksi tekosaarelta tai rakennelmalta tehtyyn vastaavaan tekoon.

Silloin kun kysymyksessä olisi alusjätelain 28 §:ssä tarkoitettu teko tai jätteen mereen laskeminen ympäristönsuojelulain 9 §:n 2 momenttiin ehdotetun kiellon vastaisesti, merioikeusyleissopimuksen 226 artikla rajoittaa ulkomaisen aluksen tarkastamisen sellaisten todistusten ja muiden asiakirjojen tarkastamiseen, joita yleisesti hyväksytyjen kansainvälisten sääntöjen ja säännösten mukaan alukselta vaaditaan, tai aluksen muiden vastaavien asiakirjojen tarkastamiseen. Aluksen saa tarkastaa lähemmin vasta mainitun tutkimuksen jälkeen ja silloinkin vain, kun on perusteltua syytä epäillä, että aluksen tai sen varusteiden kunto poikkeaa olennaisesti asiakirjojen tiedoista, kun asiakirjojen tiedot eivät riitä vahvistamaan tai todentamaan epäiltyä rikkomusta, tai kun aluksessa ei ole voimassa olevia todistuksia tai asiakirjoja. Alusta ei saa viivyttää kauempaa kuin rikosepäilyä koskevien tutkimusten tekeminen vaatii, ja aluksen tulee viipymättä antaa jatkaa matkaansa kohtuullisina pidettävien ehdoin siinäkin tapauksessa, että epäily osoittautuu perustelluksi.

Merioikeusyleissopimuksen 231 artiklan mukaan aluksen lippuvaltiolle ja muille asianomaisille valtioille on ilmoitettava viipymättä toimista, joihin on ryhdytty ulkomaista alusta vastaan, sekä toimitettava niistä lippuvaltiolle viralliset selonteot.

Pykälän 3 momentin mukaan pykälässä mainittuihin rikoksiin sovellettaisiin, mitä rikoslaissa säädetään oikeushenkilön rangaistusvastuusta.

12 §. *Vesilain luparikkomus talousvyöhykkeellä.* Pykälässä säädettäisiin, että vesilain mukaisesta luparikkomuksesta talousvyöhykkeellä voitaisiin tuomita rangaistukseen vesilain 13 luvun 3 §:n nojalla. Luparikkomuksesta voi seurata sakkorangaistus. Rangaistusuhkaisista tekemuodoista vesilain 13 luvun 3 §:n 5 kohdan mukainen luparikko-

mus ei käytännössä voine tulla talousvyöhykkeellä sovellettavaksi.

13 §. *Kalastusrikos, laittoman saaliin kätkeminen, kalastusrikkomus ja yhteisen kalastuspolitiikan rikkominen talousvyöhykkeellä.* Pykälän mukaan talousvyöhykkeellä tehdystä kalastusrikoksesta tuomittaisiin rangaistus rikoslain 48 a luvun 2 §:n, laittoman saaliin kätkemisestä rikoslain 48 a luvun 4 §:n, kalastusrikkomuksesta kalastuslain 108 §:n ja yhteisen kalastuspolitiikan rikkomisesta Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain 7 §:n 1 momentin mukaan.

Pykälässä ehdotetaan kalastusrikosta koskevan rikoslain 48 a luvun 2 §:n lisäksi myös laittoman saaliin kätkemistä koskevan rikoslain 48 a luvun 4 §:n soveltamista talousvyöhykkeellä tehtyyn tekoon. Laittoman saaliin kätkeminen voi liittyä talousvyöhykkeellä tehtyyn kalastusrikokseen kahdella tavalla. Esirikos eli kalastusrikos on voitu tehdä talousvyöhykkeellä, mutta laittomasti saatuun saaliiseen ryhtyminen eli tällaisen saaliin hankkiminen, kätkeminen, kuljettaminen, välittäminen tai kauppaaminen on voinut tapahtua Suomen alueella (Suomen aluevesillä tai mantereella). Tällöin kätkemisrikos on tehty Suomessa ja teko olisi normaaliin tapaan rangaistava rikoslain 1 luvun 1 §:ssä säädetyn alueperiaatteen nojalla. On kuitenkin mahdollista, että laittomasti saadun saaliin kätkemiseen liittyvät teot tehdään talousvyöhykkeellä. Laitonta saalista voidaan kuljettaa esimerkiksi talousvyöhykkeellä olevalla kauppa- tai huvialuksella tai talousvyöhykkeellä olevasta aluksesta tai rakennelmasta voi löytyä laittoman saaliin varasto. Tällaisia tilanteita varten ehdotetaan talousvyöhykkeestä annettavaksi ehdotetun lain 13 §:n 1 momentissa, että rikoslain säännöstä laittoman saaliin kätkemisestä sovellettaisiin myös talousvyöhykkeellä tehtyihin kätkemisrikoksiin. Säännöksellä arvioidaan olevan kalastusrikoksia ennalta ehkäisevä vaikutus kalastusrajoitusten alaisten lajien pyynnin ja kaupan osalta.

Rikoslain 48 a luvun 4 §:n säännöstä laittoman saaliin kätkemisestä ei sovelleta siihen, joka on ollut osallisena siihen kalastusrikokseen, jolla laitton saalis on saatu. Kalastusrikokseen osallisen kanssa yhteistaloudes-

sa asuvaa henkilöä ei myöskään voida tuomita tämän lainkohdan nojalla rangaistukseen, jos mainittu henkilö on ainoastaan käyttänyt tai kuluttanut rikoksentehtäjän yhteistalouden tavanomaisiin tarpeisiin hankkimaa saalista.

Kalastuslain 108 §:n 1 momentin mukaisista kalastusrikkomuksen tekemuodoista eivät talousvyöhykkeellä käytännössä tulisi kysymykseen 2 kohdan mukainen luvaton kalastus valtaväylässä tai kalaväylässä taikka rauhouspiiriä koskevia määräyksiä rikkoen. Samoin kalastuslain 108 §:n 1 momentin 5 kohdan mukainen teko eli kalastaminen ilman kalastuksenhoitomaksun tai viehekalastusmaksun suorittamista ei tulisi kysymykseen rangaistavana tekona, koska esityksessä ehdotetaan kalastuslain 115 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että kalastuslain 88 §:n määräyksiä kyseisistä maksuista ei sovellettaisi talousvyöhykkeellä.

Kalastuslain 108 §:ssä tai Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain 7 §:n 1 momentissa tarkoitetusta teosta voidaan tuomita sakkoa. Rikoslain 48 a luvun 2 §:ssä tarkoitettu kalastusrikoksesta voidaan tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Rikoslain 48 a luvun 4 §:ssä tarkoitettu laittoman saaliin kätkemisestä voidaan tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Rikoslain 48 a luvun 2 ja 4 §:n mukaiset vankeusrangaistukset eivät sovi yhteen YK:n merioikeusyleissopimuksen 73 artiklan 3 kappaleen kanssa. Mainitun sopimusmääräyksen mukaan rangaistukset, joita rantavaltio määrää kalastuslakien ja -määräysten rikkomisesta talousvyöhykkeellä, eivät saa sisältää vankeutta, elleivät asianomaiset valtiot ole toisin sopineet, eivätkä muitakaan ruumiilliseen koskemattomuuteen kohdistuvia rangaistuksia. Sopimusmääräys on osa rantavaltioiden ja merenkulkuvaltioiden välisen toimivaltajaon suhteen merioikeusyleissopimuksessa tehtyä kompromissia. Merioikeusyleissopimukseen sisältyvän sääntelyn vuoksi rikoslain 48 a lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 7 §, jonka mukaan rangaistukseksi saisi tuomita vain sakkoa silloin, kun on kysymys ulkomaiselta alukselta Suomen talousvyöhykkeellä tehdystä kalastusrikoksesta tai kalastusrikoksella saadun laittoman saa-

liin kätkemisestä, ellei Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen perusteella ole toisin säädetty.

Merioikeusyleissopimuksen 73 artikla antaa rantavaltiolle muuten oikeuden ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin kalastussäännönsä täytäntöönpanemiseksi. Vieras kalastusalue voidaan artiklan mukaan tässä tarkoituksessa pysäyttää, sillä voidaan suorittaa tarkastus, alus voidaan pidättää ja se voidaan ohjata satamaan sekä aluksen päällikköä tai omistajaa vastaan voidaan käynnistää oikeudenkäynti. Merioikeusyleissopimuksen 73 artiklan 2 kappaleen mukaan pidätetyt alukset ja niiden miehistö on vapautettava heti, kun kohtuullinen takuu tai muu vakuus on asetettu.

Kalastuksenvalvontatehtäviä Suomen talousvyöhykkeellä suorittavilla viranomaisilla (poliisilla ja kalastus-, rajavartio- sekä tulliviranomaisilla) olisi kalastuslain 13 luvun ja Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain 5 ja 6 §:n nojalla oikeus pysäyttää alus, tarkastaa saalis ja pyyntivälineet sekä aluksen kalastuspäiväkirja. Mainitut viranomaiset voisivat myös tuoda aluksen lähimpään satamaan sekä ottaa talteen luvattoman kalastuksen harjoittajan pyydykset, saalis ja kulkuväline.

Käytännössä talousvyöhykkeellä kalastusvalvontaa harjoittavat rajavartio- tai kalastusviranomaiset toteaisivat samalla mahdollisen rikosepäilyn ja luovuttaisivat aluksen lastineen ja miehistöineen satamassa poliisiviranomaisten hallintaan esitutkinnan suorittamista varten. Koska merioikeusyleissopimuksen 73 artiklan 2 kappale sallii aluksen ja sen miehistön matkan jatkamisen estämisen sellaiseksi ajaksi, joka kuuluu kohtuullisen takuun tai muun vakuuden asettamiseen, pakokokeinolaan 1 luvun 2 §:n 2 momentin salliman kiinnioton enintään 24 tunniksi ei voida katsoa muodostavan ristiriitaa kyseisen sopimusmääräyksen kanssa. Vain hyvin poikkeuksellisissa tilanteissa kysymykseen mahdollisesti tuleva miehistön pidättäminen tai vangitseminen oikeudenkäynnin ajaksi ei myöskään saisi muodostua pitkäkestoiseksi, koska Suomen lainsäädännössä ei ole kalastusrikosten osalta säännelty alukseen tai henkilöön kohdistuvasta takuunmenettelystä.

Jos ulkomaisen aluksen matkan jatkaminen estetään rikosepäilyn vuoksi, aluksen lippu-

valtiolle tulee ilmoittaa merioikeusyleissopimuksen 73 artiklan 4 kappaleen mukaisesti viipymättä, mihin toimiin asiassa on ryhdytty ja mitä rangaistuksia sittemmin on määrätty. Käytännössä ilmoitus olisi tehtävä lippuvaltion lähimmälle diplomaattiedustajalle tai konsuliviranomaiselle.

14 §. *Metsästysrikos, laittoman saaliin kätkeminen, metsästysrikkomus ja metsästyslain säännösten rikkominen talousvyöhykkeellä.* Pykälän mukaan rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä metsästysrikoksesta ja laitton saaliin kätkemisestä tuomittaisiin rikoslain 48 a luvun 1 ja 4 §:n mukaan ja rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä metsästysrikkomuksesta ja metsästyslain säännösten rikkomisesta tuomittaisiin metsästyslain 74 ja 75 §:n mukaan.

Metsästyslain 74 §:ssä luetelluista metsästysrikkomuksen tekemuodoista ei talousvyöhykkeellä tulisi kysymykseen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu menettely vastoin metsästyslain 25 §:ssä tarkoitettua asutuksesta, viljelyksestä tai liikenneväylästä johtuvaa rajoitusta.

15 §. *Kaivosrikkomus talousvyöhykkeellä.* Pykälän mukaan rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä kaivosrikkomuksesta tuomittaisiin kaivoslain 62 §:n 2 momentin mukaan. Kaikki siinä mainitut tekemuodot eivät kuitenkaan tule sovellettaviksi talousvyöhykkeellä. Talousvyöhykkeen osalta kaivoslain 62 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu kaivoslain 3 §:n vastainen etsintätö voi nee käytännössä tarkoittaa vain sitä, että etsintää suoritetaan ilman viranomaisen lupaa yleisessä käytössä olevalla liikenne- tai kulkuväylällä. Muutoin kaivoslain 3 §:ssä suojataan yksityisen maanomistajan intressejä. Suomen talousvyöhyke ei kuitenkaan kuulu kenenkään omistukseen. Myös kaivoslain 62 §:n 2 momentin 2 kohdassa mainittu 12 § soveltuu talousvyöhykkeellä selvästi rajoitetummin kuin maa-alueella. Kaivoslain vastaiset rikkomukset voisivat talousvyöhykkeellä koskea lähinnä kaivoslaissa säädettyjen ilmoitusvelvollisuuksien rikkomista.

16 §. *Luvatonta toimintaa talousvyöhykkeellä.* Pykälässä ehdotetaan rangaistavaksi lain 6 §:ssä tarkoitettu talousvyöhykkeellä olevan merenpohjan ja sen sisustan luonnonvarojen hyödyntäminen ja siihen tähtäävä tutkimus

sekä sellainen muu toiminta talousvyöhykkeellä, jonka tarkoituksena on vyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen ja josta ei säädetä 4 §:ssä, silloin kun siihen ryhdytään ilman valtioneuvoston myöntämää suostumusta. Samoin ehdotetaan rangaistavaksi ilman valtioneuvoston myöntämää suostumusta tapahtuva tekosaarten, 6 §:ssä tarkoitettuun toimintaan käytettävien laitteiden ja rakennelmien sekä muiden sellaisten laitteiden ja rakennelmien rakentaminen ja käyttäminen, jotka saattavat haitata Suomelle kansainvälisen oikeuden mukaan kuuluvien oikeuksien käyttämistä talousvyöhykkeellä. Rangaistavaa olisi myös toimiminen vastoin asianomaisessa valtioneuvoston suostumusta koskevassa päätöksessä määrättyjä ehtoja ja vastoin 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua kieltoa. Rangaistavuuden edellytyksenä olisi toiminnan tahallisuus tai huolimattomuus. Rangaistukseksi ehdotetaan sakkoa.

6 luku. Erinäiset säännökset

17 §. *Tekosaarilla, laitteilla ja muilla rakennelmilla sovellettava laki.* Pykälässä ehdotetaan merioikeusyleissopimuksen 60 artiklan 2 kappaleen nojalla, että tämän lain mukaisesti rakennetuilla tekosaarilla, laitteilla ja muilla rakennelmilla sovellettaisiin Suomen lakia. Lain 10 §:ssä ehdotetaan lisäksi selvyuden vuoksi täsmennettäväksi, että Suomen rikosoikeutta sovelletaan talousvyöhykkeellä olevalla tekosaarella, laitteella tai muulla rakennelmalla tehtyyn rikokseen, ikään kuin se olisi tehty Suomessa.

18 §. *Viranomaisten alueellinen toimivalta.* Pykälän 1 momentin mukaan alueellinen ympäristökeskus toimisi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisena yhteysviranomaisena sekä ympäristönsuojelulaissa, vesilaisissa ja jätelaisissa tarkoitettuna valvontaviranomaisena talousvyöhykkeellä. Mainittujen säädösten mukaan toimivaltainen valvontaviranomainen voi olla myös kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista, että talousvyöhykkeen valvontaviranomaisena olisi ainoastaan valtion viranomainen. Toimivaltainen alueellinen ympäristökeskus talousvyöhykkeellä olisi se, jonka toimialueen kohdalla hanke talousvyöhykkeellä sijaitsee.

Alueellisten ympäristökeskusten toimialueiden välisen rajan katsotaan jatkuvan aluevesien ulkorajalta suuntaansa muuttamatta talousvyöhykkeen ulkorajaan saakka.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisena lupaviranomaisena toimisi talousvyöhykkeen osalta vain yksi valtion viranomainen, Länsi-Suomen ympäristölupavirasto. Länsi-Suomen ympäristölupavirasto käsittelee siten myös sellaiset talousvyöhykkeen lupa-asiat, joissa toimivalta valtion alueella kuuluisi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tai alueelliselle ympäristökeskukselle. Talousvyöhykealue sijoittuisi lähes kokonaisuudessaan Länsi-Suomen ympäristölupaviraston nykyisen toimialueen kohdalle. Ei olisikaan tarkoituksenmukaista säätää Pohjois-Suomen ympäristölupavirastoa toimivaltaiseksi viranomaiseksi talousvyöhykkeellä Perämeren pohjoisosassa tai Itä-Suomen ympäristölupavirastoa Suomenlahden aivan itäisimmässä osassa.

19 §. *Valvonta ja rajavartioviranomaisen määräykset.* Lain 6—8 §:ssä tarkoitettua toiminnan harjoittamista valvoisi rajavartioliitos. Tämän pykälän 1 momentissa lisäksi säädetyllä tiedoksiantovelvollisuudella varmistettaisiin, että valvovalla viranomaisella on tieto lain 6—9 §:n nojalla tehdyistä päätöksistä samoin kuin 8 §:ssä tarkoitettua ilmoituksesta, jonka mukaisen tutkimushankkeen ei katsota kuuluvan 6 tai 7 §:n soveltamisalaan. Jälkimmäisten osalta tiedoksiantona informoitaisiin samalla myös 8 §:ssä tarkoitettua ilmoituksen tekijää.

Pykälän 2 momentin mukaan rajavartioviranomaisella olisi oikeus määrätä välittömästi lopetettavaksi sellainen 6—8 §:ssä tarkoitettu toiminta, jota harjoitetaan ilman valtioneuvoston suostumusta tai kauppa- ja teollisuusministeriölle tehtyä ilmoitusta, sekä toiminta, jota jatketaan vastoin 9 §:ssä tarkoitettua päätöstä.

Tämän lain 6 ja 7 §:ään sisältyy määräyksiä, joita sovelletaan silloin, kun toimintaa ei harjoiteta sitä varten myönnetyn valtioneuvoston suostumuksen mukaisesti. Lain 9 §:n määräyksiä sovelletaan silloin, kun meritieteellistä tutkimusta tehdään 8 §:ssä tarkoitettussa ilmoituksessa annetuista tiedoista poiketen tai tutkimusta tekevä ei noudata meri-

oikeusyleissopimuksen 249 artiklan määräyksiä niistä oikeuksista, joita rantavaltiolla on meritieteelliseen tutkimushankkeeseen.

20 §. *Uhkasakko ja teettämisuhka.* Pykälässä ehdotetaan, että tämän lain mukaisen päätöksen noudattamisen tehosteeksi voitaisiin asettaa uhkasakko tai teettämisuhka siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

21 §. *Rikosprosessuaalisten pakkokeinojen käyttäminen.* Pykälässä selvennettäisiin, että pakkokeinoja käytetään tässä laissa tarkoitettujen talousvyöhykkeellä tehtyjen rikosten johdosta siten kuin pakkokeinolaissa säädetään.

Hallituksen esitykseen sisältyy rikosoikeudellisten pakkokeinojen osalta myös ehdotus alusjätelakiin lisättäväksi erityissäännökseksi. Merioikeusyleissopimuksen 230 artiklan 1 kappale rajoittaa ulkomaiselta alukselta talousvyöhykkeellä tehdystä alusjätelainsäädännön vastaisesta teosta määrättäviä rangaistuksia. Tämän vuoksi rikoslain 48 lukuun lisättäväksi ehdotetun 10 §:n mukaan vain sakkorangaistus olisi mahdollinen, vaikka kysymyksessä olisi alusjätelain 28 §:n 1 momentissa tarkoitettu, rikoslain 48 luvun 1—4 §:ssä rangaistavaksi säädetty teko. Alusjätelakiin ehdotettu 28 b § mahdollistaisi kuitenkin rikoslain 48 luvun 1—4 §:ään sisältyvien rangaistusasteikkojen mukaisten pakkokeinojen käytön myös tällaisissa tapauksissa.

22 §. *Muutoksenhaku.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että valtioneuvoston päätökseen lain 6 ja 7 §:n mukaista suostumusta koskevassa asiassa haettaisiin muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaiissa (586/1996) säädetään eli valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Myös lain 8 §:n ja 9 §:n nojalla voitaisiin tehdä valituskelpoisia hallintopäätöksiä. Päätösvaltaa näissä asioissa käyttäisi kauppa- ja teollisuusministeriö, jonka päätöksistä pykälän 1 momentin mukaan valitettaisiin myös suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Asiaryhmä olisi käytännössä hyvin pieni, mistä syystä hallituksen esityksessä ei ole ryhdytty toimiin muutoksenhaun ohjaamiseksi ministeriön päätöksestä ensimmäisenä asteena johonkin hallinto-oikeuteen.

Mikäli tässä laissa tarkoitettu toiminta edellyttää jotakin muuta lupaa, sitä koskevas- ta päätöksestä valitettaisiin pykälän 2 mo-

mentin mukaan asianomaisen erityislainsäädännön mukaisessa järjestyksessä.

23 §. *Toimivaltainen tuomioistuin.* Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 4 luvun 1 §:n 1 momentin nojalla syyte rikoksesta tutkitaan pääsääntöisesti sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä rikos on tehty. Luvun 2 §:n mukaan syyte Suomen ulkopuolella tehdystä rikoksesta tutkitaan, jollei muualla laissa ole toisin säädetty, syytettävän asuin-, oleskelu- tai tapaamispaikkakunnan tuomioistuimessa.

Ehdotetun lain nojalla rangaistava teko olisi tehty Suomen talousvyöhykkeellä, joka ei kuulu valtion alueeseen. Ilman nimenomaista säännöstä suomalaisen tuomioistuimen toimivalta määräytyisi tällöin oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 4 luvun 2 §:n mukaan. Epäselvyyksien välttämiseksi ja suomalaisen tuomioistuimen toimivallan varmistamiseksi ehdotetaan säädettäväksi, että toimivaltainen tuomioistuin kaikissa lain rikkomista koskevissa asioissa olisi Helsingin kärjäoikeus.

7 luku. Voimaantulo

24 §. *Voimaantulo.* Pykälään on otettu tavanomainen voimaantulosäännös. Lisäksi ehdotetaan, että lailla Suomen talousvyöhykkeestä kumottaisiin mannermaajalustalaki (149/1965) ja laki Suomen kalastusvyöhykkeestä (839/1974). Viimeksi mainitun lain nojalla annetut säännökset jäisivät kuitenkin voimaan.

Edelleen ehdotetaan, että mannermaajalustalain nojalla annettua lupaa tai mannermaajalustalain 4 §:n nojalla tehtyä päätöstä, joka on voimassa tämän lain voimaan tullessa, olisi noudatettava, jollei tämän lain nojalla toisin määrätä.

Pykälässä selvennettäisiin edelleen, että muualla lainsäädännössä Suomen kalastusvyöhykkeestä annettuun lakiin olevien viittausten sijaan noudatettaisiin soveltuvin osin tämän lain säännöksiä.

1.2. Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä

4 a §. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun lakiin ehdotetaan lisättä-

väksi uusi 4 a §, jonka mukaan lakia sovellettaisiin myös Suomen talousvyöhykkeellä.

1.3. Merensuojelulaki

1, 7—14 §. Suomen talousvyöhykkeestä annettavaksi ehdotetun lain 3 §:n mukaan merensuojeluun talousvyöhykkeellä sovellettaisiin ympäristönsuojelulakia. Nykyisin sillä merialueella, jonka perustettava talousvyöhyke tulisi kattamaan, sovelletaan merensuojelulakia. Tämän vuoksi on tarpeen muuttaa merensuojelulakia siten, että se soveltuisi Suomen aluemerien ja talousvyöhykkeen ulkopuolisilla vesialueilla eli aavalla merellä samoin kuin Suomen kansalaisiin ja suomalaisiin aluksiin myös toisten valtioiden talousvyöhykkeillä ja aluevesillä.

Edellä olevan johdosta ehdotetaan, että merensuojelulain 1 §:n 1 ja 3 momentissa, 7 §:n 1 ja 2 momentissa, 8 §:ssä, 9 §:n 1 ja 5 momentissa, 10 §:n 1 momentissa, 11 §:n 1 ja 4 momentissa sekä 13 §:n 2 momentissa olevat viittaukset Suomen aluevesien ulkopuolella tapahtuvaan toimintaan korvattaisiin viittauksella Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella tapahtuvaan toimintaan.

Lisäksi ehdotetaan, että 9 §:n 5 momentissa, 10 §:n 3 momentissa ja 11 §:n 4 momentissa viitattaisiin toiminnan tai sen vaikutusten alueellisen laajuuden osalta Suomen aluevesien lisäksi myös Suomen talousvyöhykkeeseen. Mainittujen säännösten mukaan hankkeen lupaviranomaisena olisi Länsi-Suomen ympäristölupavirasto silloin, kun Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella tapahtuvalla ruoppausmassojen sijoittamisella, merelle tehtävällä rakennelmalla tai merenpohjan ja sen sisustan tutkimisella tai hyväksikäytöllä olisi vaikutuksia Suomen talousvyöhykkeellä tai aluevesillä.

Merensuojelulain 11 §:n 4 momenttia ehdotetaan edelleen muutettavaksi siten, että lupamenettelyyn ja muutoksenhakuun sovellettaisiin ympäristönsuojelulakia vesilain sijasta. Lain 11 §:ssä tarkoitettua toiminnasta säädetään nykyisin Suomen aluevesillä ympäristönsuojelulaissa, joten aluevesirajan ulkopuolella on tarkoituksenmukaista soveltaa vastaavia säännöksiä.

Merensuojelulain 9 §:n 3 momentin, 11 §:n 3 momentin ja 13 §:n 4 momentin valtuutus-

säännökset ehdotetaan muutettaviksi perustuslain 80 §:n mukaisiksi ja 10 §:n 4 momentti ehdotetaan kumottavaksi kokonaan. Edelleen ehdotetaan, että 12 §:n 2 momenttiin tehtäisiin tekninen täsmennys. Perustuslain 80 §:stä johtuvista syistä ehdotetaan muutettavaksi myös lain 14 §:ää. Hallinnollisten pakkokeinojen käytön osalta poistettaisiin maininta määräysten vastaisesta toiminnasta, koska lakiin ei sisälly perustuslain 80 §:ssä tarkoitettua määräystenantovaltuutta. Hallinnollisia pakkokeinoja voitaisiin näin ollen käyttää tapauksissa, joissa rikotaan merensuojelulakiin tai sen nojalla annettuihin säännöksiin perustuvia velvoitteita.

2 §. *Soveltamisala.* Koska talousvyöhyke ei YK:n merioikeusyleissopimuksen mukaan kuulu valtion alueeseen, merensuojelulain 2 §:n 1 momentissa olisi tarpeen viitata Suomen alueen asemesta talousvyöhykkeeseen. Vastaavasti saman pykälän 2 momentissa todettaisiin, että merensuojelusta Suomen alueella ja talousvyöhykkeellä säädetään ympäristönsuojelulaissa.

3 §. *Muu lainsäädäntö.* Mannermaajalustalain ehdotetun kumoamisen myötä ehdotetaan kumottavaksi myös merensuojelulain 3 §. Merensuojelulain 11 §:ssä tarkoitettuun toimintaan sovellettaisiin talousvyöhykkeellä Suomen talousvyöhykkeestä annettavaksi ehdotettua lakia.

1.4. Ympäristönsuojelulaki

2 §. *Soveltamisala.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jonka mukaan ympäristönsuojelulakia sovellettaisiin myös Suomen talousvyöhykkeellä.

9 §. *Merta koskevat erityiset kiellot.* Pykälän 1 ja 2 momenttiin ehdotettavilla muutoksilla ulotettaisiin pilaamiskielto ja jätteen mereen laskemista samoin kuin aluksen, avomeriyksikön tai ilma-aluksen upottamista tai hylkäämistä koskeva kielto myös talousvyöhykkeelle.

28 §. *Yleinen luvanvaraisuus.* Pykälän 2 momentin 5 kohtaan ehdotettavalla muutoksella lupavaatimus ulotettaisiin öljyn ja kaasun etsintäporaukseen ja esiintymän hyväksikäyttöön sekä muuhun niihin liittyvään toimintaan myös talousvyöhykkeellä.

1.5. Vesilaki

1 luvun 3 §. Suomen talousvyöhykkeestä annettavaksi ehdotetun lain mukaan talousvyöhykkeellä sovellettaisiin vesilakia soveltuvin osin. Tätä tarkoittava lisäys ehdotetaan tehtäväksi vesilain 1 luvun 3 §:ään.

16 luvun 7 §. Vesilain 16 luvussa säädetään muun muassa hakemusasian tiedoksiantamisesta. Vesilain 16 luvun 6 §:n mukaan hakemuksesta, jollei katselmustoimitusta pidetä, on annettava tieto niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, tilaisuuden varaamiseksi muistutusten ja vaatimusten tekemiseksi. 16 luvun 7 §:n mukaan kuulutus on pantava ympäristölupaviraston ilmoitustaululla yleisesti nähtäväksi ja saatettava niissä kunnissa, joiden alueelle hakemuksessa tarkoitettujen yrityksen vaikutukset ulottuvat tai joiden vesioloja asia muutoin koskee, tiedoksi sillä tavoin kuin julkisista kuulutuksista säädetään. Kuulutus on pidettävä nähtävillä 30 päivän ajan ympäristölupaviraston määräämästä päivästä, jollei ympäristölupavirasto asian laadun perusteella ole määrännyt tätä pidempää, enintään 45 päivän määräaika. Kappale hakemusta liitteineen on toimitettava asianomaiseen kuntaan pidettäväksi nähtävillä kuulutuksessa mainitussa paikassa.

Vesilain 16 luvun 9 §:n mukaan ympäristölupavirasto voi merkitykseltään vähäisissä asioissa ja asioissa, joissa vesilain muiden säännösten mukainen tiedoksianto asian laadun vuoksi ei ole tarpeen, järjestää tiedoksiannon jollain muulla tavoin tai päättää, että tiedoksiantamista ei tarvita lainkaan.

Talousvyöhykkeellä toteutettavaan hankkeeseen sovellettaisiin lähtökohtaisesti vastaavia säännöksiä kuin muuallakin toteutettaviin hankkeisiin. Vesilain 16 luvun 7 §:ää ehdotetaan kuitenkin täydennettäväksi uudella 3 momentilla, jonka mukaan talousvyöhykkeellä toteutettavasta hankkeesta tulisi tiedoksiantoa varten julkaista kuulutus niissä kunnissa, joiden alueen kohdalla hanke toteutetaan. Lisäksi tällaisesta hakemuksesta julkaistusta kuulutuksesta tulisi ilmoittaa virallisessa lehdessä.

1.6. Jätelaki

73 a §. Jätelain 73 a §:n 1 momenttia ehdo-

tetaan muutettavaksi siten, että jätteen polttamiskielto koskisi Suomen vesialueen lisäksi myös talousvyöhykettä. Nykyisen jätelain 73 a §:n mukaan jätteen polttaminen Suomen vesialueella on kielletty. Merensuojelulain mukaan suomalaisessa aluksessa tai avomeriyksikössä ei saa polttaa jätettä Suomen aluevesirajan ulkopuolella. Kielto perustuvat Helsingin sopimuksen 10 artiklaan ja Koillis-Atlantin merellisen ympäristön suojelusta tehdyn yleissopimuksen (SopS 51/1998) II liitteen 2 artiklaan, joissa jätteen tai muun aineen merellä tapahtuva polttaminen hävittämistarkoituksessa kielletään sopimusalueella. Suomen talousvyöhykettä koskeva jätteen polttamiskielto ehdotetaan sisällytettäväksi jätelakiin, koska myös aluevesiä koskeva jätteen polttamiskielto sekä jätehuolto ja jätteiden käsittelyä koskeva muu lainsäädäntö on keskitetty jätelakiin. Jätteen polttamiskielto talousvyöhykkeen ulkopuolella säädetäisiin kuitenkin merensuojelulaissa. Alusten tavanomaisesta toiminnasta aiheutuvien jätteiden polttamisesta Suomen vesialueella säädetään alusjätelaissa. Alusjätelaissa on tarkoitus säätää myös tällaisten jätteiden polttamisesta Suomen aluevesirajan ulkopuolella, kunhan asiaa koskevat kansainväliset määräykset tulevat voimaan.

1.7. Laki aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä

5 a §. Aluksen ollessa satamassa tai ankkurissa Suomen vesialueella tai sen purjehtiessa Suomen vesialueella alusturvallisuuden valvontaviranomaisella sekä rajavartioviranomaisella ja poliisilla on alusjätelain 5 ja 5 a §:n mukaan tietyin edellytyksin oikeus tapahtuneiden päästöjen selvittämiseksi tarkastaa alus, ottaa näytteitä aluksesta sekä kieltää aluksen matka. Käsite Suomen vesialue kattaa sisäisten aluevesien ja aluemerren lisäksi myös sisävesialueet.

Valtionaluksiin kohdistuvien toimenpiteiden osalta on otettava huomioon alusjätelakiin sisältyvät erityismääräykset. Alusjätelain 32 §:n mukaan on lain säännösten estämättä noudatettava, mitä vieraan valtion omistaman aluksen tai sota-aluksen oikeudellisesta asemasta on kansainvälisten sopimusten mukaan määrätty. Säännöksellä viitataan muun muas-

sa merioikeusyleissopimuksen 236 artiklaan, jonka mukaan yleissopimuksen määräyksiä meriympäristön suojelusta ja säilyttämisestä ei sovelleta sota-aluksiin, apualuksiin tai muihinkaan valtion omistamiin tai käyttämiin aluksiin tai ilma-aluksiin, joita käytetään kyseisellä hetkellä muihin kuin valtion kaupallisiin tehtäviin. Artiklan mukaan jokaisen valtion tulee kuitenkin asianmukaisin toimin, jotka eivät heikennä alusten toimintaa tai toimintamahdollisuuksia, huolehtia siitä, että tällaiset alukset toimivat merioikeusyleissopimuksen mukaisesti, siinä määrin kuin on kohtuullista ja tarkoituksenmukaista.

Alusjätelain 5 §:n 4 momentissa säädetään lisäksi, että pykälän 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden koskevat vain soveltuvin osin Suomen puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen aluksia. Toimet on aina suoritettava siten, ettei alukselle aiheudu tarpeetonta viivytystä.

Alusjätelain 5 a §:ään ehdotetaan talousvyöhykkeen perustamisen johdosta lisättäväksi uusi 2—5 momentti. Ne koskisivat yhtäältä ulkomaista alusta, joka purjehtii Suomen aluemerellä tai talousvyöhykkeellä ja jolta epäillään rikotun alusjätelainsäädäntöä Suomen talousvyöhykkeellä, ja toisaalta ulkomaista alusta, joka purjehtii Suomen talousvyöhykkeellä ja jolta epäillään rikotun alusjätelainsäädäntöä Suomen aluemerellä ennen talousvyöhykkeelle saapumista. Uudet momentit perustuisivat merioikeusyleissopimuksen 220 artiklan 3, 5 ja 6 kappaleeseen. Alusturvallisuuden valvontaviranomainen sekä rajavartiolaitos ja poliisi voisivat pykälän mukaan ryhtyä erilaisiin täytäntöönpanotoimenpiteisiin rikkomuksen luonteen ja sen seurauksien perusteella. Kysymykseen voisi tulla tietojen vaatiminen alukselta, aluksen tarkastaminen tai jopa aluksen pysäyttäminen.

Pykälän uusi 2 momentti perustuisi merioikeusyleissopimuksen 220 artiklan 3 kappaleeseen. Momentti koskisi tilannetta, jossa on perusteltua syytä epäillä, että ulkomaiselta alukselta on rikottu alusjätelainsäädäntöä Suomen talousvyöhykkeellä. Alusturvallisuuden valvontaviranomaisella sekä rajavartiolaitosviranomaisella ja poliisilla olisi silloin oikeus vaatia aluemerellä tai talousvyöhykkeellä purjehtivalta alukselta tietoja aluksesta,

sen rekisteröintisatamasta, satamasta, jossa se on viimeksi käynyt, ja satamasta, jonne se on matkalla, sekä muita tietoja sen toteamiseksi, onko säännöksiä rikottu. Jos meressä on havaittu öljypäästöjä ja on perusteltua syytä epäillä, että ne ovat peräisin tietyltä alukselta, voitaisiin esimerkiksi vaatia tietoja aluksen öljypäiväkirjasta. Öljypäiväkirjan merkinnät voisivat antaa perusteen lisätutkimuksille, jos pykälän 3 momentin edellytykset muuten täyttyvät.

Pykälän uusi 3 momentti perustuisi merioikeusyleissopimuksen 220 artiklan 5 kappaleeseen, jossa määritellään, missä tilanteissa rantavaltion viranomaiset voivat tarkastaa aluemerellä tai talousvyöhykkeellä purjehtivan ulkomaisen aluksen. Momentti sisältäisi vastaavasti säännökset niistä edellytyksistä, joiden tulee olla olemassa, jotta alus voidaan tarkastaa. Perusedellytyksenä olisi, että on perusteltua syytä epäillä, että alusjätelainsäädännön vastaisesta teosta seuraa huomattava päästö, joka aiheuttaa merkittävää meriympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. Lisäksi edellytettäisiin, ettei alukselta ole saatu 2 momentissa tarkoitettuja tietoja tai että saadut tiedot ovat selvästi ristiriidassa tosiasiallisen tilanteen kanssa. Olosuhteiden tulisi muutoinkin olla sellaiset, että ne antavat aiheutta tarkastukseen.

On huomattava, että ehdotetussa 5 a §:n 3 momentissa tarkoitettu viranomaisten tarkastusoikeus alusjätelain perusteella olisi laajempi kuin mistä 5 §:n 2 momentissa ja 5 a §:n 1 momentissa säädetään. Tarkastusoikeus 5 a §:n 3 momentin tilanteissa sisältäisi myös epäiltyyn päästöön liittyvän, aluksen rakenteisiin, varusteisiin, laitteisiin, toimintoihin ja järjestelyihin kohdistuvan tarkastuksen eli tarkastuksen, joka Suomen vesialueella ja suomalaisen aluksen osalta myös Suomen vesialueen ulkopuolella suoritetaan alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain (370/1995, jäljempänä *alusturvallisuuslaki*) perusteella. Alusturvallisuuslakiin ei ehdoteta säännöksiä ulkomaiseen alukseen Suomen talousvyöhykkeellä kohdistuvasta toimivallasta, joten alukseen puuttumisen edellytyksistä säädettäisiin tältä osin ainoastaan alusjätelaissa.

Pykälän uusi 4 momentti perustuisi merioikeusyleissopimuksen 220 artiklan 6 kappaleeseen.

leeseen, joka myöntää rantavaltiolle tietyissä tilanteissa pitkälle menevän toimivallan ryhtyä toimenpiteisiin ulkomaista alusta kohtaan. Momentin mukaan alusturvallisuuden valvontaviranomainen sekä rajavartiolaitoksen ja poliisin voimien pysäyttäminen aluksen. Pysäyttämisen merkitys olisi tässä yhteydessä sama kuin 5 §:n 3 momentissa ja 5 a §:n 1 momentissa eli alus voitaisiin esimerkiksi pidättää ja alusta kohtaan voitaisiin ryhtyä muihin oikeudellisiin toimenpiteisiin. Jos aluksen pidättäminen aluemerellä tai talousvyöhykkeellä ei olisi riittävä toimenpide, alus voitaisiin myös ohjata suomalaisen satamaan.

Ehdotetussa 4 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin ryhtyminen edellyttäisi merioikeusyleissopimuksen 220 artiklan 6 kappaaleen mukaisesti, että on ilmeistä, että alukselta on talousvyöhykkeellä rikottu alusjätelainsäädäntöä siten, että päästöstä aiheutuu Suomen rantaviivalle tai siihen liittyville eduille tai Suomen aluemerelle tai talousvyöhykkeen luonnonvaroilta huomattavaa vahinkoa tai sen vaaraa. Kussakin yksittäistapauksessa olisi ennen toimenpiteisiin ryhtymistä voitava todeta, että tapahtuneesta rikkomuksesta on olemassa selvää objektiivista näyttöä, jota on esimerkiksi voitu saada alukselta vaadittujen tietojen tai aluksen tarkastuksen yhteydessä.

Pysäyttämisen edellytyksenä on myös, että päästöstä aiheutuu huomattavaa vahinkoa tai sen vaaraa Suomen rantaviivalle tai siihen liittyville eduille tai Suomen aluemerelle tai talousvyöhykkeen luonnonvaroilta. Merioikeusyleissopimuksen 220 artiklan 5 kappaaleessa tarkoitettu merkittävä meriympäristön pilaantuminen tai sen vaara ei välttämättä aina täyttäisi artiklan 6 kappaaleessa asetettuja edellytyksiä sille, että rantavaltio ryhtyy alusta kohtaan 5 kappaaleessa tarkoitettua pidemmälle meneviin toimenpiteisiin. Merioikeusyleissopimukseen sisältyvä talousvyöhykettä koskeva sääntely on tarkoitettu sovellettavaksi merivyöhykkeellä, joka voi ulottua 200 meripeninkulman etäisyydelle rantavaltion perusviivasta ja joka siten voi muodostua varsin laajaksi. Jos ulkomainen alus ei tule vapaaehtoisesti rantavaltion satamaan ja aluksesta talousvyöhykkeellä tapahtuneesta päästöstä ei aiheudu asianomaiselle rantavaltiolle 6 kappaaleessa tarkoitettuja vaikutuksia,

5 kappaletta pidemmälle meneviin toimenpiteisiin ryhtyminen päästön johdosta kuuluu aluksen lippuvaltion yksinomaiseen toimivaltaan. Suomen talousvyöhykkeen osalta on todettava, että se jäisi maantieteellisten olosuhteiden vuoksi suhteellisen kapeaksi. Suuri osa havaituista päästöistä sellaisilla Suomen lähialueilla, jotka talousvyöhyke tulisi kattamaan, onkin sijoittunut aivan aluevesirajan tuntumaan ja siten jopa lähemmäksi kuin 12 meripeninkulman etäisyydelle rannikon perusviivasta. Päästön vaikutukset olisi kuitenkin aina arvioitava tapauskohtaisesti.

Suomen rantaviivalle tai siihen liittyville eduille tai aluemerelle tai talousvyöhykkeen luonnonvaroilta aiheutuvan huomattavan vahingon tai sen vaaran osoittaminen ei välttämättä kaikissa tilanteissa ole mahdollista heti päästön tapahduttua. Lähtökohtana aluksen pysäyttämisen edellytyksiä arvioitaessa voitaisiinkin pitää korkeaa todennäköisyyttä tällaisen vahingon tai sen vaaran syntymiselle aikaisempien kokemusten ja tieteellisten selvitysten perusteella. Jos esimerkiksi öljypäästö on tapahtunut talousvyöhykkeellä siten, että öljy merivirtojen tai tuulen suunnan johdosta uhkaa ajautua rantaan, voitaisiin lähteä siitä, että momentissa asetetut edellytykset täyttyvät.

Aluksen pysäyttämisen yhteydessä olisi myös otettava huomioon merioikeusyleissopimuksen XII osan 7 osaston määräykset, jotka muun muassa koskevat sopimusvaltion velvollisuuksia täytäntöönpanovaltuuksien käytössä ulkomaisten alusten osalta. Tähän esitykseen sisältyvät myös näistä määräyksistä johtuvat alusjätelain muutosehdotukset.

Pykälän uuden 5 momentin mukaan 2—4 momentin mukaisesti toimenpiteisiin voitaisiin ryhtyä myös, kun ulkomainen alus purjehtii Suomen talousvyöhykkeellä ja alukselta epäillään rikotun alusjätelainsäädäntöä Suomen aluemerellä ennen aluksen saapumista Suomen talousvyöhykkeelle. Merioikeusyleissopimuksen 220 artiklassa ei säännellä nimenomaisesti puuttumista ulkomaisen alukseen sen purjehtiessa talousvyöhykkeellä sen jälkeen, kun epäilty rikkomus on tapahtunut rantavaltion aluemerellä. On kuitenkin katsottava, että rantavaltion oikeudet eivät tällaisessa tilanteessa voi olla rajoitetummat kuin silloin, kun epäilty rikkomus on

tapahtunut talousvyöhykkeellä. Muussa tapauksessa alus voitaisiin tarkastaa ja pysäyttää vain, jos merioikeusyleissopimuksen 111 artiklassa määritellyt välittömän takaa-ajon edellytykset täyttyvät.

5 b §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2—5 momentti. Ne perustuisivat merioikeusyleissopimuksen 226 artiklaan, joka sisältää ulkomaisten alusten tutkimiseen liittyviä määräyksiä.

Merioikeusyleissopimuksen 226 artikla edellyttää, että ulkomaista alusta ei saa viivyttää kauempaa kuin tutkimusten tekeminen vaatii. Tästä säädetään kaikkien alusten osalta 5 b §:n 1 momentissa. Pykälään ehdotetun uuden 2 momentin mukaan ulkomaisen aluksen tarkastus tulisi 226 artiklan mukaisesti rajoittaa sellaisten todistusten ja muiden asiakirjojen tarkastamiseen, joita alukselta Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten mukaan vaaditaan. Aluksen saisi tarkastaa tarkemmin vasta mainitun tutkimuksen jälkeen ja silloinkin vain, jos on perusteltua syytä epäillä, että aluksen tai sen varusteiden kunto poikkeaa olennaisesti asiakirjojen tiedoista, tai asiakirjojen tiedot eivät riitä vahvistamaan tai todentamaan epäiltyä säännösten rikkomista tai aluksessa ei ole voimassa olevia vaadittavia todistuksia tai asiakirjoja.

Siinäkin tapauksessa, että tutkimukset osoittavat rikkomuksen tapahtuneen, aluksen olisi uuden 3 momentin mukaan annettava jatkaa matkaa viipymättä. Merioikeusyleissopimuksen 226 artiklan mukaan on kuitenkin mahdollista asettaa matkan jatkamiselle kohtuullisena pidettäviä ehtoja esimerkiksi edellyttämällä takuuta tai muuta soveliasta rahavakuutta tai kieltää tietyissä tilanteissa aluksen matkan jatkaminen tai asettaa matkan jatkamisen edellytykseksi, että alus siirretään lähimmälle sopivalle korjaustelakalle. Vakuuden asettamisesta säädettäisiin 5 c §:ssä. Jos arvioidaan, että meriympäristölle aiheutuisi kohtuutonta vahingonvaaraa siitä, että 5 a §:n 4 momentin nojalla Suomen talousvyöhykkeellä pysäytetyn aluksen annettaisiin jatkaa matkaansa, alusturvallisuuden valvontaviranomainen voisi ehdotetun uuden 4 momentin mukaan kieltää sen matkan jatkamisen tai asettaa matkan jatkamisen ehdoksi, että alus siirretään lähimmälle sopivalle korjaustelakalle. Suomen vesialueella pur-

jehtivan ulkomaisen aluksen pysäyttämisestä ja käytön rajoittamisesta säädetään alusturvallisuuslain 14 §:ssä.

Aluksen lippuvaltiolle olisi ilmoitettava viipymättä aluksen matkan jatkamisen kieltämisestä tai matkan jatkamiselle asetetuista ehdoista. Käytännössä tämä tarkoittaisi ilmoitusta lippuvallion lähimmälle diplomaattiedustajalle tai konsuliviranomaiselle. Lippuvaltio voi vaatia aluksen matkan jatkamisen sallimista merioikeusyleissopimuksen rii-tojen ratkaisemista koskevan XV osan mukaisesti.

Pykälään ehdotetun uuden 5 momentin mukaan niihin käytännön menettelyihin, jotka liittyvät tarkastuksen toimittamiseen ulkomaisella aluksella samoin kuin ulkomaisen aluksen pysäyttämiseen ja käytön rajoittamiseen sovellettaisiin alusturvallisuuslakia.

5 c §. Merioikeusyleissopimuksen 226 artiklan mukaan aluksen vapauttamisen ehtona voidaan edellyttää takuuta tai muuta soveliasta rahavakuutta. Tätä koskevat säännökset ehdotetaan sisällytettäväksi uuden 5 c §:n 1 momenttiin. Jos on ilmeistä, että alukselta on Suomen sisäisillä aluevesillä, aluemerellä tai talousvyöhykkeellä rikottu alusjätelakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä siten, että Suomen rantaviivalle tai siihen liittyville eduille tai Suomen aluemereren tai talousvyöhykkeen luonnonvaroilta aiheutuu huomattavaa vahinkoa tai sen vaaraa, Suomen ympäristökeskus voisi asettaa aluksen matkan jatkamisen ehdoksi, että aluksen puolesta asetetaan riittävä vakuus mahdollisen korvausvelvollisuuden täyttämiseksi.

Vakuuden asettamista koskevasta Suomen ympäristökeskuksen päätöksestä voisi valittaa Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöstä olisi noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jotta mahdollinen korvausvelvollisuuden täyttäminen ei vaarantuisi. Helsingin hallinto-oikeuden päätöksestä ei olisi valitusoikeutta, koska vakuus olisi joka tapauksessa palautettava sen asettajalle heti, kun edellytyksiä vakuuden pitämiseksi ei enää ole.

Meritse tapahtuvien öljykuljetusten aiheuttamien pilaantumisvahinkojen korvaamiseksi on luotu kansainvälinen vastuu- ja korvausjärjestelmä, joka perustuu kahteen yleissopi-

mukseen eli öljyn aiheuttamasta pilaantumisvahingosta johtuvasta siviilioikeudellisesta vastuusta vuonna 1969 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen (SopS 78—80/1980) sellaisena kuin se on muutettuna yleissopimuksen muuttamisesta tehdyllä vuoden 1992 pöytäkirjalla (SopS 43/1996), niin sanottu *vastuuyleissopimus*, sekä öljyn aiheuttamien pilaantumisvahinkojen kansainvälisen korvausrahaston perustamisesta vuonna 1971 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen (SopS 78—80/1980) sellaisena kuin se on muutettuna yleissopimuksen muuttamisesta tehdyllä vuoden 1992 pöytäkirjalla (SopS 41—42/1996), niin sanottu *rahastoyleissopimus*. Öljyvahinkojen korvausjärjestelmään sisältyy määräykset aluksia koskevasta pakollisesta vakuutuksesta tai vakuudesta. Vastuuyleissopimuksen määräyksiä vastaavat säännökset sisältyvät Suomen lainsäädännössä merilain (674/1994) 10 lukuun. Mainittu vakuutus tai vakuus koskee kuitenkin vain onnettomuudesta tai muusta vastaavasta vahingosta aiheutuneita pilaantumisvahinkoja eikä sillä siten voida täyttää tämän pykälän mukaisesti edellytettyä vakuutta.

Pykälän 3 momentti sisältäisi säännöksen velvollisuudesta ilmoittaa aluksen lippuvaltiolle viipymättä matkan jatkamiselle asetetuista ehdoista.

10 §. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin viittaukset talousvyöhykkeeseen. Sääntely perustuisi Marpol 73/78 -yleissopimuksen I liitteeseen. Suomen talousvyöhykkeellä ja suomalaisesta aluksesta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella öljyn tai öljypitoisen seoksen päästäminen veteen olisi pääsääntöisesti kielletty. Marpol 73/78 -yleissopimuksen määräysten mukaisista poikkeuksista päästökieltoon muun muassa separoiduille pilssivesille säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Mitä lain 10 ja 11 §:ssä on säädetty öljyn tai öljypitoisen seoksen päästämisestä aluksesta veteen, koskee 20 §:n mukaan vastavasti vaarallisten nestemäisten aineiden päästämistä. Näitä aineita koskeva sääntely perustuu Marpol 73/78 -yleissopimuksen II liitteeseen.

19 §. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin viittaus talousvyöhykkeeseen. Pykälää samoin kuin muita öljyvahinkojen torjuntavastuuta

koskevia alusjätelain säännöksiä on lisäksi tarpeen muuttaa vuoden 2004 alusta voimaan tulleen pelastustoimen aluehallintouudistuksen johdosta. Tätä tarkoittavat säännösehdotukset tullaan kuitenkin antamaan erikseen öljyvahinkojen korvaamista koskevan lainsäädäntöuudistuksen yhteydessä.

22 §. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin viittaus talousvyöhykkeeseen. Käsittelemättömän käymäläjäteveden päästäminen aluksesta veteen Suomen talousvyöhykkeellä ja suomalaisesta aluksesta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella sekä käsitellyn käymäläjäteveden päästäminen veteen Suomen vesialueella olisi pääsääntöisesti kielletty. Marpol 73/78 -yleissopimuksen IV liitteen määräysten mukaisista poikkeuksista päästökieltoon säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

23 §. Sääntely perustuu Marpol 73/78 -yleissopimuksen V liitteeseen. Pykälän 1 ja 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus talousvyöhykkeeseen. Alusjätelain 24 §:n mukaan asetuksella voidaan tietyin edellytyksin sallia poikkeuksia 23 §:n 2 momentissa säädetystä kiellosta.

Koska ruokajätteiden poistamista koskeva kieltö tulisi säännöksen maantieteellisen laajennuksen vuoksi koskemaan erittäin laajaa aluetta, ehdotetaan lisäksi, että kiellosta voitaisiin säätää Marpol 73/78 -yleissopimuksen määräysten mukainen ruokajätteitä koskeva poikkeus valtioneuvoston asetuksella. Tarkoituksena olisi säätää valtioneuvoston asetuksella nykyisen alusjäteasetuksen tavoin, että ruokajätteitä saisi poistaa aluksesta veteen vasta vähintään 12 meripeninkulman etäisyydellä lähimmästä maasta.

27 b §. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin viittaus talousvyöhykkeeseen.

28 §. Rikoslain 1 luvun 2 §:n nojalla Suomen lakia sovelletaan suomalaisessa aluksessa tehtyyn rikokseen myös silloin, kun rikos on tehty aluksen ollessa aavalla merellä tai millekään valtiolle kuulumattomalla alueella. Sen sijaan rikoslain 1 luvun 1—7 §:n perusteella Suomella ei ole rikosoikeudellista toimivaltaa ulkomaiselta alukselta Suomen talousvyöhykkeellä tehdyn alusjätelainsäädännön vastaisen teon osalta lukuun ottamatta 1 luvun 6 §:n mukaista tilannetta, jossa Suomen kansalainen on tehnyt rikoksen mille-

kään valtiolle kuulumattomalla alueella. Tällöinkin rangaistavuuden edellytyksenä kuitenkin on, että teosta Suomen lain mukaan saattaa seurata yli kuuden kuukauden vankeusrangaistus. Esityksessä ehdotetaan, että rikoslain 1 luvun 1 §:ään lisättäisiin viittaus, jonka mukaan Suomen rikosoikeuden soveltamisesta tiettyihin talousvyöhykkeellä tehtyihin rikoksiin säädetään muun muassa alusjätelaissa. Alusjätelain 28 §:ään ehdotettavassa uudessa 3 momentissa täsmennettäisiin, että Suomen rikoslakia sovelletaan pykälän 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen säännösten rikkomiseen myös, kun teko on tehty ulkomaiselta alukselta Suomen talousvyöhykkeellä.

Merioikeusyleissopimuksen 230 artiklassa rajoitetaan rantavaltioiden toimivaltuuksia ulkomaisista aluksista tehtyihin rikoksiin kohdistuvien rangaistusseuraamusten määrittämisessä. Artiklan 1 kappaleen mukaan alumeren ulkopuolella ja siten esimerkiksi talousvyöhykkeellä ulkomaisesta aluksesta tehdyistä alusjätelainsäädännön vastaisista teoista voidaan aina tuomita vain sakkoon. Kielto tuomita vankeusrangaistuksia koskee ulkomaisilta aluksilta tehtyjä tahallisiakin tekoja.

Voimassaolevan lain mukaan alusjätelainsäädännön kieltojen rikkomisesta alumerellä voidaan tuomita myös vankeuteen rikoslain 48 luvun mukaisesti, lukuun ottamatta tekoja, joihin on syyllistytty huolimattomuudesta ulkomaiselta alukselta alumerellä. Näitä koskevat 28 §:n 2 momentin määräykset. Rangaistusseuraamusta koskeva rajoitus perustuu alumeren osalta merioikeusyleissopimuksen 230 artiklan 2 kappaleen määräyksiin, jotka sallivat myös muun kuin sakkorangaistuksen silloin, kun kysymyksessä on vakava ja tahallinen alumerellä tapahtunut pilaaminen. Mainitun artiklan 1 kappaleen määräysten johdosta hallituksen esitykseen sisältyy ehdotus rikoslain 48 lukuun lisättäväksi uudeksi 10 §:ksi, jonka mukaan alusjätelain 28 §:n 1 momentissa tarkoitettua, rikoslain 48 luvun 1—4 §:ssä rangaistavaksi säädetystä teosta voitaisiin tuomita vain sakkorangaistukseen, jos teko on tehty ulkomaiselta alukselta Suomen talousvyöhykkeellä. Rangaistusseuraamusta koskevasta rajoituksesta huolimatta ulkomaiselta alukselta talousvyöhykkeellä

tehtyihin tekoihin voitaisiin siten soveltaa myös rikoslain ympäristörikosäännöksiä, mikä olisi perusteltua, koska tällaiset teot voivat olla myös tahallisia. Vankeusrangaistuskielemästä huolimatta tarkoituksena ei kuitenkaan ole rajoittaa samalla esitutkinnassa käytettävissä olevia rikosprosessuaalisia pakkokeinoja näidenkään ulkomaisien alusten osalta. Tästä ehdotetaan säädettäväksi uudessa 28 b §:ssä.

Merioikeusyleissopimuksen 228 artiklan 2 kappaleen mukaan oikeudelliseen menettelyyn rangaistuksen määräämiseksi ulkomaiselta alukselta tuomioistuinvallion alumeren ulkopuolella tehdyn rikkomuksen johdosta ei saa ryhtyä, kun rikkomuksesta on kulunut kolme vuotta. Lukuun ottamatta kyseisen artiklan 1 kappaleessa säänneltyä tilannetta, mikään valtio ei saa ryhtyä tällaiseen menettelyyn, jos toinen valtio on jo siihen ryhtynyt. Artiklan määräykset eivät 3 kappaleen mukaan heikennä lippuvallion oikeutta ryhtyä jonkin toisen valtion aloittamasta oikeudellisesta menettelystä huolimatta oman lainsäädäntönsä mukaisesti toimiin, esimerkiksi oikeudenkäyntiin rangaistuksen määräämiseksi.

Rikoslain 8 luvun 1 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan sakkoseuraamuksisen rikoksen vanhentumisaika on kaksi vuotta. Talousvyöhykkeellä ulkomaiselta alukselta tehtyjen alusjätelain 28 §:n 1 momentissa tarkoitettujen, rikoslain 48 luvun 1—4 §:ssä rangaistavaksi säädettyjen rikosten osalta ehdotetaan kuitenkin rikoslain 48 luvun 8 §:ssä säädettäväksi erityinen kolmen vuoden vanhentumisaika, jotta ero sen ja suomalaiselta alukselta talousvyöhykkeellä tehdyn ympäristörikoksen ja Suomen aluevesillä tehdyn ympäristörikoksen 10 vuoden vanhentumisaajan välillä olisi niin lyhyt kuin mahdollista. Ympäristörikosten tutkinnan kannalta vuottakin pidempi vanhentumisaika saattaa olla käytännössä merkityksellinen.

Milloin 28 §:ssä tarkoitettu teko on tapahtunut Suomen alueen ulkopuolella, syyte on 29 §:n 2 momentin mukaan pantava vireille Helsingin kärjäoikeudessa.

28 a §. Merioikeusyleissopimuksen 231 artiklan mukaan ulkomaiseen alukseen kohdistuvista toimenpiteistä on viipymättä ilmoitettava aluksen lippuvaltiolle. Aluksen matkan

jatkamisen kieltämisestä ja matkan jatkamiselle asetettavista ehdoista olisi ilmoitettava aluksen lippuvaltiolle 5 b §:ään ehdotetun uuden 4 momentin ja 5 c §:ään ehdotetun uuden 3 momentin mukaisesti. Muista alukseen kohdistuvista toimenpiteistä, kuten alukseen kohdistuvasta tutkinnasta ja oikeudenkäynnistä olisi myös tehtävä ilmoitus aluksen lippuvaltiolle. Tätä koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi uudeksi 28 a §:ksi. Jos kyse on Suomen vesialueella tapahtuneesta teosta, ilmoitusvelvollisuus koskisi vain oikeudenkäyntiin liittyviä tietoja. Käytännössä ilmoitus olisi tehtävä lippuvaltion lähimmälle diplomaattiedustajalle tai konsuliviranomaiselle.

28 b §. Rikoslain 48 luvun uudessa 10 §:ssä säädettäväksi ehdotetulla rangaistus-seuraamusta koskevalla erityissäännöksellä ei ole tarkoitus rajoittaa esitutkinnassa käytettävissä olevia rikosprosessuaalisia pakko-keinoja silloin, kun on kysymys ulkomaiselta alukselta Suomen talousvyöhykkeellä tehdystä alusjätelain 28 §:n 1 momentissa tarkoitettusta, rikoslain 48 luvun 1—4 §:ssä rangaistavaksi säädetystä teosta. Tästä ehdotetaan säädettäväksi uudessa 28 b §:ssä. Pykälä mahdollistaisi pakkokeinojen käytön tällaisissa tilanteissa niiden rangaistusasteikkojen mukaisesti, joista rikoslain 48 luvun 1—4 §:ssä säädetään.

28 c §. Rikoslain 1 luvun 12 §:n 1 momentin mukaan rikosasiaa ei saa tutkia Suomessa ilman valtakunnansyyttäjän syytemääräystä, kun rikos on tehty ulkomailla tai kun ulkomaalainen on tehnyt rikoksen ulkomaisessa aluksessa sen ollessa Suomen aluevesillä tai ulkomaisessa ilma-aluksessa sen ollessa Suomen ilmatilassa eikä rikos ole kohdistunut Suomeen, Suomen kansalaiseen, Suomessa pysyvästi asuvaan ulkomaalaiseen tai suomalaisen yhteisöön, säätiöön tai muuhun oikeushenkilöön. Lainkohdan 2 momentin mukaan valtakunnansyyttäjän syytemääräys ei kuitenkaan ole tarpeen, jos rikoksella on 2 momentissa mainittu yhtymäkohta Suomeen. Tällaisia yhtymäkohtia ovat muun muassa tilanteet, joissa rikos on tehty suomalaisessa aluksessa sen ollessa aavalla merellä tai millegään valtiolle kuulumattomalla alueella (2 momentin 3 kohta) tai aluksessa sen ollessa säännöllisessä liikenteessä Suomessa olevien paikkakuntien tai Suomessa olevan ja Islan-

nissa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa olevan paikkakunnan välillä (2 momentin 4 kohta). Alusjätelain uuden 28 c §:n 1 momentissa ehdotetaan, että Suomen talousvyöhykkeellä ulkomaiselta alukselta tehdyn 28 §:ssä tarkoitettun teon tutkimiseen tarvittaisiin valtakunnansyyttäjän syytemääräys, jollei rikoksella ole rikoslain 1 luvun 12 §:n 2 momentissa mainittua kytkentää Suomeen.

Merioikeusyleissopimuksessa rantavaltiolle annettu oikeus ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin tiettyjen ulkomaiselta alukselta talousvyöhykkeellä tehtyjen, alusjätelainsäädäntöä rikkovien tekojen johdosta on merkittävä toimivallan laajennus tekoihin, jotka aikaisemmin kuuluivat aluemerren ulkopuolella vain aluksen lippuvaltion toimivaltaan. Merioikeusyleissopimuksen 220 artiklan 6 kappale määrittelee ne puitteet, joissa rantavaltio voi käyttää tällaista toimivaltaa. Rantavaltion oikeus on rajattu siten, että oikeudellisiin toimenpiteisiin ryhtyminen valtion aluemerrellä tai talousvyöhykkeellä purjehtivaa ulkomaista alusta kohtaan edellyttää, että alukselta talousvyöhykkeellä tapahtuneesta päätöstä aiheutuu huomattavaa vahinkoa tai sen vaaraa rantavaltion rantaviivalle tai siihen liittyville eduille tai sen aluemerren tai talousvyöhykkeen luonnonvaroilta. Jos alus kuitenkin saapuu vapaaehtoisesti rantavaltion satamaan, vastaavaa edellytystä ei merioikeusyleissopimuksen 220 artiklan 1 kappaleen mukaan ole, vaan oikeudellisiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä kaikkien merioikeusyleissopimuksen 211 artiklan mukaisesti annettujen, aluksista aiheutuvan meren pilaantumisen ehkäisemistä koskevien määräysten rikkomisen johdosta. Aluksen saapumisella vapaaehtoisesti satamaan tarkoitetaan tilanteita, joissa satamavaltion viranomaiset eivät ole pakottaneet alusta kyseisen valtion satamaan.

Jos rangaistuksen määräämistä tarkoittavien oikeudellisten toimien kohteena oleva ulkomaiselta alukselta tehty rikkomus on tapahtunut tuomioistuinvaltion aluemerren ulkopuolella, menettely tulee merioikeusyleissopimuksen 228 artiklan 1 kappaleen mukaan keskeyttää, jos aluksen lippuvaltio ryhtyy vastaaviin toimiin kuuden kuukauden kuluessa ensimmäisen prosessin käynnistymisestä. Keskeyttämisvelvollisuutta ei kuiten-

kaan synny, jos kysymys on rantavaltiolle aiheutuneesta huomattavasta vahingosta tai jos lippuvaltio on toistuvasti laiminlyönyt aluksiaan koskevat täytäntöönpanovelvollisuutensa. Kun lippuvaltio on pyytänyt oikeudellisten toimien keskeyttämistä, sen tulee aikanaan antaa kaikki asiaa ja sen käsittelyä koskeva aineisto oikeudellisiin toimiin aiemmin ryhtyneen valtion käyttöön. Merioikeusyleissopimuksen 228 artiklan 1 kappaleen mukaan rantavaltiossa keskeytetty menettely raukeaa lippuvaltiossa käynnistetyn menettelyn päätyttyä. Oikeudellisesta menettelystä aiheutuneiden kuluja korvaamisen jälkeen rantavaltio palauttaa keskeytyneen menettelyn johdosta annetun takuun tai muun rahavakuuden.

Rangaistuksen määräämistä tarkoittavien oikeudellisten toimien edellytyksiä koskevista merioikeusyleissopimuksen 220 artiklan määräyksistä sekä 228 artiklan 1 kappaleen määräyksistä ehdotetaan säädettäväksi 28 c §:n 2—4 momentissa.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin merioikeusyleissopimuksen 220 artiklan 6 kappaleen mukaisesti, että syytteen 1 momentissa tarkoitettua teosta, joka on tehty ulkomaiselta alukselta sen ollessa Suomen talousvyöhykkeellä, saa nostaa vain, jos päästöstä on aiheutunut Suomen rantaviivalle tai siihen liittyville eduille tai Suomen alumeren tai talousvyöhykkeen luonnonvaroilta huomattavaa vahinkoa tai sen vaaraa. Momentissa määritelty kynnys syytteen nostamiselle koskee vain sellaisista ulkomaisista aluksista tehtyjä tekoja, jotka eivät ole tulleet vapaaehtoisesti suomalaisen satamaan tai olleet vapaaehtoisesti ankkurissa Suomen vesialueella. Jos tällainen alus ei kuitenkaan ole ollut vain läpikulkumatkalla Suomelle kuuluvien merivyöhykkeiden kautta vaan se on tullut vapaaehtoisesti suomalaisen satamaan tai ollut vapaaehtoisesti ankkurissa Suomen vesialueella, syyte voidaan nostaa teon seurausista riippumatta. Syytteen nostamiselle tässä momentissa määritelty kynnys vastaa 5 a §:n 4 momentin yhteydessä selostettua vaatimusta rantavaltiolle aiheutuvista vaikutuksista, jotka ovat edellytyksenä sille, että talousvyöhykkeellä purjehtiva ulkomainen alus voidaan pysäyttää epäillyn alusjätelainsäädännön vastaisen teon johdosta.

Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin lippuvaltiolle lähtökohtaisesti kuuluvasta etuoikeudesta ryhtyä oikeudellisiin toimiin sen lipun alla purjehtivista aluksista aiheutuneiden laittomien päästöjen osalta. Merioikeusyleissopimuksen 228 artiklan 1 kappaleen mukaisen pääsäännön mukaan tämän etuoikeuden kannalta ei ole merkitystä sillä, onko alus tullut vapaaehtoisesti rantavaltion satamaan tai ankkuroinut sen vesialueella vai onko se ollut pelkästään läpikulkumatkalla. Ulkomaiselta alukselta talousvyöhykkeellä tehdystä 28 §:ssä tarkoitettua teosta ei momentin mukaan siten saisi nostaa syytettä, jos aluksen lippuvaltio ryhtyy oikeudellisiin toimiin rangaistuksen määräämiseksi kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun esitutkinta on aloitettu Suomessa, ja pyytää oikeudellisten toimien keskeyttämistä Suomessa. Syyttäjän olisi siis tarvittaessa lykättävä syytteen nostamista, kunnes käy selville, ryhtyykö aluksen lippuvaltio oikeudellisiin toimiin tai kunnes esitutkinnan alkamisesta tulee kuluneeksi kuusi kuukautta. Kun lippuvaltion käynnistämä oikeudellinen menettely on saatu päätökseen ja asiaa koskeva aineisto ja sen käsittelyä koskevat pöytäkirjat on annettu suomalaisten viranomaisten käyttöön, menettely olisi Suomessa päätettävä. Tilanteesta riippuen syyttäjän tulisi siten tällaisessa tapauksessa määrätä, ettei esitutkintaa toimiteta tai että se keskeytetään, tai tehtävä syyttämättä jättämispäätös.

Ehdotetussa 4 momentissa säädettäisiin merioikeusyleissopimuksen 228 artiklan 1 kappaleen mukaisesti poikkeuksista 3 momenttiin sisältyvään pääsääntöön. Syytteen saisi lippuvaltion toimista riippumatta nostaa aina, kun teosta on aiheutunut Suomelle rantavaltiona huomattavaa vahinkoa tai jos aluksen lippuvaltio on toistuvasti laiminlyönyt velvollisuutensa panna aluksiltaan tehtyjä rikkomuksia koskevat sovellettavat kansainväliset sopimukset tehokkaasti täytäntöön.

Käytännössä valtakunnansyyttäjä toteaisi ehdotetun 28 c §:n 1 momentissa mainitun syytemääräyksen harkinnan yhteydessä myös sen, täytyvätkö pykälässä säädetyt muut erityiset edellytykset syytteen nostamiseksi. Yleensä syyttäjä ei nostaisi syytettä ennen mainitun kuuden kuukauden määräajan kulumista. Asian seuraaminen edellyttäisi tieto-

jenvaihtoa aluksen lippuvaltion lähimmän diplomaattiedustajan tai konsuliviranomaisen kanssa.

30 §. Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin viittaus talousvyöhykkeeseen.

1.8. Laki tutkinnan toimittamisesta ja pakkokeinojen käyttämisestä ulkomaisessa kauppa-aluksessa rikoksen johdosta eräissä tapauksissa

1 §. Laki tutkinnan toimittamisesta ja pakkokeinojen käyttämisestä ulkomaisessa kauppa-aluksessa rikoksen johdosta eräissä tapauksissa (148/1965) perustuu Genevessä vuonna 1958 tehdyn, aluemerta ja lisävyöhykettä koskevan yleissopimuksen 19 artiklaan. Pitkälti vastaavat määräykset sisältyvät myös YK:n merioikeusyleissopimuksen 27 artiklaan, jonka 5 kappaleessa on kuitenkin otettu huomioon merioikeusyleissopimuksessa hyväksytty rantavaltion toimivalta sen talousvyöhykkeellä tapahtuneiden rikosten osalta. Tätä tarkoittava lisäys ehdotetaan tehtäväksi myös lain 1 §:ään.

1.9. Kalastuslaki

6 §. Jokaisella Suomessa vakinaisesti asuvalla Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalaisella on kalastuslain 6 §:n 1 momentin mukaan oikeus kalastaa yleisellä vesialueella meressä ja kalastusvyöhykkeellä. Pykälään ehdotetulla muutoksella oikeus ulottettiin kalastusvyöhykkeen sijaan talousvyöhykkeelle.

96 §. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin maininta poliisiin, kalastusviranomaisten ja rajavalvontaviranomaisten valvontatehtävän ulottamisesta myös Suomen talousvyöhykkeelle.

99 §. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin maininta tulliviranomaisten valvontatehtävän ulottamisesta myös Suomen talousvyöhykkeelle. Tehtävä sisältää myös 96 §:ssä mainitun talteenotto-oikeuden. Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi yhdessä Suomen kalastusvyöhykkeestä annetun lain kanssa.

106 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan lääninhallitukselle kuuluvista 1 momentissa tarkoitetuista tehtävistä huolehtisi Suomen talousvyöhyk-

keellä se lääninhallitus, jonka toimialueen kohdalla kysymyksessä oleva osa talousvyöhykkeestä sijaitsee. Lääninhallitusten toimialueiden välisen rajan katsottaisiin tätä varten jatkuvan aluevesien ulkorajalta suuntaansa muuttamatta talousvyöhykkeen ulkorajaan saakka. Poikkeuksen muodostaisi Länsi-Suomen lääninhallituksen toimialue, joka ehdotetaan ulotettavaksi Ahvenanmaan maakunnan alueen vastaiseen rajaan saakka. Ahvenanmaan lääninhallituksen toimialue ei siten ulottuisi talousvyöhykkeelle lainkaan.

113 §. *Laillinen tuomioistuim.* Pykälässä todettaisiin Suomen talousvyöhykkeestä annettavaksi ehdotetun lain 23 §:n mukaisesti, että talousvyöhykettä koskevien säännösten ja määräysten rikkomista koskevan asian käsittelee Helsingin käräjäoikeus.

114 §. Pykälässä viitattaisiin talousvyöhykkeellä harjoitettavan kalastuksen osalta Suomen talousvyöhykkeestä annettavaksi ehdotetun lain 4 §:n mukaiseen sääntelyyn.

115 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetulla muutoksella määrättäisiin kalastuslain 127 a §:n mukaan työvoima- ja elinkeinokeskukselle kuuluvat tehtävät talousvyöhykkeen osalta sille työvoima- ja elinkeinokeskukselle, jonka toimialueen kohdalla kysymyksessä oleva osa talousvyöhykettä sijaitsisi. Työvoima- ja elinkeinokeskusten toimialueiden välisen rajan katsottaisiin tätä varten jatkuvan aluevesien ulkorajalta suuntaansa muuttamatta talousvyöhykkeen ulkorajaan saakka.

Työvoima- ja elinkeinokeskusten kalataloutta koskevien tehtävien hoidosta annetun maa- ja metsätalousministeriön päätöksen (619/1997) 1 §:n mukaan Varsinais-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskus huolehtii työvoima- ja elinkeinokeskuksista annetun lain (23/1997) 3 §:n 2 kohdassa tarkoitetuista kalatalouteen liittyvistä tehtävistä myös Satakunnan työvoima- ja elinkeinokeskuksen alueella ja Kainuun työvoima- ja elinkeinokeskus Pohjois-Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen alueella. Varsinais-Suomen työvoima- ja elinkeinokeskus ja Kainuun työvoima- ja elinkeinokeskus huolehtisivat siten näistä tehtävistä aluevesien lisäksi vastaavasti myös talousvyöhykkeellä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetulla muutoksella talousvyöhyke suljettaisiin kalastuslain 32 §:n 2 ja 3 momentin, 35 §:n 2 momentin

ja 88 §:n soveltamisalan ulkopuolelle. Kalastusalueella 32 §:n 2 ja 3 momentin ja 35 §:n 2 momentin mukaan oleva oikeus antaa aseuksesta poikkeavia määräyksiä pyydysten sallitusta silmäkoosta, oikeus kieltää muunkin kuin langasta kudotun, muutoin luvallisen pyydyksen käyttäminen tai sitä rajoittaa sekä oikeus määrätä pyydyttävien kalojen ja rapujen vähimmäismitta eivät siten ulottuisi talousvyöhykkeelle. Ehdotus vastaa nykyisin kalastusvyöhykkeen osalta voimassa olevaa sääntelyä.

Ehdotettu 88 §:n soveltamista koskeva rajoitus tarkoittaisi vapautusta kalastuksenhoitomaksun ja viehekalastusmaksun suorittamisesta silloin, kun kalastusta harjoitetaan talousvyöhykkeellä. Viehekalastusmaksua, joka on läänikohtainen, ei peritä myöskään kalastusvyöhykkeellä kalastusta harjoittavalta. Kalastuksenhoitomaksun perimisestä kyseisellä merialueella kalastusta harjoittavalta sen sijaan luovuttaisiin. Tällä alueella kalastavat henkilöt harjoittavat yleensä kalastusta myös Suomen aluevesillä, minkä vuoksi kalastuksenhoitomaksukertymän ei arvioida muutoksen johdosta juurikaan vähenevän.

1.10. Rikoslaki

1 luvun 1 §. *Suomessa tehty rikos.* Rikoslain 1 luvun 1 §:ssä säädetään Suomen rikosoikeuden soveltamisesta Suomessa tehtyyn rikokseen. Suomen talousvyöhykkeestä annettavaksi ehdotetun lain 10 §:n 1 momentin mukaan Suomen rikosoikeutta sovellettaisiin kuitenkin myös valtion alueeseen kuulumattomalla talousvyöhykkeellä olevalla lain 7 §:ssä tarkoitettulla tekosaarella, laitteella tai muulla rakennelmalla tehtyyn tai niihin kohdistuvaan rikokseen ja sen rangaistavaan yritykseen, ikään kuin se olisi tehty Suomessa. Lakiehdotuksen 10 §:n 2 momentin mukaan muualla talousvyöhykkeellä tehtyyn rikokseen sovellettaisiin Suomen lakia vain, jos kyse olisi Suomen talousvyöhykkeestä annettavaksi ehdotetun lain 11—16 §:ssä mainitusta rikoksesta. Esitykseen sisältyy myös ehdotus uuden 3 momentin lisäämisestä alusjätelain 28 §:ään. Sen mukaan Suomen lakia sovellettaisiin myös alusjätelain 28 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen säännösten rikkomiseen, kun teko on tehty ulkomaiselta aluk-

selta Suomen talousvyöhykkeellä. Selvyyden vuoksi rikoslain 1 luvun 1 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa viitattaisiin siihen, mitä näissä laeissa säädetään Suomen lain soveltamisesta talousvyöhykkeellä tehtyyn rikokseen.

48 luvun 8 §. *Vanhentuminen.* Merioikeusyleissopimuksen 228 artiklan 2 kappaleen mukaan oikeudelliseen menettelyyn rangaistuksen määräämiseksi ulkomaiselta alukselta tuomioistuinvaltion alueen ulkopuolella tehdyn rikkomuksen johdosta ei saa ryhtyä, kun rikkomuksesta on kulunut kolme vuotta. Lukuun ottamatta kyseisen artiklan 1 kappaleessa säänneltyä tilannetta, mikään valtio ei saa ryhtyä tällaiseen menettelyyn, jos toinen valtio on jo siihen ryhtynyt.

Merioikeusyleissopimuksen 230 artiklan 1 kappaleen johdosta rikoslain 48 lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 10 §, jonka mukaan ulkomaiselta alukselta talousvyöhykkeellä tehdystä alusjätelain 28 §:n 1 momentissa tarkoitettua ja rikoslain 48 luvun 1—4 §:ssä rangaistavaksi säädetystä teosta voitaisiin tuomita vain sakkoo. Rikoslain 8 luvun 1 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan sakkoseuraamuksisen rikoksen vanhentumisaika on kaksi vuotta. Talousvyöhykkeellä ulkomaiselta alukselta tehtyjen alusjätelain 28 §:ssä tarkoitettujen, rikoslain 48 luvun 1—4 §:ssä rangaistavaksi säädettyjen tekojen osalta ehdotetaan kuitenkin rikoslain 48 luvun 8 §:ssä säädettyä erityinen kolmen vuoden vanhentumisaika, jotta ero suomalaiselta alukselta talousvyöhykkeellä tehdyn ympäristörikoksen ja Suomen aluevesillä tehdyn ympäristörikoksen 10 vuoden vanhentumisaikaan olisi niin lyhyt kuin mahdollista. Ympäristörikosten tutkinnan kannalta vuottakin pidempi vanhentumisaika saattaa olla käytännössä merkityksellinen.

Voimassa oleva rikoslain 48 luvun 8 § on kumottu rikoslain muuttamisesta 11 päivänä huhtikuuta 2003 annetulla lailla (297/2003), jonka mukaan ympäristörikosten 10 vuoden vanhentumisaikaa koskeva säännös sisältyy rikoslain 8 luvun 1 §:n 4 momenttiin. Laki tulee voimaan 1.1.2006. Ennen lain voimaantuloa on tarkoitus antaa erillinen hallituksen esitys, jossa rikoslain 48 luvun 8 §:ään nyt ehdotettava erityinen vanhentumissäännös ehdotettaisiin siirrettäväksi rikoslain 8 lukuun.

48 luvun 10 §. *Ulkomaiselta alukselta talousvyöhykkeellä tehty ympäristörikos.* YK:n merioikeusyleissopimuksen 230 artiklan 1 kappaleen mukaan meriympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi, vähentämiseksi ja valvomiseksi tarkoitettujen kansallisten lakien ja määräysten tai sovellettavien kansainvälisten sääntöjen ja säännösten rikkomisesta, johon on syyllistytty ulkomaiselta alukselta aluemerен ulkopuolella, voidaan tuomita vain sakkorangaistukseen. Rikoslain 48 lukuun ehdotettu uusi 10 § on tarpeen, jotta alusjätelain 28 §:n 1 momentissa tarkoitettua talousvyöhykkeelläkin rangaistavasta ympäristön turmelemisesta ei tuomittaisi merioikeusyleissopimuksen kieltämiä rangaistuksia niissä tapauksissa, joissa teko on tehty ulkomaiselta alukselta. Vankeusrangaistuskiellosta huolimatta tarkoituksena ei kuitenkaan ole rajoittaa samalla esitutkinnassa käytävissä olevia rikosprosessuaalisia pakkokeinoja näidenkään ulkomaisten alusten osalta, minkä vuoksi hallituksen esitykseen sisältyy myös tätä tarkoittava ehdotus alusjätelain uudeksi 28 b §:ksi.

48 a luvun 5 §. *Syyteoikeus.* Rikoslain 48 a luvun 5 §:n 2 momentin mukaan Suomen aluevesien ulkopuolella tehdyn kalastusrikoksen syytteen saattamiseen ja siitä tuomitsemiseen sovelletaan rikoslain 1 luvun säännöksiä Suomeen kohdistuvasta rikoksesta. Säännös koski nyky muodossaan myös talousvyöhykettä, koska se on Suomen aluevesien ulkopuolista aluetta. Rikosoikeuden soveltamisesta talousvyöhykkeellä ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi erikseen rikoslain 1 luvun 1 §:n uudessa 2 momentissa, joten 48 a luvun 5 §:n 2 momentin soveltaminen talousvyöhykkeellä ei olisi enää tarpeen. Säännöstä ehdotetaan tämän vuoksi selvennettäväksi siten, että sitä sovellettaisiin aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolisilla vesialueilla.

48 a luvun 7 §. *Ulkomaiselta alukselta talousvyöhykkeellä tehty kalastusrikos ja kalastusrikoksella saadun laittoman saaliin kätkeminen.* YK:n merioikeusyleissopimuksen 73 artiklan 3 kappaleen mukaan rangaistukset, joita rantavaltio määrää kalastuslakien ja -määräysten rikkomisesta, joka on tapahtunut talousvyöhykkeellä, eivät saa sisältää vankeutta, elleivät asianomaiset valtiot ole toisin

sopineet, eivätkä muitakaan ruumiilliseen koskemattomuuteen kohdistuvia rangaistuksia. Sopimusmääräys on osa rantavaltioiden ja merenkulkuvaltioiden välisen toimivalta-ajan suhteen merioikeusyleissopimuksessa tehtyä kompromissia. Rikoslain 48 a lukuun ehdotettu uusi 7 § on tarpeen, jotta rikoslain mukaisista talousvyöhykkeelläkin rangaistavista kalastusrikoksista tai laittoman saaliin kätkemisistä ei tuomittaisi merioikeusyleissopimuksen kieltämiä vankeusrangaistuksia. Suomi ei ole toistaiseksi sopimuspuolena sellaisissa kansainvälisissä sopimuksissa, joissa vankeusrangaistuksien käyttö olisi mahdollistettu. Koska merioikeusyleissopimus sallii, että asiasta sovitaan valtioiden välillä toisin, lakiin ehdotetaan otettavaksi tätä koskeva poikkeus.

1.11. Metsästyslaki

7 §. *Oikeus metsästää yleisellä vesialueella ja talousvyöhykkeellä.* Jokaisella Suomessa pysyvästi asuvalla henkilöllä on metsästyslain 7 §:n 1 momentin mukaan oikeus metsästää yleisellä vesialueella meressä ja tällaisella alueella olevilla saarilla ja luodoilla, jotka kuuluvat valtiolle ja joiden hallintaa ei ole kenellekään luovutettu. Metsästysoikeus ulotettaisiin ehdotuksen mukaan myös talousvyöhykkeelle. Metsästyslain 7 §:n otsikkoa ehdotetaan samalla muutettavaksi pykälän sisältöä paremmin vastaavaksi.

Metsästyslain 10 §:n 2 momentin mukaan metsästykseen tarvitaan pyyntilupa tai siinä on noudatettava maa- ja metsätalousministeriön määräämää alueellista kiintiötä, jos riis-taeläimen kannan vaarantuminen tai metsästyksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä edellyttää. Asetuksella säädetään pyyntiluvan ja kiintiön myöntämisen edellytyksistä. Metsästysasetuksen 1 §:n mukaan pyyntilupa on saatava muun muassa itämeren norpan ja hallin metsästykseen. Talousvyöhykkeen alueella metsästettäisiin samoin edellytyksin.

Metsästyslain 46 §:n 3 momentin mukaan Metsähallitus voi antaa metsästysluvan ulkomaalaiselle 7 §:n 1 momentissa tarkoitettulle alueelle sen mukaan kuin asetuksella säädetään. Myös talousvyöhykkeen alueella tapahtuvan metsästyksen osalta metsästysluvan ulkomaalaiselle myöntäisi siten Metsähallitus.

23 §. *Metsästyksen rajoittaminen yleisen turvallisuuden vuoksi.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan lääninhallitukselle kuuluvista 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista tehtävistä huolehtisi Suomen talousvyöhykkeellä se lääninhallitus, jonka toimialueen kohdalla kysymyksessä oleva osa talousvyöhykkeestä sijaitsee. Lääninhallitusten toimialueiden välisen rajan katsottaisiin tätä varten jatkuvan aluevesien ulkorajalta suuntaansa muuttamatta talousvyöhykkeen ulkorajaan saakka. Poikkeuksen muodostaisi Länsi-Suomen lääninhallituksen toimialue, joka ehdotetaan ulotettavaksi Ahvenanmaan maakunnan alueen vastaiseen rajaan saakka. Ahvenanmaan lääninhallituksen toimialue ei siten ulottuisi talousvyöhykkeelle lainkaan.

43 §. *Riistan kauppa.* Mahdollisuus säätää valtioneuvoston asetuksella riistakannan säilyttämisen vuoksi tarpeellisista riistan kauppaa koskevista kielloista ehdotetaan ulotettavaksi myös Suomen talousvyöhykkeelle. Säännöksen soveltamisalaa laajentamalla voitaisiin estää luvattoman saaliin kauppaa ja helpottaa riistaeläinten kaupan valvontaa.

60 §. *Riistanhoitopiirin tehtävät ja toiminta-alue.* Riistanhoitopiirien toiminta-alueet ehdotetaan metsästyslain 60 §:n 3 momenttia tarkistamalla ulotettaviksi talousvyöhykkeelle vastaavalla tavalla, kuin työvoima- ja elinkeinokeskusten toimivalta ehdotetaan järjestettäväksi kalastuslain 115 §:ssä. Pykäläot-sikka ehdotetaan samalla muutettavaksi pykälän sisältöä paremmin vastaavaksi.

Riistanhoitopiirien toiminta-alueiden laajentaminen merkitsisi käytännössä sitä, että merialueiden rannikolla sijaitsevat riistanhoitopiirit saisivat myöntää eräiden rauhoitettujen riistaeläinten pyyntilupia sekä myöntää pyyntilupia maa- ja metsätalousministeriön määräämien kiintiöiden rajoissa myös talousvyöhykkeelle. Lisäksi rannikkoalueen riistanhoitopiirit hoitaisivat talousvyöhykkeellä muutkin riistanhoitopiirille kuuluvat tehtävät sen mukaan kuin metsästyslaissa ja -asetuksessa säädetään tai maa- ja metsätalousministeriö määrää.

Metsähallitus myöntää metsästyslupa talousvyöhykkeelle metsästyslain 46 §:n 3 momentin nojalla. Metsästyslupa on talousvyöhykkeellä tarpeen silloin, kun metsästyksen

harjoittajan pysyvä asuinpaikka on muualla kuin Suomessa. Jos ulkomailla vakinaisesti asuva metsästyslupa haltija haluaa metsästää pyyntiluvan nojalla pyydettäviä eläimiä (esimerkiksi harmaahylje), hänen tulee saada pyyntiin lisäksi riistanhoitopiiriltä pyyntilupa aivan samalla tavoin kuin Suomessa asuvien henkilöidenkin.

1.12. Luonnonsuojelulaki

10 §:n edellä oleva väliotsikko. Väliotsikkoon ehdotetaan lisättäväksi maininta talousvyöhykkeestä, koska talousvyöhyke ei ole valtion aluetta.

17 §. *Muu luonnonsuojelualue.* Pykälässä ehdotetaan, että Suomen talousvyöhykkeelle mahdollisesti perustettavat luonnonsuojelualueet olisivat sekä perustamismenettelyn että myös rauhoituksen suhteen pääsääntöisesti samassa asemassa kuin valtion omistamille alueille perustettavat niin sanotut muut luonnonsuojelualueet. Luonnonsuojelualueen perustamisesta talousvyöhykkeelle säädettäisiin kuitenkin aina valtioneuvoston asetuksella. Perustamisen yhteydessä olisi myös otettava huomioon merioikeusyleissopimuksen V ja XII osan asettamat rajoitukset rantavaltion toimivallalle. Luonnonsuojelualueen perustamisella ei siten esimerkiksi voitaisi rajoittaa merioikeusyleissopimuksen vastaisesti toisten valtioiden aluksille kuuluvaa merenkulun vapautta talousvyöhykkeellä.

Talousvyöhykkeelle perustettavan luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräyksiä annettaessa noudatettaisiin soveltuvin osin luonnonsuojelulain 13—16 §:n säännöksiä. Pykälän 3 momentin mukaan talousvyöhykkeelle perustettavaa luonnonsuojelualuetta eivät kuitenkaan asian luonteen vuoksi koskisi luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmaa, järjestyssääntöä, luonnonsuojelualueen rajojen määräämistä ja merkitsemistä tai alueen liittämistä luonnonsuojelualueeseen koskevat säännökset, jotka sisältyvät luonnonsuojelulain 19—22 §:ään.

Voimassa olevan pykälän mukaan muun luonnonsuojelualueen perustamisesta valtion omistamalle alueelle säädetään pääsääntöisesti asetuksella. Lainkohdan toisen virkkeen mukaan Metsähallitus voi kuitenkin päättää hallinnassaan olevan, enintään 100 hehtaarin

suuruisen alueen perustamisesta luonnonsuojelualueeksi ja sen rauhoitusmääräyksistä. Vastaavasti puolustusministeriö on voinut päättää luonnonsuojelualueen perustamisesta hallinnassaan olevalle alueelle ja sen rauhoitusmääräyksistä.

Uudesta perustuslaista johtuu, että edellä mainittua käytäntöä tulisi muuttaa. Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan muu viranomaisena kuin tasavallan presidentti, valtioneuvosto tai asianomainen ministeriö voidaan vain tarkoin rajatuin edellytyksin valtuuttaa lailla antamaan oikeussääntöjä tietyistä asioista. Tämän vuoksi ehdotetaan, että Metsähallitukselle voimassa olevan lain mukaan kuuluva toimivalta siirrettäisiin ympäristöministeriölle, joka perustaisi enintään 100 hehtaarin suuruiset luonnonsuojelualueet valtion omistamille alueille ympäristöministeriön asetuksella, ja että pykälän 1 momentin toinen virke muutettaisiin vastaavasti. Metsähallituksen päätöksellään perustamien luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräykset jäisivät kuitenkin voimaan luonnonsuojelulain muuttamista koskevan lain voimaantulosäännöksen mukaan. Pykälän 2 momentti ehdotetaan puolestaan kumottavaksi, koska kaikki puolustusministeriön hallinnassa olleet alueet ovat siirtyneet joko Metsähallituksen tai Senaattikiinteistöjen hallintaan.

37 §. *Soveltamisala.* Pykälässä ehdotetaan, että luonnonsuojelulain 6 luvun eliölajien suojelua koskevat säännökset olisivat voimassa myös Suomen talousvyöhykkeellä. Muilta osin luvun säännökset säilyisivät ennallaan. Siten esimerkiksi suhteessa metsästyksessä laissa lueteltuihin riistaeläimiin ja rauhoitamattomiin eläimiin ei tapahtuisi muutoksia.

1.13. Laki valaiden ja arktisten hylkeiden suojelusta

3 §. Merioikeusyleissopimuksen 65 artiklan mukaan talousvyöhykettä koskevat yleissopimuksen V osan määräykset eivät rajoita rantavaltion oikeutta kieltää, rajoittaa tai säännellä tarpeen mukaan merinisäkkäiden hyödyntämistä tiukemmin kuin yleissopimuksessa määrätään. Valtioiden tulee työkennellä erityisesti asianomaisten kansainvälisten järjestöjen välityksellä valaiden suojelemiseksi, hoitamiseksi ja tutkimiseksi.

Edellä mainitun artiklan mukaisesti valaiden ja arktisten hylkeiden suojelusta annetun lain 3 §:n 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että valaiden rauhoittamista koskeva määräys ulotettaisiin koskemaan myös talousvyöhykettä. Rauhoituksen ulottaminen talousvyöhykkeelle olisi tarpeen erityisesti pyöriäisten suojelemiseksi.

Pyöriäinen on ainoa Suomen vesillä säännöllisesti esiintyvä valaslaji. Se on valaista pienimpiä; aikuisella on painoa noin 50 kiloa ja pituutta noin puolitoista metriä. Arvioiden mukaan Itämeren eteläosissa elää nykyisin noin 600 pyöriäistä.

Ympäristöministeriö, Suomen WWF, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Luonnontieteellinen keskusmuseo, Särkänniemen delfiinaario ja Ahvenanmaan maakuntahallitus käynnistivät kesän 2001 alussa kampanjan, jonka tarkoituksena oli rohkaista kansalaisia ilmoittamaan mahdollisista pyöriäishavainnoistaan asiantuntijoille. Seitsemän eri havainnon perusteella voitiin arvioida, että Suomen merialueella oleskeli kesällä 2001 ainakin 3—5 pyöriäisyksilöä.

Pyöriäinen, kuten kaikki muutkin valaslajit (*Cetacea*), on luontodirektiivin IV liitteen mukainen laji, jonka osalta edellytetään tiukkaa suojelua. Direktiivin edellyttämä tiukan suojelun järjestelmä sisältyy voimassa olevan luonnonsuojelulain asianomaisiin säännöksiin. Näillä tarkoitetaan erityisesti luonnonsuojelulain 39 ja 49 §:n määräyksiä. Koska valaita koskeva rauhoitusmääräys on nykyisessä valaiden ja arktisten hylkeiden suojelusta annetussa laissa ilmaistu varsin yleisessä muodossa, 3 §:n 1 momenttia ehdotetaan näiltä osin täydennettäväksi siten, että siinä viitattaisiin luonnonsuojelulain säännöksiin, jotka lajisuojelun osalta vastaavat luontodirektiivissä asetettuja vaatimuksia. Pyöriäinen on edellä todetun lisäksi myös luontodirektiivin II liitteessä mainittu laji, jonka suojelemiseksi jäsenvaltioiden on osoitettava erityisten suojelutoimien alueita. Talousvyöhykkeelle mahdollisesti perustettavien alueiden osalta olisi kuitenkin otettava huomioon merioikeusyleissopimuksen V ja XII osan asettamat rajoitukset rantavaltion toimivallalle.

Suomi liittyi vuonna 1999 Itämeren ja Pohjanmeren pikkuvalaiden suojelusta tehtyyn

sopimukseen (SopS 103/1999). Sopimuksen tarkoituksena on sopimuspuolten läheinen yhteistyö pikkuvalaiden kannalta suotuisan suojelutilanteen saavuttamiseksi ja ylläpitämiseksi. Sopimuksen 2 artiklan 2 kappaleen mukaan jokainen sopimuspuoli soveltaa, oman lainkäyttövaltansa puitteissa ja kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti, erityisesti sopimuksen liitteen mukaisia suojele-, tutkimus- ja hoitotoimia. Kyseisen liitteen mukaan sopimuspuolten pitäisi muun muassa pyrkiä kieltämään kansallisen lainsäädäntönsä nojalla pikkuvalaiden pyydystäminen ja tappaminen sekä asettamaan velvoite vapauttaa elävinä ja terveinä kiinni otetut eläimet välittömästi.

Valaiden pyydystämistä ja tappamista koskeva kielto selventyisi 1 momenttiin ehdotetun viittaussäännöksen myötä. Pyydyksiin joutuneiden vahingoittumattomien valaiden vapauttamisvelvoitetta ei voimassa oleviin säännöksiin sitä vastoin sisälly. Tämän vuoksi pykälän 2 momenttiin ehdotetaan sisällytettäväksi asiaa koskeva nimenomainen säännös. Lisäksi momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännökset vahingoittuneena löydetyn valaan auttamisesta. Ehdotettu säännös vastaa sisällöltään luonnonsuojelulain 41 §:n säännöstä, joka koskee avuttomassa tilassa tavattua rauhoitettua eläintä.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan samalla tarkistettavaksi siten, että ne tahot, joille kuolleenä löydetty valas saadaan toimittaa, täsmennettäisiin nykyolosuhteita vastaaviksi.

1.14. Laki eräiden vedenalaisten johtojen suojelemisesta

1 §. Jotta vedenalaisten johtojen suojelemista koskeva sääntely olisi yhdenmukaista johdon sijainnista riippumatta, pykälään ehdotetaan lisättäväksi lain soveltamisalaa koskeva laajennus, jonka mukaan lakia sovellettaisiin nykyisestä poiketen myös aluevesien alueella, koska muutakaan samaan lopputulokseen (ankara vastuu) johtavaa sääntelyä ei tältä osin ole. Edelleen täsmennettäisiin, että sääntely voi merioikeusyleissopimuksen 113

artiklan mukaisesti koskea aavalla merellä ja talousvyöhykkeellä vain Suomen lipun alla purjehtivaa alusta tai Suomen kansalaisia ja suomalaisia yhteisöjä.

1.15. Laki rajavartiolaitoksesta

2 §. Pykälän 1 kohdassa ehdotetaan täsmennettäväksi, että rajavartiolaitoksen valvonta-alue ulottuisi kalastusvyöhykkeen asemesta talousvyöhykkeelle. Rajavartiolaitoksen valvonta-alueen määrittelystä on tarkoitus luopua rajavartiolaitosta koskevan lainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä. Rajavartiolaitoksen toimivaltuudet määräytyisivät siten jatkossa yksinomaan asiallisin perustein. Tätä tarkoittavat säännösehdotukset tullaan kuitenkin antamaan erikseen kokonaisuudistuksen yhteydessä.

2. Tarkemmat säännökset

Ehdotetun Suomen talousvyöhykettä koskevan lain nojalla annettaisiin valtioneuvoston asetus, jossa lain 1 §:n nojalla osoitettaisiin yksityiskohtaisemmin talousvyöhykkeen ulkorajan kulku ja joka sisältäisi säännökset lain 6 ja 7 §:ssä tarkoitetun hakemuksen ja 8 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen sisällöstä.

Alusjätelakiin ehdotetut muutokset aiheuttavat joitakin muutoksia alusjäteasetukseen.

Asetusluonnokset ovat esityksen 2 liitteenä.

3. Voimaantulo

Koska lakien voimaantulosta ja Suomen vallankäyttöoikeuksien laajentamisesta tiettyin osin aluevesien ulkopuolelle olisi tarpeen informoida etukäteen myös muita valtioita, ehdotetaan, että lait tulisivat voimaan kahden kuukauden kuluttua niiden hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**Suomen talousvyöhykkeestä**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Talousvyöhyke

Suomen talousvyöhyke käsittää Suomen aluevesiin välittömästi liittyvän merialueen, jonka ulkoraja määräytyy Suomen vieraiden valtioiden kanssa tekemien sopimusten mukaisesti ja jonka ulkorajan sijainti osoitetaan valtioneuvoston asetuksella.

2 §

Suomen valtion oikeudet ja lainkäyttövalta talousvyöhykkeellä

Suomen valtiolle kuuluu talousvyöhykkeellä oikeus elollisten ja elottomien luonnonvarojen tutkimiseen, hyödyntämiseen, säilyttämiseen ja hoitamiseen sekä muuhun toimintaan, jonka tarkoituksena on vyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen ja tutkiminen.

Suomella on talousvyöhykkeellä kansainvälisen oikeuden mukainen lainkäyttövalta tekosaarten, laitteiden ja muiden rakennelmien rakentamisessa ja käytössä sekä meriympäristön suojelussa ja meritieteellisessä tutkimuksessa samoin kuin muut kansainvälisen oikeuden mukaiset oikeudet ja velvollisuudet.

2 luku

Talousvyöhykkeellä sovellettava lainsäädäntö

3 §

Ympäristönsuojeluun ja vesirakentamiseen sovellettava lainsäädäntö

Talousvyöhykkeellä sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia (468/1994), ympäristönsuojelulakia (86/2000) ja vesilakia (264/1961) sekä niiden nojalla annettuja säännöksiä.

Alusten tavanomaisesta toiminnasta aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä ja öljyvahinkojen torjuntaa koskevista toimenpiteistä talousvyöhykkeellä säädetään aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa (300/1979). Lisäksi talousvyöhykkeellä sovelletaan jätelakia (1072/1993) siten, kuin siitä erikseen säädetään.

4 §

Kalastukseen, metsästyksen ja luonnonsuojeluun sovellettava lainsäädäntö

Kalastuksen ja metsästyksen harjoittamisesta sekä elollisten luonnonvarojen säilyttämisestä ja luonnonsuojelusta talousvyöhykkeellä on voimassa, mitä kalastus-, met-

sästy- ja luonnonsuojelulainsäädännössä sekä Euroopan yhteisön yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevista säännöksistä sekä niiden nojalla säädetään tai määrätään sekä mitä vieraan valtion kanssa on sovittu.

5 §

Vedenalaisten johtojen suojelemiseen, maa-aineksiin sekä kaivoskivennäisiin sovellettava lainsäädäntö

Talousvyöhykkeellä on voimassa, mitä eräiden vedenalaisten johtojen suojelemisesta annetussa laissa (145/1965) säädetään.

Maa-ainesten ottamiseen talousvyöhykkeellä sovelletaan vesilakia.

Kaivoskivennäisten hyödyntämiseen tähtävään tutkimukseen, etsintään ja valtaamiseen sekä kaivoskivennäisten hyväksikäyttöön talousvyöhykkeellä sovelletaan kaivoslakia (503/1965) ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

3 luku

Talousvyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen ja siihen tähtäävä tutkimus sekä rakentaminen talousvyöhykkeellä

6 §

Hyödyntämisoikeus

Valtioneuvosto voi antaa hakemuksesta suostumuksen hyödyntää talousvyöhykkeellä olevan merenpohjan ja sen sisustan luonnonvaroja sekä tehdä tällaiseen hyödyntämiseen tähtävää tutkimusta tai suorittaa talousvyöhykkeellä muuta toimintaa, jonka tarkoituksena on vyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen (*hyödyntämisoikeus*). Hyödyntämisoikeus ei koske 4 §:ssä tarkoitettua toimintaa. Hakemuksen sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Luonnonvaroilla tarkoitetaan 1 momentissa merenpohjan ja sen sisustan kaivoskivennäisiä, kiviaineksia ja muita elottomia esiintymiä sekä pohjalajeihin kuuluvia kasveja ja eläimiä, jotka ovat pyynti-ikäisinä joko liik-

kumattomina merenpohjassa tai sen sisustassa taikka jotka kykenevät liikkumaan vain ollessaan jatkuvassa kiinteässä kosketuksessa merenpohjaan tai sen sisustaan.

Suostumus voidaan antaa määräajaksi tai toistaiseksi. Päätöksessä on määrättävä ehdot, jotka ovat turvallisuuden ja yleisen edun kannalta välttämättömiä.

Päätöstä voidaan tarkistaa, jos toiminta ei vastaa päätöksessä määrättyjä ehtoja. Toiminta voidaan samoin edellytyksin määrätä keskeytettäväksi. Toiminnan keskeyttämisestä päättää kauppa- ja teollisuusministeriö. Päätös voidaan myös peruuttaa, jos toiminnassa rikotaan olennaisesti päätöksessä määrättyjä ehtoja. Valvontaviranomaisen tulee viipymättä ilmoittaa kauppa- ja teollisuusministeriölle havaitsemastaan rikkomuksesta.

7 §

Rakentaminen

Valtioneuvosto voi antaa hakemuksesta suostumuksen tekosaarten, 6 §:ssä tarkoitettuun toimintaan käytettävien laitteiden ja muiden rakennelmien sekä sellaisten muiden laitteiden ja rakennelmien rakentamiseen ja käyttämiseen, jotka saattavat haitata Suomelle kansainvälisen oikeuden mukaan kuuluvien oikeuksien käyttämistä talousvyöhykkeellä. Hakemuksen sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Suostumuksen saaja on päätöksessä merenkulun turvallisuuden vuoksi velvoitettava poistamaan käytöstä pois jätettävä laite ja rakennelma, jos poistaminen on mahdollista. Suostumuksen saaja on myös velvoitettava ilmoittamaan kauppa- ja teollisuusministeriölle sellaisten laitteiden ja rakennelmien sijainti, syvyys ja mitat, joita ei ole poistettu kokonaan.

Suostumus voidaan antaa määräajaksi tai toistaiseksi. Jos toiminta ei vastaa päätöksessä määrättyjä ehtoja tai jos päätöksen antamisen jälkeen olot ovat muuttuneet olennaisesti, päätöksen ehtoja voidaan muuttaa tai suostumus voidaan peruuttaa. Valvontaviranomaisen tulee viipymättä ilmoittaa kauppa- ja teollisuusministeriölle havaitsemastaan rikkomuksesta.

Päätöksessä voidaan määrätä, että tämän lain mukaisesti rakennettujen tekosaarten, laitteiden ja rakennelmien ympärille perustetaan suojavyöhyke. Suojavyöhyke ei saa ulottua yli 500 metrin etäisyydelle tekosaaren, laitteen tai muun rakennelman ulkoreunan kustakin pisteestä mitattuna, ellei se yleisesti hyväksytyjen kansainvälisten määräysten mukaan ole sallittua tai ellei toimivaltainen kansainvälinen järjestö toisin suosita.

4 luku

Meritieteellinen tutkimus

8 §

Meritieteellinen tutkimus

Muusta kuin sellaisesta tutkimuksesta, johon sovelletaan 4 tai 6 §:ää, on tehtävä ilmoitus kauppaja- ja teollisuusministeriölle. Jos kauppaja- ja teollisuusministeriö katsoo, että meritieteellistä tutkimusta koskevassa ilmoituksessa tarkoitettu tutkimushanke kuuluu 6 tai 7 §:n soveltamisalaan, kauppaja- ja teollisuusministeriön on ilmoitettava siitä ilmoituksen tekijälle mahdollisimman pian ja viimeistään neljän kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Tutkimushankkeeseen, josta on tehty ilmoitus, voidaan muussa tapauksessa ryhtyä aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua ilmoituksen vastaanottamisesta, jollei kauppaja- ja teollisuusministeriö päättä, että siihen voidaan ryhtyä aikaisemmin. Meritieteellistä tutkimusta koskevan ilmoituksen sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Kauppaja- ja teollisuusministeriö voi kieltää tutkimushankkeeseen ryhtymisen, jos ilmoituksen tiedot tutkimushankkeesta ovat virheellisiä tai jos tutkimushankkeeseen ryhtyvällä ei arvioida olevan kykyä täyttää tutkimushankkeeseen liittyviä Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen (SopS 49—50/1996) 249 artiklan mukaisia velvoitteita sen vuoksi, että tutkimushankkeeseen ryhtyvältä on aiemmin jäänyt täyttämättä vastaavia velvoitteita. Kauppaja- ja teollisuusministeriön on ilmoitettava kieltopäätöksestään neljän kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta.

9 §

Meritieteellisen tutkimuksen keskeyttäminen ja lopettaminen

Kauppaja- ja teollisuusministeriö voi määrätä 8 §:ssä tarkoitettun tutkimuksen keskeyttäväksi, jos tutkimusta tehdään mainitun pykälän 1 momentissa tarkoitettussa ilmoituksessa annetuista tiedoista poiketen tai tutkimusta tekevä ei noudata Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen 249 artiklan määräyksiä niistä oikeuksista, joita rantavaltiota on meritieteelliseen tutkimushankkeeseen. Keskeyttämismääräys on peruutettava heti, kun tutkimusta tekevä antaa tutkimuksesta oikeat tiedot tai täyttää, mitä mainitussa artiklassa määrätään.

Kauppaja- ja teollisuusministeriö voi määrätä meritieteellisen tutkimuksen lopetettavaksi kokonaan, jos 8 §:n 1 momentissa tarkoitettussa ilmoituksessa annetuista tiedoista poikkeaminen merkitsee huomattavaa muutosta tutkimushankkeeseen tai -toimintaan taikka jos tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettuja puutteita ei korjata kohtuullisessa ajassa.

Valvontaviranomaisen tulee viipymättä ilmoittaa kauppaja- ja teollisuusministeriölle havaitsemastaan rikkomuksesta tai laiminlyönistä.

5 luku

Suomen rikosoikeuden soveltaminen talousvyöhykkeellä ja rangaistukset

10 §

Suomen rikosoikeuden soveltaminen talousvyöhykkeellä tehtyyn rikokseen

Talousvyöhykkeellä olevalla 7 §:ssä tarkoitettulla tekosaarella, laitteella tai muulla rakennelmalla tehty tai niihin kohdistuva rikos ja sen rangaistava yritys katsotaan rikoslain (39/1889) 1 luvun 1 §:n mukaisesti Suomessa tehdyiksi.

Muualla talousvyöhykkeellä tehty, 11—16 §:ssä mainittu rikos ja sen rangaistava yritys katsotaan rikoslain 1 luvun 1 §:n mukaisesti Suomessa tehdyiksi.

Jos 2 momentissa tarkoitettu rikos on tehty ulkomaiselta alukselta sen ollessa Suomen talousvyöhykkeellä, rikosasiaa ei saa tutkia Suomessa ilman valtakunnansyyttäjän syytemääräystä, ellei kysymyksessä ole jokin rikoslain 1 luvun 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu tapaus.

11 §

Ympäristörikokset talousvyöhykkeellä

Rangaistus vastoin 3 §:n 1 momentissa mainittuja lakeja talousvyöhykkeellä tehdystä ympäristön turmelemisesta, törkeästä ympäristön turmelemisesta, ympäristörikkomuksesta, tuottamuksellisesta ympäristön turmelemisesta ja luonnonsuojelurikoksesta tuomitaan rikoslain 48 luvun 1—5 §:n mukaan.

Rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä ympäristönsuojelulain rikkomisesta tuomitaan ympäristönsuojelulain 116 §:n 2 momentin mukaan, rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä jäterikkomuksesta jätelain 60 §:n mukaan ja rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä luonnonsuojelurikkomuksesta luonnonsuojelulain (1096/1996) 58 §:n 2 momentin mukaan.

Tässä pykälässä mainittuihin rikoksiin sovelletaan, mitä rikoslaissa säädetään oikeushenkilön rangaistusvastuusta.

12 §

Vesilain luparikkomus talousvyöhykkeellä

Rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä vesilain luparikkomuksesta tuomitaan vesilain 13 luvun 3 §:n mukaan.

13 §

Kalastusrikos, laittoman saaliin kätkeminen, kalastusrikkomus ja yhteisen kalastuspolitiikan rikkominen talousvyöhykkeellä

Rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä kalastusrikoksesta ja laittoman saaliin kät-

kemisestä tuomitaan rikoslain 48 a luvun 2 ja 4 §:n mukaan. Rangaistusta määrättäessä on lisäksi otettava huomioon, mitä rikoslain 48 a luvun 7 §:ssä säädetään.

Rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä kalastusrikkomuksesta tuomitaan kalastuslain (286/1982) 108 §:n mukaan.

Rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä yhteisen kalastuspolitiikan rikkomisesta tuomitaan Euroopan yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain (1139/1994) 7 §:n 1 momentin mukaan.

14 §

Metsästysrikos, laittoman saaliin kätkeminen, metsästysrikkomus ja metsästyslain säännösten rikkominen talousvyöhykkeellä

Rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä metsästysrikoksesta ja laittoman saaliin kätkemisestä tuomitaan rikoslain 48 a luvun 1 ja 4 §:n mukaan.

Rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä metsästysrikkomuksesta ja metsästyslain säännösten rikkomisesta tuomitaan metsästyslain (615/1993) 74 ja 75 §:n mukaan.

15 §

Kaivosrikkomus talousvyöhykkeellä

Rangaistus talousvyöhykkeellä tehdystä kaivosrikkomuksesta tuomitaan kaivoslain 62 §:n 2 momentin mukaan.

16 §

Luvaton toiminta talousvyöhykkeellä

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) ryhtyy 6 tai 7 §:ssä tarkoitettuun toimintaan ilman valtioneuvoston suostumusta,
- 2) toimii vastoin 6 tai 7 §:ssä tarkoitettussa päätöksessä määrättyjä ehtoja taikka
- 3) toimii vastoin 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua kieltoa,

on tuomittava luvattomasta toiminnasta talousvyöhykkeellä sakkoon.

6 luku

Erinäiset säännökset

17 §

Tekosaarilla, laitteilla ja muilla rakennelmissa sovellettava laki

Tämän lain mukaisesti rakennetuilla tekosaarilla, laitteilla ja muilla rakennelmissa sovelletaan Suomen lakia samalla tavoin kuin jos rakennelma sijaitsi lähinnä olevalla Suomen alueella.

18 §

Viranomaisten alueellinen toimivalta

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisena yhteysviranomaisena sekä ympäristönsuojelulaissa, vesilaissa ja jätelaissa tarkoitettuna valvontaviranomaisena talousvyöhykkeellä toimii alueellinen ympäristökeskus. Toimivaltainen alueellinen ympäristökeskus on se, jonka toimialueen kohdalla hanke talousvyöhykkeellä sijaitsee. Alueellisten ympäristökeskusten toimialueiden välisen rajan katsotaan jatkuvan aluevesien ulkorajalta suuntaansa muuttamatta talousvyöhykkeen ulkorajaan saakka.

Länsi-Suomen ympäristölupavirasto toimii ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisena lupaviranomaisena talousvyöhykkeellä.

19 §

Valvonta ja rajavartioviranomaisen määräykset

Edellä 6—8 §:ssä tarkoitetun toiminnan harjoittamista valvoo rajavartiolaitos. Edellä 6—9 §:ssä tarkoitetusta päätöksestä on päätöksentekijän viipymättä annettava tieto rajavartiolaitoksen esikunnalle. Kauppa- ja teollisuusministeriön on viipymättä annettava tieto rajavartiolaitoksen esikunnalle myös 8 §:ssä tarkoitetusta ilmoituksesta, jos se ei katso ilmoituksessa tarkoitetun tutkimushankkeen kuuluvan 6 tai 7 §:n sovelta-

misalaan. Tiedoksianto on samalla saatettava myös ilmoituksentekijän tiedoksi.

Rajavartioviranomaisella on oikeus määrätä välittömästi lopetettavaksi sellainen 6—8 §:ssä tarkoitettu toiminta, jota harjoitetaan ilman valtioneuvoston suostumusta tai kauppa- ja teollisuusministeriölle tehtyä ilmoitusta, sekä toiminta, jota jatketaan vastoin 9 §:ssä tarkoitettua päätöstä.

20 §

Uhkasakko ja teettämisuhka

Tämän lain mukaisen päätöksen noudattamisen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko tai teettämisuhka siten kuin uhkasakko-laissa (1113/1990) säädetään.

21 §

Rikosprosessuaalisten pakkokeinojen käyttäminen

Tässä laissa tarkoitettujen talousvyöhykkeellä tehtyjen rikosten johdosta käytetään pakkokeinoja siten kuin pakkokeinolaissa (450/1987) säädetään.

22 §

Muutoksenhaku

Muutosta valtioneuvoston tai kauppa- ja teollisuusministeriön tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tässä laissa tarkoitetun hankkeen toteuttamiseksi tarvittavaan muuhun päätökseen haetaan muutosta siten kuin siitä erikseen säädetään.

23 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Tämän lain rikkomista koskevan asian käsittelee Helsingin käräjäoikeus.

7 luku

Voimaantulo

24 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

Tällä lailla kumotaan 5 päivänä maaliskuuta 1965 annettu mannermaajalustalaki (149/1965) ja Suomen kalastusvyöhykkeestä 15 päivänä marraskuuta 1974 annettu laki (839/1974) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Viimeksi mainitun lain nojalla an-

netut säännökset jäävät kuitenkin edelleen voimaan.

Mannermaajalustalain nojalla annettua lupaa tai mannermaajalustalain 4 §:n nojalla tehtyä päätöstä, joka on voimassa tämän lain voimaan tullessa, on noudatettava, jollei tämän lain nojalla toisin määrätä.

Jos muualla lainsäädännössä viitataan Suomen kalastusvyöhykkeestä annettuun lakiin, sen sijasta noudatetaan soveltuvin osin, mitä tässä laissa säädetään Suomen talousvyöhykkeestä.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 10 päivänä kesäkuuta 1994 annettuun lakiin (468/1994) uusi 4 a § seuraavasti:

4 a §

*Suomen talousvyöhyke*lousvyöhykkeestä annetun lain (/) 1 §:ssä
tarkoitettulla Suomen talousvyöhykkeellä.

Tätä lakia sovelletaan myös Suomen ta-
kuuta 20 .

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä

3.

Laki**merensuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun merensuojelulain (1415/1994) 3 § ja 10 §:n 4 momentti, sekä

muutetaan 1 §:n 1 ja 3 momentti, 2 §:n 1 ja 2 momentti, 7 §:n 1 ja 2 momentti, 8 §, 9 §:n 1, 3 ja 5 momentti, 10 §:n 1 ja 3 momentti, 11 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 12 §:n 2 momentti, 13 §:n 2 ja 4 momentti sekä 14 §,

sellaisina kuin niistä ovat 9 §:n 1 momentti, 10 §:n 1 momentti ja 11 §:n 1 momentti laissa 221/1995 sekä 9 §:n 5 momentti, 10 §:n 3 momentti ja 11 §:n 4 momentti laissa 92/2000, seuraavasti:

1 §

Pilaamiskielto

Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella ei suomalaisella aluksella, avomeriyksiköllä tai ilma-aluksella saa ryhtyä toimeen, josta voi aiheutua meren pilaantumista. Suomen kansalainen tai suomalainen yhteisö ei muutoinkaan saa Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella merellä ryhtyä toimeen, josta voi aiheutua meren pilaantumista.

Suomen kansalainen tai suomalainen yhteisö saa kuitenkin ryhtyä Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella toimeen, jonka vaikutukset rajoittuvat toisen valtion aluevesiin tai talousvyöhykkeeseen, jos siihen on saatu asianomaisen valtion viranomaisen lupa. Sama koskee toimintaa suomalaisella aluksella, avomeriyksiköllä tai ilma-aluksella Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella. Toimet eivät saa olla Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen vastaisia eivätkä vastoin sitä, mitä tässä laissa säädetään.

2 §

Soveltamisala

Sen lisäksi, mitä 1 §:ssä säädetään, tätä lakia sovelletaan myös muuhun merensuoje-

luun Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella.

Merensuojelusta Suomen alueella ja Suomen talousvyöhykkeellä säädetään ympäristönsuojelulaissa (86/2000).

7 §

Mereen laskemista koskeva kielto

Suomalaisesta aluksesta, avomeriyksiköstä tai ilma-aluksesta taikka Suomessa jätteellä lastatusta aluksesta tai ilma-aluksesta ei Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella saa laskea mereen jätettä tai muuta ainetta. Suomesta peräisin olevan jätteen mereen laskeminen on muutoinkin kielletty. Nämä kiellot eivät kuitenkaan koske 9 §:ssä tarkoitettua ruoppausmassan mereen sijoittamista.

Tahallinen suomalaisen aluksen, avomeriyksikön tai ilma-aluksen mereen upottaminen tai merelle hylkääminen Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella on kielletty. Suomalaisen avomeriyksikön upottaminen tai hylkääminen paikalleen toisen valtion aluevesillä tai talousvyöhykkeellä on kuitenkin sallittu, jos se asianomaisen valtion lainsäädännön mukaan on sallittu. Tällainen toimi ei kuitenkaan saa olla Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen vastainen.

8 §

Jätteen polttamiskielto

Jätteen polttaminen suomalaisessa aluksessa tai avomeriyksikössä Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella on kielletty. Sama koskee Suomesta peräisin olevan, Suomen kautta kuljetetun tai Suomessa lastatun jätteen polttamista muussa aluksessa.

9 §

Ruoppausmassan sijoittamista koskeva lupa

Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolelle ei suomalaisesta aluksesta, avomeriyksiköstä tai Suomessa lastatusta aluksesta saa sijoittaa ruoppausmassaa mereen ilman Suomen ympäristökeskuksen lupaa, ellei 4 momentista muuta johdu.

Ruoppausmassan sijoittamisesta ja sijoittamisen edellytyksistä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ruoppausmassan sisältämiä haitallisia aineita koskevista arviointiperusteista ja ruoppausmassan sisältämien haitallisten aineiden raja-arvoista.

Jos 1 momentissa tarkoitettu ruoppausmassan sijoittaminen Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolelle tai sen vaikutukset ulottuvat myös Suomen talousvyöhykkeelle tai aluevesille, lupaviranomaisena on koko hankkeen osalta Länsi-Suomen ympäristölupavirasto. Lupamenettelystä ja muutoksenhausta on soveltuvin osin voimassa, mitä niistä säädetään vesilaissa (264/1961).

10 §

Merelle tehtävät rakennelmat

Suomen kansalainen tai suomalainen yhteisö ei saa ilman Suomen ympäristökeskuksen lupaa tehdä rakennelmia aavalle merelle Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolelle. Lupa ei saa antaa 1 §:n vastaiseen toimintaan.

Jos 1 momentissa tarkoitettu rakennelma ulottuu myös Suomen talousvyöhykkeelle tai aluevesille, lupaviranomaisena on koko hankkeen osalta Länsi-Suomen ympäristölupavirasto. Lupamenettelystä ja muutoksenhausta on soveltuvin osin voimassa, mitä niistä säädetään vesilaissa.

11 §

Merenpohjan ja sen sisustan tutkimista ja hyväksikäyttöä koskeva lupa

Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella tapahtuvaa öljyn ja kaasun etsintäporausta, hyväksikäyttöä ja muuta niihin liittyvää toimintaa taikka muuta merenpohjan hyväksikäyttöä varten tulee suomalaisen aluksen tai avomeriyksikön toiminnalle 2 §:n 3 momentin estämättä hankkia Suomen ympäristökeskuksen lupa. Lupa ei kuitenkaan tarvita, jos toisen valtion viranomaisen on antanut toiminnalle asianmukaisen luvan alueella, jossa kyseinen valtio kansainvälisen oikeuden perusteella käyttää lainkäyttövaltaa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä niistä tiedoista, joita lupahakemuksessa on esitettävä. Ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kemikaaleista, joita käytetään merenpohjan tutkimuksessa ja hyväksikäytössä.

Jos 1 momentissa tarkoitettu toiminta Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella ulottuu myös Suomen talousvyöhykkeelle tai aluevesille, lupaviranomaisena on koko hankkeen osalta Länsi-Suomen ympäristölupavirasto. Lupamenettelystä ja muutoksenhausta on soveltuvin osin voimassa, mitä niistä säädetään ympäristönsuojelulaissa.

12 §

Valvonta

Lisäksi tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista valvovat valtion eri viranomaiset kukin omalla toimialallaan.

13 §

Tietorekisterit ja tietojen antaminen

Ympäristöministeriön tai sen määräämän viranomaisen on pidettävä kirjaa luvan nojalla mereen Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolelle sijoitettujen ruoppausmassojen sekä 7 §:n 3 momentissa tarkoitettujen mereen laskettujen jätteiden ja muiden aineiden laadusta ja määrästä, sijoittamis- ja laskemispaikasta, sekä sijoittamisajankohdasta ja tavasta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitetuista menettelyistä.

14 §

Pakkokeinot

Jos joku lyö laimin tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen taikka ryhtyy niiden vastaiseen toimeen, ympäristöministeriö voi sakon uhalla velvoittaa asianomaisen määrääjassa poistamaan oikeudenvastaisen tilan tai laiminlyönnin taikka asettaa uhan, että tarpeelliset toimenpiteet teetetään asianomaisen kustannuksella. Ministeriö voi määrätä, että sen päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta. Asiassa sovelletaan muutoin, mitä uhkasakolaissa (1113/1990) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .

4.

Laki**ympäristönsuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä helmikuuta 2000 annetun ympäristönsuojelulain (86/2000) 9 §:n 1 ja 2 momentti sekä 28 §:n 2 momentin 5 kohta, sekä
lisätään 2 §:ään uusi 5 momentti, seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

 Tätä lakia sovelletaan myös Suomen talousvyöhykkeestä annetussa laissa (/) tarkoitetulla Suomen talousvyöhykkeellä.

9 §

Merta koskevat erityiset kiellot

Suomen maa-alueella, sisävesialueella, aluevesillä tai talousvyöhykkeellä ei saa ryhtyä toimeen, josta voi aiheutua merensuojelulaissa tarkoitettua meren pilaantumista Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella.

Suomen aluevesille tai talousvyöhykkeelle ei saa upottamis- tai muussa hylkäämistarkoituksessa laskea jätettä tai muuta ainetta suomalaisesta tai ulkomaisesta aluksesta, jäällä liikkuvasta ajoneuvosta, ilma-aluksesta tai merensuojelulain 4 §:n 2 kohdassa tarkoitettua avomeriyksiköstä taikka upottaa tai

hylätä alusta, avomeriyksikköä tai ilma-alusta, ottaen huomioon, mitä vastaavasta toimenpiteestä talousvyöhykkeen ulkopuolella säädetään merensuojelulain 7 §:n 3 momentissa. Sama koskee aineen kaatamista rannalta mereen upottamis- tai hylkäämistarkoituksessa.

-----

28 §

Yleinen luvanvaraisuus

 Ympäristölupa on lisäksi oltava:

-----
 5) öljyn ja kaasun etsintäporaukseen ja esiintymän hyväksikäyttöön sekä muuhun niihin liittyvään toimintaan Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä.

 Tämä laki tulee voimaan   päivänä
 kuuta 20   .

5.

Laki**vesilain 1 luvun 3 §:n ja 16 luvun 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä toukokuuta 1961 annetun vesilain (264/1961) 1 luvun 3 §, sellaisena kuin se on laissa 1416/1994, sekä
lisätään 16 luvun 7 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 88/2000, uusi 3 momentti, seuraavasti:

1 luku

3 §

Mitä tässä laissa säädetään vesistöistä, koskee vastaavasti myös Suomen aluevesiä ja talousvyöhykettä.

Suomen aluevesien rajoista säädetään Suomen aluevesien rajoista annetussa laissa (463/1956) ja Suomen talousvyöhykkeestä Suomen talousvyöhykkeestä annetussa laissa (/).

16 luku

7 §

—————
 Jos hakemus koskee Suomen talousvyöhykkeellä toteutettavaa hanketta, 1 momentissa tarkoitettu kuulutus on julkaistava niissä kunnissa, joiden alueen kohdalla hanke toteutetaan. Kuulutuksen julkaisemisesta on lisäksi ilmoitettava virallisessa lehdessä.

—————
 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 _____ .

6.

Laki**jätelain 73 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 3 päivänä joulukuuta 1993 annetun jätelain (1072/1993) 73 a §, sellaisena kuin se on laissa 1419/1994, seuraavasti:

73 a §

*Kielto polttaa jätettä Suomen vesialueella ja
 talousvyöhykkeellä*

tuvasta jätteen polttamisesta aluksilla säädetään kuitenkin aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa (300/1979).

Jätteen polttaminen Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä on kielletty.
 Alusten tavanomaisesta toiminnasta aiheu-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 _____ .

7.

Laki**aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä 16 päivänä maaliskuuta 1979 annetun lain (300/1979) 10 §:n 2 momentti, 19 §:n 1 momentti, 22 §:n 2 momentti, 23 §, 27 b §:n 1 momentti ja 30 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 19 §:n 1 momentti ja 27 b §:n 1 momentti laissa 489/2000 ja 30 §:n 3 momentti laissa 933/2003, sekä

lisätään 5 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 433/2000, uusi 2—5 momentti, 5 b §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2—5 momentti, lakiin uusi 5 c §, 28 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 696/1995 ja 522/1996, uusi 3 momentti, sekä lakiin uusi 28 a—28 c § seuraavasti:

5 a §

Kun on perusteltua syytä epäillä, että Suomen aluemerellä tai talousvyöhykkeellä purjehtivalta ulkomaiselta alukselta on Suomen talousvyöhykkeellä rikottu tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä, alusturvallisuuden valvontaviranomainen sekä rajavartioviranomainen ja poliisi voivat vaatia alukselta tietoja aluksesta, aluksen rekisteröintisatamasta, satamasta, jossa se on viimeksi käynyt, ja satamasta, jonne se on matkalla, sekä muita tietoja sen toteamiseksi, onko säännöksiä rikottu.

Edellä 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa alusturvallisuuden valvontaviranomainen sekä rajavartioviranomainen ja poliisi voivat tarkastaa aluksen, jos momentissa tarkoitettujen säännösten rikkomisesta seuraa huomattava päästö, joka aiheuttaa merkittävää meriympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, ja alus on kieltäytynyt antamasta tietoja tai aluksen antamat tiedot ovat selvästi ristiriidassa tosiasiallisen tilanteen kanssa ja olosuhteet muutoin antavat aiheutta tarkastukseen.

Alusturvallisuuden valvontaviranomainen sekä rajavartioviranomainen ja poliisi voivat pysäyttää Suomen aluemerellä tai talousvyöhykkeellä purjehtivan ulkomaisen aluksen, jos on ilmeistä, että alukselta on Suomen talousvyöhykkeellä rikottu tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä siten, että päästöistä aiheutuu Suomen rantaviivalle tai siihen liit-

tyville eduille taikka Suomen aluemereren tai talousvyöhykkeen luonnonvaroilta huomattavaa vahinkoa tai sen vaaraa.

Edellä 2—4 momentissa säädetyin edellytyksin momenteissa tarkoitettujen toimenpiteiden voidaan kohdistaa myös sellaiseen Suomen talousvyöhykkeellä purjehtivaan ulkomaiseen alukseen, jolta epäillään rikotun tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä Suomen aluemerellä.

5 b §

Ulkomaisen aluksen tarkastus tulee rajoittaa sellaisten todistusten ja muiden asiakirjojen tarkastamiseen, joita alukselta Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten mukaan vaaditaan, tai aluksen muiden vastaavien asiakirjojen tarkastamiseen. Aluksen saa tarkastaa tarkemmin vasta mainitun tarkastuksen jälkeen ja silloinkin vain, jos on perusteltua syytä epäillä, että aluksen tai sen varusteiden kunto poikkeaa olennaisesti asiakirjojen tiedoista tai asiakirjojen tiedot eivät riitä vahvistamaan tai todentamaan epäiltyä säännösten rikkomista taikka aluksessa ei ole voimassa olevia vaadittavia todistuksia tai asiakirjoja.

Vaikka 5 ja 5 a §:n mukaisesti suoritetuista tutkimuksista ilmenisi, että ulkomaiselta alukselta on rikottu tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä, aluksen tulee viipymättä antaa jatkaa matkaansa.

Jos meriympäristölle aiheutuu kohtuutonta vahingonvaaraa siitä, että 5 a §:n 4 momentin nojalla Suomen talousvyöhykkeellä pysäytetyn aluksen annetaan jatkaa matkaansa, alusturvallisuuden valvontaviranomainen voi kieltää matkan jatkamisen tai asettaa matkan jatkamisen ehdoksi, että alus siirretään lähimmälle sopivalle korjaustelakalle. Päätöksestä, jolla matkan jatkaminen on kielletty tai tehty ehdolliseksi, on viipymättä ilmoitettava aluksen lippuvaltiolle.

Tarkastuksen toimittamisesta ulkomaisella aluksella sekä aluksen pysäyttamisestä ja käytön rajoittamisesta on voimassa, mitä alusturvallisuuden valvonnasta annetussa laissa säädetään.

5 c §

Jos on ilmeistä, että alukselta on Suomen sisäisillä aluevesillä, aluemerellä tai talousvyöhykkeellä rikottu tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä siten, että Suomen ranta-alueelle tai siihen liittyville eduille taikka Suomen alumeren tai talousvyöhykkeen luonnonvaroilta aiheutuu huomattavaa vahinkoa tai sen vaaraa, aluksen matkan jatkamisen ehdoksi voidaan määrätä, että aluksen puolesta on asetettava riittävä vakuus mahdollisen korvausvelvollisuuden täyttämiseksi.

Vakuuden asettamisesta ja sen määrästä päättää Suomen ympäristökeskus. Päätökseen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Vakuuden tallettamisesta on voimassa, mitä rahan, arvosuoksien, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapautumiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetussa laissa (281/1931) säädetään. Vakuus on palautettava sen asettajalle, kun edellytyksiä sen pitämiseksi ei enää ole.

Ulkomaisen aluksen matkan jatkamiselle asetetuista ehdoista on viipymättä ilmoitettava aluksen lippuvaltiolle.

10 §

Öljyn tai öljypitoisen seoksen päästäminen veteen Suomen talousvyöhykkeellä ja suo-

malaisesta aluksesta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella on pääsääntöisesti kielletty. Valtioneuvoston asetuksella säädetään alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvän vuoden 1978 pöytäkirjan määräysten mukaisista poikkeuksista tähän kieltoon.

19 §

Jos alusöljyvahinko on sattunut tai sen vaara uhkaa Suomen vesialueella aavalla selällä tai talousvyöhykkeellä, Suomen ympäristökeskus määrää torjunnan suorittamisesta ja asettaa torjuntatöiden johtajan. Jos vahinko on sattunut tai sen vaara uhkaa muualla, usean kunnan alueella taikka jos vahinko tai vaara on niin suuri, ettei kuntaa kohtuudella voida vaatia yksin huolehtimaan torjuntatöitä, torjuntatöiden johtajana toimii aluepalopäällikkö. Jos torjuntatoimet tällöin kestävät pitkään tai siihen muuten on erityistä syytä, Suomen ympäristökeskus voi määrätä torjuntatöiden johtajasta toisin.

22 §

Käsittlemättömän käymäläjäteveden päästäminen aluksesta veteen Suomen talousvyöhykkeellä ja suomalaisesta aluksesta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella sekä käsitellyn käymäläjäteveden päästäminen veteen Suomen vesialueella on pääsääntöisesti kielletty. Valtioneuvoston asetuksella säädetään alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvän vuoden 1978 pöytäkirjan määräysten mukaisista poikkeuksista tähän kieltoon.

23 §

Kiinteän jätteen poistaminen aluksesta veteen Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä on kielletty.

Kiinteän jätteen poistaminen veteen suomalaisesta aluksesta on myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella kielletty.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään alusten aiheuttaman meren pilaantumisen eh-

käisemisestä vuonna 1973 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvän vuoden 1978 pöytäkirjan määräysten mukaisesta ruokajätteiden poistamista koskevasta poikkeuksesta 1 ja 2 momentissa säädettyihin kieltoihin.

27 b §

Aluksista Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä aiheutuvien, muiden vahingollisten aineiden kuin öljyn aiheuttamien ympäristövahinkojen (*aluskemikaalivahinko*) torjuntatoimen ylin johto ja valvonta kuuluu ympäristöministeriölle.

28 §

Sen estämättä, mitä rikoslain 1 luvussa säädetään, 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen säännösten rikkomiseen sovelletaan Suomen lakia myös, kun teko on tehty ulkomaiselta alukselta Suomen talousvyöhykkeellä.

28 a §

Ulkomaiseen alukseen kohdistuvasta 5 ja 5 a §:n mukaisesta menettelystä on viipymättä ilmoitettava aluksen lippuvaltiolle. Jos kyse on Suomen vesialueella tehdystä teosta, vain oikeudenkäyntiin liittyvät tiedot on ilmoitettava.

28 b §

Tutkittaessa sellaista 28 §:n 1 momentissa tarkoitettua rikoslain 48 luvun 1—4 §:ssä rangaistavaksi säädettyä tekoa, josta luvun 10 §:n mukaan rangaistuksena voidaan tuomita vain sakkoa, oikeus pakkokeinojen käyttöön määräytyy luvun 1—4 §:ssä säädettyjen rangaistusasteikkojen perusteella.

28 c §

Jos 28 §:ssä tarkoitettu teko on tehty ulkomaiselta alukselta sen ollessa Suomen talousvyöhykkeellä, rikosasiaa ei saa tutkia Suomessa ilman valtakunnansyyttäjän syytemääräystä, ellei kysymyksessä ole jokin rikoslain 1 luvun 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu tapaus.

Jos ulkomainen alus ei ole tullut vapaaehtoisesti suomalaiseseen satamaan tai ollut vapaaehtoisesti ankkurissa Suomen vesialueella, 1 momentissa tarkoitettu teosta saa nostaa syytteen vain, jos päästöstä on aiheutunut huomattavaa vahinkoa tai sen vaaraa Suomen rantaviivalle taikka siihen liittyville eduille tai Suomen aluemereren tai talousvyöhykkeen luonnonvaroilta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu teosta ei saa nostaa syytettä, jos aluksen lippuvaltio ryhtyy oikeudellisiin toimiin rangaistuksen määräämiseksi kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun esitutkinta on aloitettu Suomessa. Kun lippuvaltion käynnistämät oikeudelliset toimet on saatu päätökseen, menettely Suomessa on päätettävä.

Syytteen 1 momentissa tarkoitettu teosta saa nostaa 3 momentin estämättä, jos teosta on aiheutunut Suomelle rantavaltiona huomattavaa vahinkoa tai jos aluksen lippuvaltio on toistuvasti laiminlyönyt velvollisuutensa panna tehokkaasti täytäntöön velvoitteet, jotka koskevat sen lipun alla purjehtivilta aluksilta tehtyjä aluksista aiheutuvan meren pilaantumisen ehkäisemistä koskevien kansainvälisten sopimusten vastaisia tekoja.

30 §

Suomen ympäristökeskus vastaa alusten päästöjen valvonnasta Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä. Alueellisten ympäristökeskusten tehtävänä on sen lisäksi, mitä 12 §:n 1 momentissa säädetään, valvoa, että satamissa on 14, 21 ja 26 §:ssä tarkoitettut laitteet jätteiden vastaanottamiseen aluksista. Jätehuoltosuunnitelmia koskevien säännösten noudattamisen valvonnasta sekä ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraisen sataman jätehuoltosuunnitelman noudattamisesta säädetään ympäristönsuojelulaissa. Satamien jätehuoltosuunnitelmien noudattamista valvotaan muutoin jätehuollon valvonnan osana siten kuin siitä säädetään jätelaissa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .

8.

Laki**tutkinnan toimittamisesta ja pakkokeinojen käyttämisestä ulkomaisessa kauppa-aluksessa rikoksen johdosta eräissä tapauksissa annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tutkinnan toimittamisesta ja pakkokeinojen käyttämisestä ulkomaisessa kauppa-aluksessa rikoksen johdosta eräissä tapauksissa 5 päivänä maaliskuuta 1965 annetun lain (148/1965) 1 § seuraavasti:

1 §

Suomen aluemerellä rauhanomaisessa kauttakulussa olevassa ulkomaisessa kauppa-aluksessa, joka on lähtenyt ulkomaisesta satamasta, Suomen viranomaiset eivät saa toimittaa tutkintaa tai käyttää pakkokeinoja sellaisen rikoksen johdosta, joka on tehty ennen aluksen saapumista Suomen aluemerelle, ellei alus poikkea Suomen sisäisille aluevesille

taikka kysymyksessä ole Suomen talousvyöhykkeestä annetussa laissa (/) tai aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa (300/1979) tarkoitettu, ulkomaiselta alukselta Suomen talousvyöhykkeellä tehty rikos.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .

9.

Laki**kalastuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 16 päivänä huhtikuuta 1982 annetun kalastuslain (286/1982) 6 §:n 1 momentti, 96 §:n 1 momentti, 99 § ja 113—115 §,

sellaisina kuin niistä ovat 6 §:n 1 momentti laissa 489/1993, 96 §:n 1 momentti laissa 493/1997, 99 § osaksi laissa 493/1997, 113 § laissa 518/2002 ja 115 § osaksi laissa 1355/1993, sekä

lisätään 106 §:ään uusi 2 momentti, seuraavasti:

6 §

Yleisellä vesialueella meressä sekä Suomen talousvyöhykkeellä on jokaisella Suomessa vakinaisesti asuvalla Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalaisella oikeus harjoittaa kalastusta. Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan kansalaisilla on edellä tarkoitettulla alueella kotipaikasta riippumatta oikeus kotitarve- ja virkistyskalastukseen.

96 §

Poliisin ja kalastusviranomaisen sekä valtakunnan rajalla olevissa vesissä, Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä rajavartiolaiton tuleen valvoa, että kalastusta koskevia säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan, ja sen mukaan kuin jäljempänä säädetään, ottaa talteen luvattomalla kalastuksella saatu saalis ja luvattomassa kalastuksessa käytetyt välineet samoin kuin tämän lain mukaan luvattomana pidettävä kuljetus- tai kauppatavara. Tässä momentissa tarkoitettu valvonta ei saa haitata rajavartiolaiton varsinaista virkatoimintaa.

99 §

Valtakunnan rajalla olevissa vesissä, Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä tulliviranomaiset suorittavat 96 §:ssä mainittujen viranomaisten ohella siinä tarkoitettuja tehtäviä, mikäli se ei haittaa heidän varsinaista virkatoimintaansa.

106 §

Lääninhallitukselle kuuluvista 1 momentissa tarkoitetuista tehtävistä huolehtii Suomen talousvyöhykkeellä se lääninhallitus, jonka toimialueen kohdalla kysymyksessä oleva osa talousvyöhykkeestä sijaitsee. Ahvenanmaan lääninhallituksen toimialueen vastaista rajaa lukuun ottamatta lääninhallitusten toimialueiden välisen rajan katsotaan jatkuvan aluevesien ulkorajalta suuntaansa muuttamatta talousvyöhykkeen ulkorajaan saakka.

113 §

Laillinen tuomioistuin

Suomen talousvyöhykettä koskevien säännösten tai määräysten rikkomista koskevan asian käsittelee Helsingin käräjäoikeus.

114 §

Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (/) 4 §:n mukaan Suomen talousvyöhykkeellä kalastettaessa noudatetaan, mitä Suomen kalastuslainsäädännössä sekä Euroopan yhteisön yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevissa säännöksissä taikka niiden nojalla säädetään tai määrätään taikka mitä vieraan valtion kanssa on sovittu.

115 §

Työvoima- ja elinkeinokeskukselle kuuluvista tehtävistä huolehtii talousvyöhykkeellä se työvoima- ja elinkeinokeskus, jonka toi-

mialueen kohdalla kysymyksessä oleva osa talousvyöhykkeestä sijaitsee. Työvoima- ja elinkeinokeskusten toimialueiden välisen rajan katsotaan jatkuvan aluevesien ulkorajalta suuntaansa muuttamatta talousvyöhykkeen ulkorajaan saakka.

Mitä 32 §:n 2 ja 3 momentissa, 35 §:n 2 momentissa ja 88 §:ssä säädetään, ei sovelleta Suomen talousvyöhykkeellä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .

10.

Laki**rikoslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 48 luvun 8 § ja 48 a luvun 5 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 48 luvun 8 § laissa 578/1995 ja 48 a luvun 5 §:n 2 momentti laissa 515/2002, sekä

lisätään 1 luvun 1 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 626/1996, uusi 2 momentti, 48 lukuun uusi 10 § ja 48 a lukuun uusi 7 § seuraavasti:

1 luku

1 §

Suomessa tehty rikos

ehkäisemisestä annetun lain 28 §:n 1 momentissa tarkoitettusta, ulkomaiselta alukselta Suomen talousvyöhykkeellä tehdystä, tämän luvun 1—4 §:ssä rangaistavaksi säädetystä teosta saa tuomita vain sakkoa.

48 a luku

5 §

Syyteoikeus

Suomen lain soveltamisesta Suomen talousvyöhykkeellä tehtyyn rikokseen säädetään Suomen talousvyöhykkeestä annetussa laissa (/) ja aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa (300/1979).

48 luku

8 §

Vanhentuminen

Mitä 1 luvussa säädetään Suomen ulkopuolella tehdyn, Suomeen kohdistuvan rikoksen syyteeseen saattamisesta ja siitä tuomitsemisesta, koskee myös tämän luvun 2 §:ssä tarkoitettua kalastusrikosta, jos se on tehty Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolisilla vesialueilla.

7 §

Ulkomaiselta alukselta talousvyöhykkeellä tehty kalastusrikos ja kalastusrikoksella saadun laittoman saaliin kätkeminen

Muiden ympäristörikosten kuin ympäristörikkomuksen lyhin vanhentumisaika on kymmenen vuotta. Aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 28 §:ssä tarkoitettun, ulkomaiselta alukselta Suomen talousvyöhykkeellä tehdyn, tämän luvun 1—4 §:ssä rangaistavaksi säädetyn teon vanhentumisaika on kuitenkin kolme vuotta.

10 §

Ulkomaiselta alukselta talousvyöhykkeellä tehty ympäristörikos

Ulkomaiselta alukselta Suomen talousvyöhykkeellä tehdystä kalastusrikoksesta ja kalastusrikoksella saadun laittoman saaliin kätkemisestä saa tuomita vain sakkoa, jollei Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen perusteella ole toisin säädetty.

Aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .

11.

Laki**metsästyslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun metsästyslain (615/1993) 7 §:n otsikko ja 1 momentti, 43 § sekä 60 §:n otsikko ja 3 momentti, sekä
lisätään 23 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

7 §

Oikeus metsästää yleisellä vesialueella ja talousvyöhykkeellä

Jokaisella Suomessa pysyvästi asuvalla on oikeus metsästää yleisellä vesialueella meressä, sellaisilla yleisellä vesialueella meressä olevilla saarilla ja luodoilla, jotka kuuluvat valtiolle ja joiden hallintaa ei ole kenellekään luovutettu, sekä Suomen talousvyöhykkeellä.

23 §

Metsästyksen rajoittaminen yleisen turvallisuuden vuoksi

Lääninhallitukselle kuuluvista 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista tehtävistä huolehtii Suomen talousvyöhykkeellä se lääninhallitus, jonka toimialueen kohdalla kysymyksessä oleva osa talousvyöhykkeestä sijaitsee. Ahvenanmaan lääninhallituksen toimialueen vastaista rajaa lukuun ottamatta lääninhallitusten toimialueiden välisen rajan katsotaan jatkuvan aluevesien ulkorajalta suuntaansa muuttamatta talousvyöhykkeen ulkorajaan saakka.

43 §

Riistan kauppa

Riistakannan säilyttämiseksi voidaan valtioneuvoston asetuksella rajoittaa tai kieltää jonkin Suomessa tai Suomen talousvyöhykkeellä metsästetyn riistaeläinlajin kauppa koko maassa tai jossakin osassa maata taikka Suomen talousvyöhykkeellä tai jossakin sen osassa.

60 §

Riistanhoitopiirin tehtävät ja toiminta-alue

Riistanhoitopiirien toiminta-alueet määrätään valtioneuvoston asetuksella. Riistanhoitopiirille kuuluvista tehtävistä huolehtii Suomen talousvyöhykkeellä se riistanhoitopiiri, jonka toiminta-alueen kohdalla kysymyksessä oleva osa talousvyöhykkeestä sijaitsee. Riistanhoitopiirien toiminta-alueiden välisen rajan katsotaan jatkuvan aluevesien ulkorajalta suuntaansa muuttamatta talousvyöhykkeen ulkorajaan saakka.

Tämä laki tulee voimaan   päivänä
kuuta 20   .

12.

Laki**luonnonsuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun luonnonsuojelulain (1096/1996) 10 §:n edellä oleva väliotsikko, 17 § ja 37 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 37 §:n 1 momentti laissa 492/1997, seuraavasti:

*Luonnonsuojelu valtion omistamilla alueilla
 ja Suomen talousvyöhykkeellä*

17 §

Muu luonnonsuojelualue

Muun luonnonsuojelualan perustamisesta valtion omistamalle alueelle ja Suomen talousvyöhykkeelle sekä alueen tarkoituksesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Jos muuksi luonnonsuojelualueeksi perustettava valtion omistama alue on enintään 100 hehtaarin suuruinen, siitä säädetään kuitenkin ympäristöministeriön asetuksella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla asetuksella säädetään muulla luonnonsuojelualueella kielletystä toiminnasta ja siihen sallituista poikkeuksista. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä 13—16 §:ssä säädetään. Jos muu luonnonsuojelualue perustetaan Suomen talousvyöhykkeelle, on lisäksi otettava huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen (SopS 49—50/1996) V ja XII osassa määrätyt rajoitukset rantavaltion toimivallalle.

Suomen talousvyöhykkeelle perustettavaan muuhun luonnonsuojelualueeseen ei sovelleta, mitä 19—22 §:ssä säädetään.

37 §

Soveltamisala

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan Suomessa ja Suomen talousvyöhykkeellä luonnonvaraisina esiintyviin eläin- ja kasvilajeihin lukuun ottamatta metsästyslain 5 §:ssä tarkoitettuja riistaeläimiä ja rauhoittamattomia eläimiä sekä taloudellisesti hyödynnettäviä kalalajeja. Tästä poiketen 44 ja 49 §:n soveltamisalasta säädetään mainituissa pykälissä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 _____.

Metsähallituksen lain voimaan tullessa voimassa olleen 17 §:n 1 momentin nojalla perustamien luonnonsuojelualan rauhoitusmääräykset jäävät edelleen voimaan.

13.

Laki**valaiden ja arktisten hylkeiden suojelusta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valaiden ja arktisten hylkeiden suojelusta 23 päivänä joulukuuta 1982 annetun lain (1112/1982) 3 § seuraavasti:

3 §

Valaat ovat rauhoitettuja Suomen alueella ja talousvyöhykkeellä siten kuin luonnonsuojelulaissa (1096/1996) säädetään.

Verkkoon tai muuhun pyydykseen kiinni jäänyt valas on päästettävä välittömästi vapaaksi, jos valas on vahingoittumaton. Vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa valasta on pyrittävä auttamaan. Valas voidaan ottaa haltuun hoitoon kuljetamista tai tilapäistä hoitoa varten. Muilta

osin noudatetaan, mitä eläinsuojelulaissa (247/1996) säädetään.

Kuolleena löydetyn valaan haltuunotto on kielletty. Kuollut valas saadaan kuitenkin toimittaa Luonnontieteelliseen keskusmuuseoon tai Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitokseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .

14.**Laki****eräiden vedenalaisten johtojen suojelemisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden vedenalaisten johtojen suojelemisesta 5 päivänä maaliskuuta 1965 annetun lain (145/1965) 1 § seuraavasti:

<p style="text-align: center;">1 §</p> <p>Vedenalaisella johdolla tarkoitetaan tässä laissa Suomen aluevesille, talousvyöhykkeelle tai aavan meren alueelle laskettua kaapelia tai putkijohtoa.</p> <p>Suomen aluevesirajan ulkopuolella tämä</p>	<p>laki koskee vain Suomen lipun alla purjehtivaa alusta, Suomen kansalaista ja suomalais-yhteisöä.</p> <p style="text-align: right;">Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.</p>
---	---

15.

Laki**rajavartiolaitoksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajavartiolaitoksesta 12 päivänä maaliskuuta 1999 annetun lain (320/1999) 2 §:n
1 kohta seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *rajavartiolaitoksen valvonta-alueella* valtakunnan maarajaan rajoittuvien kuntien aluetta, Kesälahden ja Punkaharjun kunnan sekä Nurmeksien kaupungin aluetta, mereen rajoittuvien kuntien taajama-alueiden ulko-

puolista aluetta, Ahvenanmaan maakunnan aluetta, Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen aluetta sekä rajavartiolaitoksen valvottaviksi säädettyjen rajanylityspaikkojen alueita ja mereen rajoittuvissa kunnissa sijaitsevien merivartioasemien alueita;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .

Helsingissä 23 päivänä huhtikuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkoasiainministeri *Erkki Tuomioja*

3.

Laki**merensuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun merensuojelulain (1415/1994) 3 § ja 10 §:n 4 momentti, sekä
muutetaan 1 §:n 1 ja 3 momentti, 2 §:n 1 ja 2 momentti, 7 §:n 1 ja 2 momentti, 8 §, 9 §:n 1, 3 ja 5 momentti, 10 §:n 1 ja 3 momentti, 11 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 12 §:n 2 momentti, 13 §:n 2 ja 4 momentti sekä 14 §,
 sellaisina kuin niistä ovat 9 §:n 1 momentti, 10 §:n 1 momentti ja 11 §:n 1 momentti laissa 221/1995 sekä 9 §:n 5 momentti, 10 §:n 3 momentti ja 11 §:n 4 momentti laissa 92/2000, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Pilaamiskielto

Suomen aluevesirajan ulkopuolella ei suomalaisella aluksella, avomeriyksiköllä tai ilma-aluksella saa ryhtyä toimeen, josta voi aiheutua meren pilaantumista. Suomen kansalainen tai suomalainen yhteisö ei muutoinkaan saa Suomen aluevesirajan ulkopuolella merellä ryhtyä toimeen, josta voi aiheutua meren pilaantumista.

Suomen kansalainen tai suomalainen yhteisö saa kuitenkin ryhtyä Suomen aluevesirajan ulkopuolella toimeen, jonka vaikutukset rajoittuvat toisen valtion aluevesiin tai talousvyöhykkeeseen, jos siihen on saatu asianomaisen valtion viranomaisen lupa. Sama koskee myös toimintaa suomalaisella aluksella, avomeriyksiköllä tai ilma-aluksella Suomen aluevesirajan ulkopuolella. Tällaiset toimet eivät saa olla Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen vastaisia eivätkä vastoin sitä, mitä tässä laissa jäljempänä säädetään.

Ehdotus

1 §

Pilaamiskielto

Suomen *talousvyöhykkeen* ulkopuolella ei suomalaisella aluksella, avomeriyksiköllä tai ilma-aluksella saa ryhtyä toimeen, josta voi aiheutua meren pilaantumista. Suomen kansalainen tai suomalainen yhteisö ei muutoinkaan saa Suomen *talousvyöhykkeen* ulkopuolella merellä ryhtyä toimeen, josta voi aiheutua meren pilaantumista.

Suomen kansalainen tai suomalainen yhteisö saa kuitenkin ryhtyä Suomen *talousvyöhykkeen* ulkopuolella toimeen, jonka vaikutukset rajoittuvat toisen valtion aluevesiin tai talousvyöhykkeeseen, jos siihen on saatu asianomaisen valtion viranomaisen lupa. Sama koskee toimintaa suomalaisella aluksella, avomeriyksiköllä tai ilma-aluksella Suomen *talousvyöhykkeen* ulkopuolella. Toimet eivät saa olla Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen vastaisia eivätkä vastoin sitä, mitä tässä laissa säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Soveltamisala

Sen lisäksi, mitä 1 §:ssä säädetään, tätä lakia sovelletaan myös muuhun merensuojeluun Suomen alueen ulkopuolella.

Merensuojelusta Suomen alueella säädetään vesilaissa (264/61).

2 §

Soveltamisala

Sen lisäksi, mitä 1 §:ssä säädetään, tätä lakia sovelletaan myös muuhun merensuojeluun Suomen *talousvyöhykkeen* ulkopuolella.

Merensuojelusta Suomen alueella ja Suomen *talousvyöhykkeellä* säädetään *ympäristönsuojelulaissa* (86/2000).

3 §

Muu lainsäädäntö

Sen lisäksi, mitä mannermaajalustan tutkimusta ja hyväksikäyttöä koskevasta luvasta säädetään mannermaajalustalaissa (149/65), on voimassa, mitä ympäristöministeriön luvasta säädetään jäljempänä 11 §:ssä.

3 §

(kumotaan)

7 §

Mereen laskemista koskeva kielto

Suomalaisesta aluksesta, avomeriyksiköstä tai ilma-aluksesta taikka Suomessa jäteteellä lastatusta aluksesta tai ilma-aluksesta ei Suomen aluevesirajan ulkopuolella saa laskea mereen jätettä tai muuta ainetta. Suomesta peräisin olevan jätteen mereen laskeminen on muutoinkin kielletty. Edellä olevat kiellot eivät koske 9 §:ssä tarkoitetun ruoppausmassan mereen sijoittamista.

Tahallinen suomalaisen aluksen, avomeriyksikön tai ilma-aluksen mereen upottaminen tai merelle hylkääminen Suomen aluevesirajan ulkopuolella on kielletty. Suomalaisen avomeriyksikön upottaminen tai hylkääminen paikalleen toisen valtion aluevesillä tai talousvyöhykkeellä on kuitenkin sallittu, jos se asianomaisen valtion lainsäädännön mukaan on sallittu. Tällainen toimi ei kuitenkaan saa olla Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen vastainen.

7 §

Mereen laskemista koskeva kielto

Suomalaisesta aluksesta, avomeriyksiköstä tai ilma-aluksesta taikka Suomessa jäteteellä lastatusta aluksesta tai ilma-aluksesta ei Suomen *talousvyöhykkeen* ulkopuolella saa laskea mereen jätettä tai muuta ainetta. Suomesta peräisin olevan jätteen mereen laskeminen on muutoinkin kielletty. *Nämä* kiellot eivät koske 9 §:ssä *tarkoitettua* ruoppausmassan mereen sijoittamista.

Tahallinen suomalaisen aluksen, avomeriyksikön tai ilma-aluksen mereen upottaminen tai merelle hylkääminen Suomen *talousvyöhykkeen* ulkopuolella on kielletty. Suomalaisen avomeriyksikön upottaminen tai hylkääminen paikalleen toisen valtion aluevesillä tai talousvyöhykkeellä on kuitenkin sallittu, jos se asianomaisen valtion lainsäädännön mukaan on sallittu. Tällainen toimi ei kuitenkaan saa olla Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen vastainen.

8 §

Jätteen polttamiskielto

Jätteen polttaminen suomalaisessa aluksessa tai avomeriyksikössä Suomen aluevesirajan ulkopuolella on kielletty. Sama koskee myös Suomesta peräisin olevan, Suomen kautta kuljetetun tai Suomessa lastatun jätteen polttamista muussa aluksessa.

9 §

Ruoppausmassan sijoittamista koskeva lupa

Suomen aluevesirajan ulkopuolelle ei suomalaisesta aluksesta, avomeriyksiköstä tai Suomessa lastatusta aluksesta saa sijoittaa ruoppausmassaa mereen ilman Suomen ympäristökeskuksen lupaa, ellei 4 momentista muuta johdu.

Valtioneuvoston päätöksellä annetaan tarkempia yleisiä määräyksiä tässä laissa tarkoitetusta ruoppausmassan sijoittamisesta ja sijoittamisen edellytyksistä. Ympäristöministeriön päätöksellä voidaan antaa tarkempia yleisiä määräyksiä ruoppausmassan sisältämiä haitallisia aineita koskevista arviointiperusteista ja raja-arvoista.

Jos 1 momentissa tarkoitettu, *Suomen aluevesien ulkopuolella tapahtuva* ruoppausmassan sijoittaminen tai sen vaikutukset ulottuvat myös Suomen aluevesille, lupaviranomaisena on koko hankkeen osalta ympäristölupavirasto. Lupamenettelystä ja muutoksenhausta on soveltuvin osin voimassa, mitä niistä vesilaissa säädetään.

10 §

Merelle tehtävät rakennelmat

Suomen kansalainen taikka suomalainen yhteisö ei saa ilman Suomen ympäristökeskuksen lupaa tehdä rakennelmia aavalle merelle Suomen aluevesirajan ulkopuolelle.

8 §

Jätteen polttamiskielto

Jätteen polttaminen suomalaisessa aluksessa tai avomeriyksikössä Suomen *talousvyöhykkeen* ulkopuolella on kielletty. Sama koskee Suomesta peräisin olevan, Suomen kautta kuljetetun tai Suomessa lastatun jätteen polttamista muussa aluksessa.

9 §

Ruoppausmassan sijoittamista koskeva lupa

Suomen *talousvyöhykkeen* ulkopuolelle ei suomalaisesta aluksesta, avomeriyksiköstä tai Suomessa lastatusta aluksesta saa sijoittaa ruoppausmassaa mereen ilman Suomen ympäristökeskuksen lupaa, ellei 4 momentista muuta johdu.

Ruoppausmassan sijoittamisesta ja sijoittamisen edellytyksistä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia *säännöksiä* ruoppausmassan sisältämiä haitallisia aineita koskevista arviointiperusteista ja *ruoppausmassan sisältämien haitallisten aineiden* raja-arvoista.

Jos 1 momentissa tarkoitettu ruoppausmassan sijoittaminen *Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolelle* tai sen vaikutukset ulottuvat myös Suomen *talousvyöhykkeelle* tai aluevesille, lupaviranomaisena on koko hankkeen osalta *Länsi-Suomen* ympäristölupavirasto. Lupamenettelystä ja muutoksenhausta on soveltuvin osin voimassa, mitä niistä *säädetään* vesilaissa (264/1961).

10 §

Merelle tehtävät rakennelmat

Suomen kansalainen tai suomalainen yhteisö ei saa ilman Suomen ympäristökeskuksen lupaa tehdä rakennelmia aavalle merelle Suomen *talousvyöhykkeen* ulkopuo-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Lupaa ei saa antaa 1 §:n vastaiseen toimintaan.

lulle. Lupaa ei saa antaa 1 §:n vastaiseen toimintaan.

Jos 1 momentissa tarkoitettu rakennelma ulottuu myös Suomen aluevesille, lupaviranomaisena on koko hankkeen osalta ympäristölupavirasto. Lupamenettelystä ja muutoksenhausta on tällöin soveltuvin osin voimassa, mitä niistä vesilaisissa säädetään.

Jos 1 momentissa tarkoitettu rakennelma ulottuu myös Suomen *talousvyöhykkeelle tai* aluevesille, lupaviranomaisena on koko hankkeen osalta *Länsi-Suomen* ympäristölupavirasto. Lupamenettelystä ja muutoksenhausta on tällöin soveltuvin osin voimassa, mitä niistä *säädetään* vesilaisissa.

Valtioneuvoston päätöksellä voidaan antaa tarkempia yleisiä määräyksiä rakennelmien tekemisestä merelle.

(kumotaan)

11 §

11 §

Merenpohjan ja sen sisustan tutkimista ja hyväksikäyttöä koskeva lupa

Merenpohjan ja sen sisustan tutkimista ja hyväksikäyttöä koskeva lupa

Suomen aluevesirajan ulkopuolella tapahtuvaa öljyn ja kaasun etsintäporausta, hyväksikäyttöä ja muuta niihin liittyvää toimintaa taikka muuta merenpohjan hyväksikäyttöä varten tulee suomalaisen aluksen tai avomeriyksikön toiminnalle 2 §:n 3 momentin estämättä hankkia Suomen ympäristökeskuksen lupa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita, jos toisen valtion viranomaisen on antanut toiminnalle asianmukaisen luvan alueella, jossa kyseinen valtio kansainvälisen oikeuden perusteella käyttää lainkäyttövaltaa.

Suomen *talousvyöhykkeen* ulkopuolella tapahtuvaa öljyn ja kaasun etsintäporausta, hyväksikäyttöä ja muuta niihin liittyvää toimintaa taikka muuta merenpohjan hyväksikäyttöä varten tulee suomalaisen aluksen tai avomeriyksikön toiminnalle 2 §:n 3 momentin estämättä hankkia Suomen ympäristökeskuksen lupa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita, jos toisen valtion viranomaisen on antanut toiminnalle asianmukaisen luvan alueella, jossa kyseinen valtio kansainvälisen oikeuden perusteella käyttää lainkäyttövaltaa.

Lupaa koskevia tarkempia yleisiä määräyksiä annetaan valtioneuvoston päätöksellä. Ympäristöministeriön päätöksellä voidaan antaa tarkempia *yleisiä* määräyksiä kemikaaleista, joita käytetään merenpohjan tutkimisessa ja hyväksikäytössä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä niistä tiedoista, joita lupahakemuksessa on esitettävä. Ympäristöministeriön *asetuksella* voidaan antaa tarkempia *säännöksiä* kemikaaleista, joita käytetään merenpohjan tutkimuksessa ja hyväksikäytössä.

Jos 1 momentissa tarkoitettu, *Suomen aluevesirajan ulkopuolella tapahtuva* toiminta ulottuu myös Suomen aluevesille, lupaviranomaisena on koko hankkeen osalta ympäristölupavirasto. Lupamenettelystä ja muutoksenhausta on soveltuvin osin voimassa, mitä niistä *vesilaisissa* säädetään.

Jos 1 momentissa tarkoitettu toiminta *Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella* ulottuu myös Suomen *talousvyöhykkeelle tai* aluevesille, lupaviranomaisena on koko hankkeen osalta *Länsi-Suomen* ympäristölupavirasto. Lupamenettelystä ja muutoksenhausta on soveltuvin osin voimassa, mitä niistä säädetään *ympäristönsuojelulaisissa*.

12 §

Valvonta

Lisäksi tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvovat valtion eri viranomaiset kukin omalla toimialallaan.

Lisäksi tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista valvovat valtion eri viranomaiset kukin omalla toimialallaan.

13 §

Tietorekisterit ja tietojen antaminen

Ympäristöministeriön tai sen määräämän viranomaisen on pidettävä kirjaa luvan nojalla mereen Suomen aluevesirajan ulkopuolelle sijoitettujen ruoppausmassojen sekä 7 §:n 3 momentissa tarkoitettujen mereen laskettujen jätteiden tai muiden aineiden laadusta ja määrästä sekä sijoittamis- ja laskemispaikasta, -ajankohdasta ja -tavasta.

Ympäristöministeriön tai sen määräämän viranomaisen on pidettävä kirjaa luvan nojalla mereen Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolelle sijoitettujen ruoppausmassojen sekä 7 §:n 3 momentissa tarkoitettujen mereen laskettujen jätteiden ja muiden aineiden laadusta ja määrästä, sijoittamis- ja laskemispaikasta, sekä sijoittamisajankohdasta ja -tavasta.

Valtioneuvoston päätöksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä tämän pykälän säännösten soveltamisesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitetuista menettelyistä.

14 §

Pakkokeinot

Jos joku lyö laimin tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten noudattamisen tai ryhtyy niiden vastaiseen toimeen, ympäristöministeriö voi sakon uhalla velvoittaa asianomaisen määrääjässä poistamaan oikeudenvastaisen tilan tai laiminlyönnin taikka asettaa uhan, että tarpeelliset toimenpiteet teetetään asianomaisen kustannuksella. Ministeriö voi määrätä, että sen päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta. Asiassa sovelletaan muutoin uhkasakkolain (1113/90) säännöksiä.

14 §

Pakkokeinot

Jos joku lyö laimin tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen taikka ryhtyy niiden vastaiseen toimeen, ympäristöministeriö voi sakon uhalla velvoittaa asianomaisen määrääjässä poistamaan oikeudenvastaisen tilan tai laiminlyönnin taikka asettaa uhan, että tarpeelliset toimenpiteet teetetään asianomaisen kustannuksella. Ministeriö voi määrätä, että sen päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta. Asiassa sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .

4.

Laki**ympäristönsuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä helmikuuta 2000 annetun ympäristönsuojelulain (86/2000) 9 §:n 1 ja 2 momentti sekä 28 §:n 2 momentin 5 kohta, sekä
lisätään 2 §:ään uusi 5 momentti, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan myös Suomen talousvyöhykkeestä annetussa laissa (/) tarkoitetulla Suomen talousvyöhykkeellä.

9 §

9 §

*Merta koskevat erityiset kiellot**Merta koskevat erityiset kiellot*

Suomen maa-alueella, sisävesialueella *tai* aluevesillä ei saa ryhtyä toimeen, josta voi aiheutua merensuojelulaissa tarkoitettua meren pilaantumista Suomen aluevesien ulkopuolella.

Suomen maa-alueella, sisävesialueella, aluevesillä *tai talousvyöhykkeellä* ei saa ryhtyä toimeen, josta voi aiheutua merensuojelulaissa tarkoitettua meren pilaantumista Suomen *talousvyöhykkeen* ulkopuolella.

Suomen aluevesille ei saa upottamis- tai muussa hylkäämistarkoituksessa laskea jätettä tai muuta ainetta suomalaisesta tai ulkomaalaisesta aluksesta, jäällä liikkuvasta ajoneuvosta, ilma-aluksesta tai merensuojelulain 4 §:n 2 kohdassa tarkoitettua avomeriyksiköstä taikka upottaa tai hylätä alusta, avomeriyksikköä tai ilma-alusta, ottaen huomioon, mitä vastaavasta toimenpiteestä aluevesirajan ulkopuolella säädetään merensuojelulain 7 §:n 3 momentissa. Sama koskee myös rannalta upottamis- tai hylkäämistarkoituksessa *tapahtuvaa aineen kaatamista mereen.*

Suomen aluevesille *tai talousvyöhykkeelle* ei saa upottamis- tai muussa hylkäämistarkoituksessa laskea jätettä tai muuta ainetta suomalaisesta tai *ulkomaisesta* aluksesta, jäällä liikkuvasta ajoneuvosta, ilma-aluksesta tai merensuojelulain 4 §:n 2 kohdassa tarkoitettua avomeriyksiköstä taikka upottaa tai hylätä alusta, avomeriyksikköä tai ilma-alusta, ottaen huomioon, mitä vastaavasta toimenpiteestä *talousvyöhykkeen* ulkopuolella säädetään merensuojelulain 7 §:n 3 momentissa. Sama koskee *aineen kaatamista* rannalta *mereen* upottamis- tai hylkäämistarkoituksessa.

---

28 §

Yleinen luvanvaraisuus

Ympäristölupa on lisäksi oltava:

5) Suomen aluevesillä tapahtuvaan öljyn ja kaasun etsintäporaukseen ja esiintymän hyväksikäyttöön sekä muuhun niihin liittyvään toimintaan.

5) öljyn ja kaasun etsintäporaukseen ja esiintymän hyväksikäyttöön sekä muuhun niihin liittyvään toimintaan Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .

5.

Laki**vesilain 1 luvun 3 §:n ja 16 luvun 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä toukokuuta 1961 annetun vesilain (264/1961) 1 luvun 3 §, sellaisena
 kuin se on laissa 1416/1994, sekä
lisätään 16 luvun 7 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 88/2000, uusi 3 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

3 §

Mitä tässä laissa on säädetty vesistöistä, koskee vastaavasti myös Suomen aluevesiä.

Suomen aluevesien rajoista säädetään Suomen aluevesien rajoista annetussa laissa (463/56).

1 luku

3 §

Mitä tässä laissa *säädetään* vesistöistä, koskee vastaavasti myös Suomen aluevesiä ja talousvyöhykettä.

Suomen aluevesien rajoista säädetään Suomen aluevesien rajoista annetussa laissa (463/1956) ja Suomen talousvyöhykkeestä Suomen talousvyöhykkeestä annetussa laissa (/).

16 luku

7 §

Jos hakemus koskee Suomen talousvyöhykkeellä toteutettavaa hanketta, 1 momentissa tarkoitettu kuulutus on julkaistava niissä kunnissa, joiden alueen kohdalla hanke toteutetaan. Kuulutuksen julkaisemisesta on lisäksi ilmoitettava virallisessa lehdessä.

-----
*Tämä laki tulee voimaan   päivänä
 kuuta 20   .*

6.

Laki**jätelain 73 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 3 päivänä joulukuuta 1993 annetun jätelain (1072/1993) 73 a §, sellaisena kuin se on laissa 1419/1994, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

73 a §

Jätteen polttamiskielto Suomen vesialueella

Jätteen polttaminen Suomen vesialueella on kielletty.

Alusten tavanomaisesta toiminnasta aiheutuvasta jätteen polttamisesta aluksilla säädetään kuitenkin aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa (300/79).

Ehdotus

73 a §

Kielto polttaa jätettä Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä

Jätteen polttaminen Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä on kielletty.

Alusten tavanomaisesta toiminnasta aiheutuvasta jätteen polttamisesta aluksilla säädetään kuitenkin aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa (300/1979).

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .*

7.

Laki

aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä 16 päivänä maaliskuuta 1979 annetun lain (300/1979) 10 §:n 2 momentti, 19 §:n 1 momentti, 22 §:n 2 momentti, 23 §, 27 b §:n 1 momentti ja 30 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 19 §:n 1 momentti ja 27 b §:n 1 momentti laissa 489/2000 ja 30 §:n 3 momentti laissa 933/2003, sekä

lisätään 5 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 433/2000, uusi 2—5 momentti, 5 b §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2—5 momentti, lakiin uusi 5 c §, 28 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 696/1995 ja 522/1996, uusi 3 momentti, sekä lakiin uusi 28 a—28 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 a §

Kun on perusteltua syytä epäillä, että Suomen aluemerellä tai talousvyöhykkeellä purjehtivalta ulkomaiselta alukselta on Suomen talousvyöhykkeellä rikottu tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä, alusturvallisuuden valvontaviranomainen sekä rajavartiolaitoksen ja poliisi voivat vaatia alukselta tietoja aluksesta, aluksen rekisteröintisatamasta, satamasta, jossa se on viimeksi käynyt, ja satamasta, jonne se on matkalla, sekä muita tietoja sen toteutukseksi, onko säännöksiä rikottu.

Edellä 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa alusturvallisuuden valvontaviranomainen sekä rajavartiolaitoksen ja poliisi voivat tarkastaa aluksen, jos momentissa tarkoitettujen säännösten rikkomisesta seuraa huomattava päästö, joka aiheuttaa merkittävää meriympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, ja alus on kieltäytynyt antamasta tietoja tai aluksen antamat tiedot ovat selvästi ristiriidassa tosiasiallisen tilanteen kanssa ja olosuhteet muutoin antavat aiheutta tarkastukseen.

Alusturvallisuuden valvontaviranomainen sekä rajavartiolaitoksen ja poliisi voivat pysäyttää Suomen aluemerellä tai talousvyöhykkeellä purjehtivan ulkomaisen

aluksen, jos on ilmeistä, että alukselta on Suomen talousvyöhykkeellä rikottu tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä siten, että päästöstä aiheutuu Suomen ranta- viivalle tai siihen liittyville eduille taikka Suomen aluemerен tai talousvyöhykkeen luonnonvaroille huomattavaa vahinkoa tai sen vaaraa.

Edellä 2—4 momentissa säädetyin edellytyksin momenteissa tarkoitetut toimenpiteet voidaan kohdistaa myös sellaiseen Suomen talousvyöhykkeellä purjehtivaan ulkomaiseen alukseen, jolta epäillään rikotun tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä Suomen aluemerellä.

5 b §

Ulkomaisen aluksen tarkastus tulee rajoittaa sellaisten todistusten ja muiden asiakirjojen tarkastamiseen, joita alukselta Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten mukaan vaaditaan, tai aluksen muiden vastaavien asiakirjojen tarkastamiseen. Aluksen saa tarkastaa tarkemmin vasta mainitun tarkastuksen jälkeen ja silloinkin vain, jos on perusteltua syytä epäillä, että aluksen tai sen varusteiden kunto poikkeaa olennaisesti asiakirjojen tiedoista tai asiakirjojen tiedot eivät riitä vahvistamaan tai todentamaan epäiltyä säännösten rikkomista taikka aluksessa ei ole voimassa olevia vaadittavia todistuksia tai asiakirjoja.

Vaikka 5 ja 5 a §:n mukaisesti suoritettui- ta tutkimuksista ilmeni, että ulkomaiselta alukselta on rikottu tätä lakia tai sen nojal- la annettuja säännöksiä, aluksen tulee vii- pymättä antaa jatkaa matkaansa.

Jos meriympäristölle aiheutuu kohtuuton- ta vahingonvaaraa siitä, että 5 a §:n 4 mo- mentin nojalla Suomen talousvyöhykkeellä pysäytetyn aluksen annetaan jatkaa mat- kaansa, alusturvallisuuden valvontaviran- omainen voi kieltää matkan jatkamisen tai asettaa matkan jatkamisen ehdoksi, että alus siirretään lähimmälle sopivalle korja- ustelakalle. Päätöksestä, jolla matkan jat- kaminen on kielletty tai tehty ehdolliseksi, on viipymättä ilmoitettava aluksen lippuval- tiolle.

Tarkastuksen toimittamisesta ulkomaisel- la aluksella sekä aluksen pysäyttamisestä ja

käytön rajoittamisesta on voimassa, mitä alusturvallisuuden valvonnasta annetussa laissa säädetään.

5 c §

Jos on ilmeistä, että alukselta on Suomen sisäisillä aluevesillä, aluemerellä tai talousvyöhykkeellä rikottu tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä siten, että Suomen rantaviivalle tai siihen liittyville eduille taikka Suomen aluemerellä tai talousvyöhykkeen luonnonvaroilta aiheutuu huomattavaa vahinkoa tai sen vaaraa, aluksen matkan jatkamisen ehdoksi voidaan määrätä, että aluksen puolesta on asetettava riittävä vakuus mahdollisen korvausvelvollisuuden täyttämiseksi.

Vakuuden asettamisesta ja sen määrästä päättää Suomen ympäristökeskus. Päätökseen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Vakuuden tallettamisesta on voimassa, mitä rahan, arvo-osuuksien, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapautumiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetussa laissa (281/1931) säädetään. Vakuus on palautettava sen asettajalle, kun edellytyksiä sen pitämiselle ei enää ole.

Ulkomaisen aluksen matkan jatkamiselle asetetuista ehdoista on viipymättä ilmoitettava aluksen lippuvaltiolle.

10 §

Öljyn tai öljypitoisen seoksen päästäminen veteen suomalaisesta aluksesta on myös Suomen aluevesien ulkopuolella kielletty sen mukaan kuin siitä asetuksella säädetään.

Öljyn tai öljypitoisen seoksen päästäminen veteen Suomen talousvyöhykkeellä ja suomalaisesta aluksesta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolella on pääsääntöisesti kielletty. Valtioneuvoston asetuksella säädetään alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvän vuoden 1978 pöytäkirjan määräysten mukaisista poikkeuksista tähän kieltoon.

19 §

Jos alusöljyvahinko on sattunut tai sen vaara uhkaa aavalla selällä, Suomen ympäristökeskus määrää torjunnan suorittamisesta ja asettaa torjuntatöiden johtajan. Jos vahinko on sattunut tai sen vaara uhkaa muualla, usean kunnan alueella taikka jos vahinko tai vaara on niin suuri, ettei kuntaa kohtuudella voida vaatia yksin huolehtimaan torjuntatöistä, torjuntatöiden johtajana toimii aluepalopäällikkö. Jos torjuntatoimet tällöin kestävät pitkään tai siihen muuten on erityistä syytä, Suomen ympäristökeskus voi määrätä torjuntatöiden johtajasta toisin.

19 §

Jos alusöljyvahinko on sattunut tai sen vaara uhkaa *Suomen vesialueella* aavalla selällä *tai talousvyöhykkeellä*, Suomen ympäristökeskus määrää torjunnan suorittamisesta ja asettaa torjuntatöiden johtajan. Jos vahinko on sattunut tai sen vaara uhkaa muualla, usean kunnan alueella taikka jos vahinko tai vaara on niin suuri, ettei kuntaa kohtuudella voida vaatia yksin huolehtimaan torjuntatöistä, torjuntatöiden johtajana toimii aluepalopäällikkö. Jos torjuntatoimet tällöin kestävät pitkään tai siihen muuten on erityistä syytä, Suomen ympäristökeskus voi määrätä torjuntatöiden johtajasta toisin.

22 §

Käsitlemättömän käymäläjäteveden päästäminen veteen suomalaisesta aluksesta Suomen aluevesien ulkopuolella ja käsitellyn käymäläjäteveden päästäminen veteen Suomen vesialueella on kielletty sen mukaan, kuin siitä asetuksella säädetään.

Käsitlemättömän käymäläjäteveden päästäminen *aluksesta* veteen *Suomen talousvyöhykkeellä ja suomalaisesta aluksesta myös Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen* ulkopuolella *sekä* käsitellyn käymäläjäteveden päästäminen veteen Suomen vesialueella on *pääsääntöisesti* kielletty. *Valtioneuvoston asetuksella säädetään alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvän vuoden 1978 pöytäkirjan määräysten mukaisista poikkeuksista tähän kieltoon.*

23 §

Kiinteän jätteen poistaminen aluksesta veteen on *Suomen vesialueella* kielletty.

Kiinteän jätteen poistaminen veteen suomalaisesta aluksesta on myös Suomen aluevesien ulkopuolella kielletty.

23 §

Kiinteän jätteen poistaminen aluksesta veteen *Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä* on kielletty.

Kiinteän jätteen poistaminen veteen suomalaisesta aluksesta on myös Suomen aluevesien *ja talousvyöhykkeen* ulkopuolella kielletty.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvän vuoden 1978 pöytäkirjan määräysten mukaisesta ruokajätteiden poistamista koskevasta poikkeuksesta 1 ja 2 momentissa säädettyihin kieltoihin.

27 b §

Aluksista Suomen aluevesillä aiheutuvien, muiden vahingollisten aineiden kuin öljyn aiheuttamien ympäristövahinkojen (*aluskemikaalivahinko*) torjuntatoimen ylin johto ja valvonta kuuluu ympäristöministeriölle.

27 b §

Aluksista Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä aiheutuvien, muiden vahingollisten aineiden kuin öljyn aiheuttamien ympäristövahinkojen (*aluskemikaalivahinko*) torjuntatoimen ylin johto ja valvonta kuuluu ympäristöministeriölle.

28 §

Sen estämättä, mitä rikoslain 1 luvussa säädetään, 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen säännösten rikkomiseen sovelletaan Suomen lakia myös, kun teko on tehty ulkomaiselta alukselta Suomen talousvyöhykkeellä.

28 a §

Ulkomaiseen alukseen kohdistuvasta 5 ja 5 a §:n mukaisesta menettelystä on viipymättä ilmoitettava aluksen lippuvaltiolle. Jos kyse on Suomen vesialueella tehdystä teosta, vain oikeudenkäyntiin liittyvät tiedot on ilmoitettava.

28 b §

Tutkittaessa sellaista 28 §:n 1 momentissa tarkoitettua rikoslain 48 luvun 1—4 §:ssä rangaistavaksi säädettyä tekoa, josta luvun 10 §:n mukaan rangaistuksena voidaan tuomita vain sakkoa, oikeus pakkokeinojen käyttöön määräytyy luvun 1—4 §:ssä säädettyjen rangaistusasteikkojen perusteella.

28 c §

Jos 28 §:ssä tarkoitettu teko on tehty ulkomaiselta alukselta sen ollessa Suomen talousvyöhykkeellä, rikosasiaa ei saa tutkia Suomessa ilman valtakunnansyyttäjän syyntemääräystä, ellei kysymyksessä ole jokin rikoslain 1 luvun 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu tapaus.

Jos ulkomainen alus ei ole tullut vapaaehtoisesti suomalaisen satamaan tai ollut vapaaehtoisesti ankkurissa Suomen vesialueella, 1 momentissa tarkoitettua teosta saa nostaa syytteen vain, jos päästöistä on aiheutunut huomattavaa vahinkoa tai sen vaaraa Suomen rantaviivalle taikka siihen liittyville eduille tai Suomen aluemereren tai talousvyöhykkeen luonnonvaroille.

Edellä 1 momentissa tarkoitetusta teosta ei saa nostaa syytettä, jos aluksen lippuvaltio ryhtyy oikeudellisiin toimiin rangaistuksen määräämiseksi kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun esitutkinta on aloitettu Suomessa. Kun lippuvaltion käynnistämät oikeudelliset toimet on saatu päätökseen, menettely Suomessa on päätettävä.

Syytteen 1 momentissa tarkoitetusta teosta saa nostaa 3 momentin estämättä, jos teosta on aiheutunut Suomelle rantavaltiona huomattavaa vahinkoa tai jos aluksen lippuvaltio on toistuvasti laiminlyönyt velvollisuutensa panna tehokkaasti täytäntöön velvoitteet, jotka koskevat sen lipun alla purjehtivilta aluksilta tehtyjä aluksista aiheutuvan meren pilaantumisen ehkäisemistä koskevien kansainvälisten sopimusten vastaisia tekoja.

30 §

Suomen ympäristökeskus vastaa alusten päästöjen valvonnasta Suomen aluevesillä. Alueellisten ympäristökeskusten tehtävänä on, sen lisäksi, mitä 12 §:n 1 momentissa säädetään, valvoa, että satamissa on 14, 21 ja 26 §:ssä tarkoitettut laitteet jätteiden vastaanottamiseen aluksista. Jätehuoltosuunnitelmia koskevien säännösten noudattamisen valvonnasta sekä ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraisen sataman jätehuoltosuunnitelman noudattamisesta säädetään ympäristönsuojelulaissa. Satamien jätehuoltosuunnitelmien noudattamista valvotaan muutoin jätehuollon valvonnan osana siten kuin siitä säädetään jätelaissa.

Suomen ympäristökeskus vastaa alusten päästöjen valvonnasta Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä. Alueellisten ympäristökeskusten tehtävänä on sen lisäksi, mitä 12 §:n 1 momentissa säädetään, valvoa, että satamissa on 14, 21 ja 26 §:ssä tarkoitettut laitteet jätteiden vastaanottamiseen aluksista. Jätehuoltosuunnitelmia koskevien säännösten noudattamisen valvonnasta sekä ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraisen sataman jätehuoltosuunnitelman noudattamisesta säädetään ympäristönsuojelulaissa. Satamien jätehuoltosuunnitelmien noudattamista valvotaan muutoin jätehuollon valvonnan osana siten kuin siitä säädetään jätelaissa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

8.

Laki**tutkinnan toimittamisesta ja pakkokeinojen käyttämisestä ulkomaisessa kauppa-aluksessa rikoksen johdosta eräissä tapauksissa annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tutkinnan toimittamisesta ja pakkokeinojen käyttämisestä ulkomaisessa kauppa-aluksessa rikoksen johdosta eräissä tapauksissa 5 päivänä maaliskuuta 1965 annetun lain (148/1965) 1 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Suomen aluemerellä rauhanomaisessa kauttakulussa olevassa ulkomaisessa kauppa-aluksessa, joka on lähtenyt ulkomaisesta satamasta, *älkään* Suomen viranomainen toimittako tutkintaa tai käyttäkö pakkokeinoja sellaisen rikoksen johdosta, joka on tehty ennen aluksen saapumista Suomen aluemerelle, ellei alus poikkea Suomen sisäisille vesille.

Ehdotus

1 §

Suomen aluemerellä rauhanomaisessa kauttakulussa olevassa ulkomaisessa kauppa-aluksessa, joka on lähtenyt ulkomaisesta satamasta, Suomen *viranomaiset eivät saa toimittaa* tutkintaa tai *käyttää* pakkokeinoja sellaisen rikoksen johdosta, joka on tehty ennen aluksen saapumista Suomen aluemerelle, ellei alus poikkea Suomen sisäisille *aluevesille taikka kysymyksessä ole Suomen talousvyöhykkeestä annetussa laissa (/) tai aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa (300/1979) tarkoitettu, ulkomaiselta alukselta Suomen talousvyöhykkeellä tehty rikos.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .

9.

Laki**kalastuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 16 päivänä huhtikuuta 1982 annetun kalastuslain (286/1982) 6 §:n 1 momentti, 96 §:n 1 momentti, 99 § ja 113—115 §,

sellaisina kuin niistä ovat 6 §:n 1 momentti laissa 489/1993, 96 §:n 1 momentti laissa 493/1997, 99 § osaksi laissa 493/1997, 113 § laissa 518/2002 ja 115 § osaksi laissa 1355/1993, sekä

lisätään 106 §:ään uusi 2 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

6 §

Yleisellä vesialueella meressä sekä Suomen kalastusvyöhykkeellä on jokaisella Suomessa vakinaisesti asuvalla Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalaisella oikeus harjoittaa kalastusta. Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan kansalaisilla on edellä mainitulla alueella kotipaikasta riippumatta oikeus kotitarve- ja virkistyskalastukseen.

96 §

Poliisin ja kalastusviranomaisen sekä valtakunnan rajalla olevissa vesissä ja Suomen merialueella rajavartiolaitosviranomaisten tulee valvoa, että kalastusta koskevia säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan, ja sen mukaan kuin jäljempänä säädetään, ottaa *myös* talteen luvattomalla kalastuksella saatu saalis ja siinä käytetyt välineet samoin kuin tämän lain nojalla luvattomana pidettävä kuljetus- tai kauppatavara. *Rajavartiolaitosviranomaisten osalta* tässä momentissa tarkoitettu valvonta ei saa haitata heidän varsinaista virkatoimintaansa.

Ehdotus

6 §

Yleisellä vesialueella meressä sekä Suomen *talousvyöhykkeellä* on jokaisella Suomessa vakinaisesti asuvalla Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalaisella oikeus harjoittaa kalastusta. Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan kansalaisilla on edellä *tarkoitettulla* alueella kotipaikasta riippumatta oikeus kotitarve- ja virkistyskalastukseen.

96 §

Poliisin ja kalastusviranomaisen sekä valtakunnan rajalla olevissa vesissä, *Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä* rajavartiolaitosviranomaisten tulee valvoa, että kalastusta koskevia säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan, ja sen mukaan kuin jäljempänä säädetään, ottaa talteen luvattomalla kalastuksella saatu saalis ja *luvattomassa kalastuksessa* käytetyt välineet samoin kuin tämän lain *mukaan* luvattomana pidettävä kuljetus- tai kauppatavara. Tässä momentissa tarkoitettu valvonta ei saa haitata *rajavartiolaitosviranomaisten* varsinaista *virkatointia*.

99 §

Valtakunnan rajalla olevissa vesissä ja Suomen merialueella tulliviranomaiset suorittavat 96 §:ssä mainittujen viranomaisten ohella siinä tarkoitettua valvontaa, mikäli se ei haittaa heidän varsinaista virkatoimintaansa.

Suomen kalastusvyöhykkeellä harjoitettavaa pyyntiä koskevien säännösten edellyttämästä valvonnasta on voimassa, mitä Suomen kalastusvyöhykkeestä annetussa laissa (839/74) on säädetty.

Valtakunnan rajalla olevissa vesissä, Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä tulliviranomaiset suorittavat 96 §:ssä mainittujen viranomaisten ohella siinä tarkoitettuja tehtäviä, mikäli se ei haittaa heidän varsinaista virkatoimintaansa.

(kumotaan)

106 §

Lääninhallitukselle kuuluvista 1 momentissa tarkoitetuista tehtävistä huolehtii Suomen talousvyöhykkeellä se lääninhallitus, jonka toimialueen kohdalla kysymyksessä oleva osa talousvyöhykkeestä sijaitsee. Ahvenanmaan lääninhallituksen toimialueen vastaista rajaa lukuun ottamatta lääninhallitusten toimialueiden välisen rajan katsotaan jatkuvan aluevesien ulkorajalta suuntaansa muuttamatta talousvyöhykkeen ulkorajaan saakka.

113 §

Laillinen tuomioistuin

Syyte kalastusvyöhykettä koskevien säännösten ja määräysten rikkomisesta pannaan vireille siinä yleisessä alioikeudessa, joka on laillinen tuomioistuin käsittelemään Suomen ulkopuolella tehdystä rikoksesta nostettua syytettä.

114 §

Suomen kalastusvyöhykkeestä ja sillä harjoitettavasta kalastuksesta on voimassa, jollei tässä laissa toisin säädetä, mitä Suomen kalastusvyöhykkeestä annetussa laissa on säädetty.

113 §

Laillinen tuomioistuin

Suomen talousvyöhykettä koskevien säännösten tai määräysten rikkomista koskevan asian käsittelee Helsingin käräjäoikeus.

114 §

Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain (/) 4 §:n mukaan Suomen talousvyöhykkeellä kalastettaessa noudatetaan, mitä Suomen kalastuslainsäädännössä sekä Euroopan yhteisön yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevissa säännöksissä taikka niiden nojalla säädetään tai määrätään taikka mitä vieraan valtion kanssa on sovittu.

115 §

Maaseutuelinkeinopiirille ja kalastusaluehallinnolle kuuluvista tehtävistä huolehtii kalastusvyöhykkeellä se maaseutuelinkeinopiiri, jonka toimialueen kohdalla kysymyksessä oleva osa kalastusvyöhykkeestä sijaitsee. Sanotun toimivallan osalta maaseutuelinkeinopiirien välisen rajan katsotaan jatkuvan samansuuntaisena kalastusvyöhykkeellä.

Tämän lain 32 §:n 2 ja 3 momentin ja 35 §:n 2 momentin säännöksiä ei sovelleta kalastusvyöhykkeellä.

115 §

Työvoima- ja elinkeinokeskukselle kuuluvista tehtävistä huolehtii talousvyöhykkeellä se työvoima- ja elinkeinokeskus, jonka toimialueen kohdalla kysymyksessä oleva osa talousvyöhykkeestä sijaitsee. Työvoima- ja elinkeinokeskusten toimialueiden välisen rajan katsotaan jatkuvan aluevesien ulkorajalta suuntaansa muuttamatta talousvyöhykkeen ulkorajaan saakka.

Mitä 32 §:n 2 ja 3 momentissa, 35 §:n 2 momentissa ja 88 §:ssä säädetään, ei sovelleta Suomen talousvyöhykkeellä.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .*

10.

Laki**rikoslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 48 luvun 8 § ja 48 a luvun 5 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 48 luvun 8 § laissa 578/1995 ja 48 a luvun 5 §:n 2 momentti laissa 515/2002, sekä

lisätään 1 luvun 1 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 626/1996, uusi 2 momentti, 48 lukuun uusi 10 § ja 48 a lukuun uusi 7 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 §

Suomessa tehty rikos

Suomen lain soveltamisesta Suomen talousvyöhykkeellä tehtyyn rikokseen säädetään Suomen talousvyöhykkeestä annetussa laissa (/) ja aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetussa laissa (300/1979).

48 luku

48 luku

8 §

8 §

Vanhentuminen

Vanhentuminen

Muiden ympäristörikosten kuin ympäristörikkomuksen lyhin vanhentumisaika on kymmenen vuotta.

Muiden ympäristörikosten kuin ympäristörikkomuksen lyhin vanhentumisaika on kymmenen vuotta. *Aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 28 §:ssä tarkoitetun, ulkomaiselta alukselta Suomen talousvyöhykkeellä tehdyn, tämän luvun 1—4 §:ssä rangaistavaksi säädetyn teon vanhentumisaika on kuitenkin kolme vuotta.*

10 §

Ulkomaiselta alukselta talousvyöhykkeellä tehty ympäristörikos

Aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 28 §:n 1 momentissa tarkoitettua, ulkomaiselta alukselta Suomen talousvyöhykkeellä tehdystä, tämän luvun 1—4 §:ssä rangaistavaksi säädetystä teosta saa tuomita vain sakkoo.

48 a luku

5 §

Syyteoikeus

Mitä 1 luvussa säädetään Suomen ulkopuolella tehdyn, Suomeen kohdistuvan rikoksen syytteeseen saattamisesta ja siitä tuomitsemisesta, koskee myös 2 §:ssä tarkoitettua kalastusrikosta, milloin se on tehty Suomen aluevesien ulkopuolella.

Mitä 1 luvussa säädetään Suomen ulkopuolella tehdyn, Suomeen kohdistuvan rikoksen syytteeseen saattamisesta ja siitä tuomitsemisesta, koskee myös *tämän luvun* 2 §:ssä tarkoitettua kalastusrikosta, *jos se on tehty Suomen aluevesien ja talousvyöhykkeen ulkopuolisilla vesialueilla.*

7 §

Ulkomaiselta alukselta talousvyöhykkeellä tehty kalastusrikos ja kalastusrikoksella saadun laittoman saaliin kätkeminen

Ulkomaiselta alukselta Suomen talousvyöhykkeellä tehdystä kalastusrikoksesta ja kalastusrikoksella saadun laittoman saaliin kätkemisestä saa tuomita vain sakkoo, jollei Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen perusteella ole toisin säädetty.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .*

11.

Laki**metsästyslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun metsästyslain (615/1993) 7 §:n otsikko ja 1 momentti, 43 § sekä 60 §:n otsikko ja 3 momentti, sekä
lisätään 23 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 §

Oikeus metsästää yleisellä vesialueella

Yleisellä vesialueella meressä ja tällaisella alueella olevilla saarilla ja luodoilla, jotka kuuluvat valtiolle ja joiden hallintaa ei ole kenellekään luovutettu, on jokaisella Suomessa pysyvästi asuvalla henkilöllä oikeus metsästää.

Ehdotus

7 §

Oikeus metsästää yleisellä vesialueella ja talousvyöhykkeellä

Jokaisella Suomessa pysyvästi asuvalla on oikeus metsästää yleisellä vesialueella meressä, sellaisilla yleisellä vesialueella meressä olevilla saarilla ja luodoilla, jotka kuuluvat valtiolle ja joiden hallintaa ei ole kenellekään luovutettu, sekä Suomen talousvyöhykkeellä.

23 §

Metsästyksen rajoittaminen yleisen turvallisuuden vuoksi

Lääninhallitukselle kuuluvista 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista tehtävistä huolehtii Suomen talousvyöhykkeellä se lääninhallitus, jonka toimialueen kohdalla kysymyksessä oleva osa talousvyöhykkeestä sijaitsee. Ahvenanmaan lääninhallituksen toimialueen vastaista rajaa lukuun ottamatta lääninhallitusten toimialueiden välisen rajan katsotaan jatkuvan aluevesien ulkorajalta suuntaansa muuttamatta talousvyöhykkeen ulkorajaan saakka.

43 §

Riistan kauppa

Riistakannan säilyttämiseksi voidaan asetuksella kieltää jonkin kotimaasta metsästetyn riistaeläinlajin kauppa koko maassa tai jossakin osassa maata.

60 §

Riistanhoitopiirin tehtävät

Riistanhoitopiirien toiminta-alueet määrätään asetuksella.

43 §

Riistan kauppa

Riistakannan säilyttämiseksi voidaan valtioneuvoston asetuksella rajoittaa tai kieltää jonkin Suomessa tai Suomen talousvyöhykkeellä metsästetyn riistaeläinlajin kauppa koko maassa tai jossakin osassa maata taikka Suomen talousvyöhykkeellä tai jossakin sen osassa.

60 §

Riistanhoitopiirin tehtävät ja toiminta-alue

Riistanhoitopiirien toiminta-alueet määrätään valtioneuvoston asetuksella. Riistanhoitopiirille kuuluvista tehtävistä huolehtii Suomen talousvyöhykkeellä se riistanhoitopiiri, jonka toiminta-alueen kohdalla kysymyksessä oleva osa talousvyöhykkeestä sijaitsee. Riistanhoitopiirien toiminta-alueiden välisen rajan katsotaan jatkuvan aluevesien ulkorajalta suuntaansa muuttamatta talousvyöhykkeen ulkorajaan saakka.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

12.

Laki**luonnonsuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun luonnonsuojelulain (1096/1996) 10 §:n edellä oleva väliotsikko, 17 § ja 37 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 37 §:n 1 momentti laissa 492/1997, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

*Luonnonsuojelu valtion omistamilla
 alueilla*

17 §

Muu luonnonsuojelualue

Muun luonnonsuojelualueen perustamisesta valtion omistamalle alueelle sekä sen tarkoituksesta ja rauhoitussäännöksistä säädetään asetuksella. Metsähallitus voi kuitenkin päättää hallinnassaan olevan, enintään 100 hehtaarin suuruisen alueen perustamisesta luonnonsuojelualueeksi ja sen rauhoitusmääräyksistä.

Puolustusministeriö voi päättää luonnonsuojelualueen perustamisesta hallinnassaan olevalle alueelle ja sen rauhoitusmääräyksistä.

Muun luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräysten osalta on soveltuvin osin noudatettava, mitä 13—15 §:ssä säädetään.

Ehdotus

Luonnonsuojelu valtion omistamilla alueilla ja Suomen talousvyöhykkeellä

17 §

Muu luonnonsuojelualue

Muun luonnonsuojelualueen perustamisesta valtion omistamalle alueelle ja Suomen talousvyöhykkeelle sekä alueen tarkoituksesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Jos muuksi luonnonsuojelualueeksi perustettava valtion omistama alue on enintään 100 hehtaarin suuruisen, siitä säädetään kuitenkin ympäristöministeriön asetuksella.

(kumotaan)

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla asetuksella säädetään muulla luonnonsuojelualueella kielletystä toiminnasta ja siihen sallituista poikkeuksista. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä 13—16 §:ssä säädetään. Jos muu luonnonsuojelualue perustetaan Suomen talousvyöhykkeelle, on lisäksi otettava huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen (SopS 49—50/1996) V ja XII osassa määrätyt rajoitukset rantavaltion toimivallalle.

Suomen talousvyöhykkeelle perustettavaan muuhun luonnonsuojelualueeseen ei sovelleta, mitä 19—22 §:ssä säädetään.

37 §

Soveltamisala

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan Suomessa luonnonvaraisina esiintyviin eläin- ja kasvilajeihin lukuun ottamatta metsästyslain 5 §:ssä tarkoitettuja riistaeläimiä ja rauhoittamattomia eläimiä sekä taloudellisesti hyödynnettäviä kaloja. Tästä poiketen 44 §:n ja 49 §:n soveltamisalasta säädetään mainituissa pykälissä.

---

37 §

Soveltamisala

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan Suomessa ja Suomen talousvyöhykkeellä luonnonvaraisina esiintyviin eläin- ja kasvilajeihin lukuun ottamatta metsästyslain 5 §:ssä tarkoitettuja riistaeläimiä ja rauhoittamattomia eläimiä sekä taloudellisesti hyödynnettäviä kalalajeja. Tästä poiketen 44 ja 49 §:n soveltamisalasta säädetään mainituissa pykälissä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .

Metsähallituksen lain voimaan tullessa voimassa olleen 17 §:n 1 momentin nojalla perustamien luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräykset jäävät edelleen voimaan.

13.

Laki**valaiden ja arktisten hylkeiden suojelusta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valaiden ja arktisten hylkeiden suojelusta 23 päivänä joulukuuta 1982 annetun lain (1112/1982) 3 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Suomen alueella tavattavat valaat ovat rauhoitettuja.

Kuolleen tavatun valaan haltuunotto on kielletty. Kuitenkin saadaan tällainen eläin toimittaa yliopiston luonnontieteelliseen museoon tai eläinlääketieteelliseen tutkimuslaitokseen.

Ehdotus

3 §

Valaat ovat rauhoitettuja Suomen alueella ja talousvyöhykkeellä siten kuin luonnonsuojelulaissa (1096/1996) säädetään.

Verkkoon tai muuhun pyydykseen kiinni jäänyt valas on päästettävä välittömästi vapaaksi, jos valas on vahingoittumaton. Vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa valasta on pyrittävä auttamaan. Valas voidaan ottaa haltuun hoitoon kuljettamista tai tilapäistä hoitoa varten. Muilta osin noudatetaan, mitä eläinsuojelulaissa (247/1996) säädetään.

Kuolleen *löydetyn* valaan haltuunotto on kielletty. *Kuollut valas* saadaan kuitenkin toimittaa Luonnontieteelliseen keskusmuseoon tai Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitokseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .

14.

Laki**eräiden vedenalaisten johtojen suojelemisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden vedenalaisten johtojen suojelemisesta 5 päivänä maaliskuuta 1965 annetun lain (145/1965) 1 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Vedenalaisella johdolla tarkoitetaan tässä laissa aavan meren alueelle laskettua kaapelia tai putkijohtoa.

Ehdotus

1 §

Vedenalaisella johdolla tarkoitetaan tässä laissa *Suomen aluevesille, talousvyöhykkeelle tai* aavan meren alueelle laskettua kaapelia tai putkijohtoa.

Suomen aluevesirajan ulkopuolella tämä laki koskee vain Suomen lipun alla purjehtivaa alusta, Suomen kansalaista ja suomalaista yhteisöä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .

15.

Laki**rajavartiolaitoksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajavartiolaitoksesta 12 päivänä maaliskuuta 1999 annetun lain (320/1999) 2 §:n
 1 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *rajavartiolaitoksen valvonta-alueella* valtakunnan maarajaan rajoittuvien kuntien aluetta, Kesälahden ja Punkaharjun kunnan sekä Nurmeksien kaupungin aluetta, mereen rajoittuvien kuntien taajama-alueiden ulkopuolista aluetta, Ahvenanmaan maakunnan aluetta, Suomen aluevesien ja kalastusvyöhykkeen aluetta sekä *lisäksi* rajavartiolaitoksen valvottaviksi säädettyjen rajanylityspaikkojen alueita ja mereen rajoittuvissa kunnissa sijaitsevien merivartioasemien alueita;

Ehdotus

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *rajavartiolaitoksen valvonta-alueella* valtakunnan maarajaan rajoittuvien kuntien aluetta, Kesälahden ja Punkaharjun kunnan sekä Nurmeksien kaupungin aluetta, mereen rajoittuvien kuntien taajama-alueiden ulkopuolista aluetta, Ahvenanmaan maakunnan aluetta, Suomen aluevesien ja *talousvyöhykkeen* aluetta sekä rajavartiolaitoksen valvottaviksi säädettyjen rajanylityspaikkojen alueita ja mereen rajoittuvissa kunnissa sijaitsevien merivartioasemien alueita;

_____

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 _____ .

Valtioneuvoston asetus**Suomen talousvyöhykkeestä**

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty ulkoasiainministeriön esittelystä säädetään Suomen talousvyöhykkeestä päivänä kuuta 20 annetun lain (/) nojalla:

1 §
Suomen talousvyöhykkeen ulkorajan alkupisteenä on itäisellä Suomenlahdella valtakunnan merirajan eteläinen päätepiste (poiju 16), josta talousvyöhykkeen ulkoraja suuntautuu länteen ja lounaaseen ja kulkee seuraavien pisteiden kautta, joiden leveys- ja pituusasteet annetaan WGS84 -koordinaattijärjestelmässä ja joita yhdistävät suorat linjat:

N:o	Pohjoinen leveys	Itäinen pituus
1	60°10.296'	27°10.866'
2	60°10.296'	26°57.466'
3	60°10.096'	26°54.466'
4	60° 8.495'	26°47.466'
5	60° 6.495'	26°37.966'
6	60° 6.095'	26°32.166'
7	59°59.695'	26°20.366'

Pisteestä 7 talousvyöhykkeen ulkoraja suuntautuu Suomenlahdella ja pohjois-Itämerellä länteen ja lounaaseen ja kulkee seuraavien pisteiden kautta, joiden leveys- ja pituusasteet annetaan WGS84 -järjestelmässä ja joita yhdistävät linjat ovat geodeettisia viivoja:

N:o	Pohjoinen leveys	Itäinen pituus
8	59°59.678'	26°20.147'
9	59°59.095'	26°12.666'
10	59°58.095'	26° 7.966'
11	59°51.694'	25°58.067'
12	59°52.594'	25°27.566'
13	59°53.294'	25°10.166'
14	59°52.093'	24°57.166'
15	59°50.493'	24°49.266'
16	59°44.193'	24°24.367'
17	59°37.092'	23°54.367'
18	59°31.591'	23°29.667'
19	59°31.691'	23° 9.567'

20	59°24.891'	22°45.068'
21	59°22.790'	22° 9.868'
22	59°18.689'	21°46.568'
23	59°11.489'	21°11.168'
24	58°50.670'	20°28.888'

Pisteestä 24 talousvyöhykkeen ulkoraja suuntautuu pohjois-Itämerellä ja Ahvenanmerellä luoteeseen ja kulkee seuraavien pisteiden kautta, joiden leveys- ja pituusasteet annetaan WGS84 -koordinaattijärjestelmässä ja joita yhdistävät linjat ovat geodeettisia viivoja:

N:o	Pohjoinen leveys	Itäinen pituus
25	58°51.776'	20°28.276'
26	59°26.701'	20° 9.200'
27	59°47.501'	19°39.497'
28	60°11.501'	19° 4.992'
29	60°14.115'	19° 6.162'

Piste 29 on valtakunnan merirajan eteläinen päätepiste Märketin luodon eteläpuolella.

Pohjanlahdella Märketin luodon pohjoispuolella valtakunnan merirajan pohjoisesta päätepuolesta talousvyöhykkeen ulkoraja suuntautuu pohjoiseen ja edelleen koilliseen ja kulkee seuraavien pisteiden kautta, joiden leveys- ja pituusasteet annetaan Suomen kansallisessa koordinaattijärjestelmässä (KKJ) ja joita yhdistävät suorat linjat:

N:o	Pohjoinen leveys	Itäinen pituus
30	60°40.7'	19°14.1'
31	62°42.0'	19°31.5'
32	63°20.0'	20°24.0'
33	63°29.1'	20°41.8'
34	63°31.3'	20°56.4'
35	63°40.0'	21°30.0'
36	65°30.9'	24° 8.2'

Pisteestä 36 talousvyöhykkeen ulkoraja suuntautuu pohjoiskoilliseen ja päättyy valtakunnan merirajan eteläiseen päätepisteeseen Tornion eteläpuolella.

2 §

Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 6 ja 7 §:ssä tarkoitettua valtioneuvoston suositusta koskevasta hakemuksesta on käytävä ilmi:

- 1) hakijan tai, jos hakijoita on useampia, kunkin nimi tai toiminimi, kotikunta tai kotipaikka ja kansalaisuus;
- 2) selvitys toiminnan luonteesta ja tavoitteista;
- 3) selvitys käytettävistä menetelmistä ja välineistä;
- 4) tarkat maantieteelliset alueet, joilla toimintaa harjoitetaan; sekä
- 5) toiminnan aloitusaika ja kesto.

Hakemus on jätettävä vähintään kuusi kuukautta ennen toiminnan suunniteltua alkamisajankohtaa kauppa- ja teollisuusministeriölle.

3 §

Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain 8 §:n 1 momentin mukaisesta ilmoituksesta on käytävä ilmi:

1) tutkimusta harjoittavan tai jos tutkimusta harjoittavia on useampia, kunkin nimi tai toiminimi, kotikunta tai kotipaikka ja kansalaisuus;

2) tutkimuksen toimeenpaneva laitos, sen johtaja ja tutkimusta johtava henkilö;

3) selvitys tutkimuksen luonteesta ja tavoitteista;

4) selvitys käytettävistä menetelmistä ja välineistä, mukaan luettuina aluksen nimi, kantavuus, tyyppi ja luokka sekä selvitys tutkimuslaitteistosta;

5) tarkat maantieteelliset alueet, joilla tutkimus tehdään;

6) tutkimusalusten suunniteltu saapumispäivä ja lopullinen lähtöpäivä tai laitteiden asennus- ja purkamispäivä; sekä

7) selvitys siitä, missä määrin katsotaan, että suomalaisten tutkimuslaitosten tulisi voida osallistua tutkimukseen tai olla siinä edustettuna.

Ilmoitus on tehtävä vähintään kuusi kuukautta ennen tutkimushankkeen suunniteltua alkamisajankohtaa kauppa- ja teollisuusministeriölle.

4 §

Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____ .

Valtioneuvoston asetus

aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty liikenne- ja viestintäministeriön esittelystä,

muutetaan aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun asetuksen (635/1993) 3 §:n 2 momentti, 18 § ja 21 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 3 §:n 2 momentti ja 18 § asetuksessa 435/2000, seuraavasti:

3 §

Öljyn päästökielto

Öljyn tai öljypitoisen seoksen päästäminen veteen Suomen talousvyöhykkeellä ja suomalaisesta aluksesta myös Suomen vesialueen ja talousvyöhykkeen ulkopuolella on kielletty Marpol 73/78 -yleissopimuksessa määrätyn poikkeuksin.

18 §

Käymäläjäteveden päästäminen veteen aluksista

Käymäläjäteveden päästäminen veteen Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä ja suomalaisesta aluksesta myös muualla on kielletty seuraavin poikkeuksin:

1) käsiteltyä käymäläjätevettä saa päästää suomalaisen aluksen osalta laivavarusteista annetun asetuksen (925/1998) ja muun Euroopan unionin jäsenvaltion lipun alla purjehtivan aluksen osalta laivavarusteista annetun neuvoston direktiivin 96/98/EY mukaisesti hyväksytyt sekä muun vieraan valtion lipun alla purjehtivan aluksen osalta aluksen lippuvaltion hallinnon hyväksymän käymäläjäteveden käsittelylaitteiston kautta;

2) käsiteltyä käymäläjätevettä saa päästää vähintään 4 meripeninkulman etäisyydellä lähimmästä maasta sellaisen merenkulkulaitoksen hyväksymän tai ulkomaisen aluksen osalta sen lippuvaltion hallinnon hyväksymän laitteiston kautta, joka hienontaa ja desinfioi käymäläjäteveden; sekä

3) käymäläjätevettä, jota ei ole käsitelty, saa päästää yli 12 meripeninkulman etäisyydellä lähimmästä maasta siten, että varastoitua käymäläjätevettä ei päästetä veteen kerralla, vaan kohtuullisella nopeudella aluksen nopeuden ollessa vähintään 4 solmua.

21 §

Kiinteän jätteen poistaminen veteen

Suomen talousvyöhykkeellä ja suomalaiselta alukselta myös Suomen vesialueen ja talousvyöhykkeen ulkopuolella saadaan alukselta päästää veteen ruokajätteitä niin etäällä lähimmästä maasta kuin mahdollista, kuitenkin vähintään 12 meripeninkulman etäisyydellä lähimmästä maasta.

Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

